

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยการสอนแบบบูรณาการ (ลารัตินาเบล)

ปริญญานิพนธ์

ของ

วาสนา แสงคำ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

สิงหาคม 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

16/11/17

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์.สุนทร จันทรรตรี)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์.อาวุธ วัฒนสิน)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์.สุนทร จันทรรตรี)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์.อาวุธ วัฒนสิน)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์.กรรณิการ์ พวงเกษม)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.สนั่น มีขันหมาก)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

วันที่ 17 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและการให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง จาก
รองศาสตราจารย์สุนทร จันทระตรี รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความ
กรุณาและขออน้อมกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์กรรณิการ์ พวงเกษม ผู้ช่วยศาสตราจารย์นั้น
มีชันหมาก ที่กรุณาเป็นกรรมการในการสอบปากเปล่าและได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
ปริญญานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี รวมถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือ ที่ใช้
ในการวิจัยและให้คำแนะนำที่ดียิ่ง ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณและขอขอบใจ ท่านผู้อำนวยการ คณะครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแลว
โรงเรียนบ้านศรีบุญเรือง โรงเรียนบ้านห้วยแฮ้ว ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการ
ทดลองใช้แผนการสอนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อ
บุคลิภาพประชาธิปไตย

ขอขอบคุณและขอขอบใจท่านผู้อำนวยการ คณะครูและนักเรียน โรงเรียนบ้านดู่พงษ์
ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอแสดงความระลึกถึง โรงเรียนบ้านราษฎร์รัฐพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ตลอดจนผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้การสนับสนุน อำนวยความ
สะดวกแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือ และคอยให้กำลังใจ
ด้วยดีตลอดมา

ประการสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อถวิล คุณแม่ศรีคำ กันบุญ ที่ได้ให้ความ
กรุณาช่วยเหลือคุณทรัพย์แก่ผู้วิจัย พร้อมทั้งสนับสนุนและเป็นกำลังใจอย่างดียิ่ง

คุณประโยชน์และความดีที่ได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดามารดา
ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยเสมอมา

วาสนา แสงคำ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษา	5
	ความสำคัญของการศึกษา	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ	16
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย	31
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยกับการสอนแบบบูรณาการ	50
	การวิจัยในประเทศ	50
	การวิจัยต่างประเทศ	51
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย	52
	การวิจัยในประเทศ	52
	การวิจัยต่างประเทศ	54
	สมมติฐานงานวิจัย	55
3	วิธีการดำเนินการค้นคว้า	56
	กลุ่มตัวอย่าง	56
	เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ	56
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	57
	แบบแผนการทดลอง	61
	วิธีการดำเนินการทดลอง	61

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	68
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์	68
ผลการวิเคราะห์	69
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	73
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	90
ประวัติย่อของผู้วิจัย	142

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แบบแผนการทดลอง	61
2	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วยการเรียนรู้ ปกครอง หลังการทดลองของกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ (ลารัตินาเบล) กับกลุ่มการ สอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ.....	69
3	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตก่อนการสอนและ หลังการสอนแบบบูรณาการ (ลารัตินาเบล)	70
4	เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ (ลารัตินาเบล)กับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ.....	71
5	เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อน และหลังการสอนแบบบูรณาการ(ลารัตินาเบล)	72
6	วิเคราะห์ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้ปกครอง	91
7	อำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย	94
8	คะแนนก่อนและหลังของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของกลุ่ม ทดลอง	97
9	คะแนนก่อนและหลังของทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง.....	99

บทที่ 1 ✓

บทนำ ✓

✓ ภูมิหลัง

โลกสมัยใหม่เป็นโลกของการรวมกลุ่ม ลักษณะการทำงานเป็นหมู่คณะ อาศัยหลักการประชาธิปไตยเป็นเครื่องตัดสินใจสังคมจะต้องสร้างความเป็นประชาธิปไตยในวิถีชีวิตในทุกระดับ สร้างวัฒนธรรม การวิพากษ์และโต้แย้งอย่างมีเหตุผลมีความรับผิดชอบและเคารพสิทธิเสรีภาพของคนอื่น(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539:23) ซึ่งจะสอดคล้องกับประเทศไทยที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงควรสอดคล้องกับระบบการปกครอง เพื่อที่จะได้พลเมืองที่มีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย อันสืบเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่า ระบบการศึกษาจะเป็นการเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม(ทศนา แหมมณี. 2536 : 4) ในหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มประสบการณ์ ทุกกลุ่มประสบการณ์สามารถสอดแทรกเรื่องประชาธิปไตยในกระบวนการเรียนการสอนได้ แต่มีกลุ่มประสบการณ์หนึ่งที่มีเนื้อหาบางส่วนที่เป็นประชาธิปไตยโดยตรง คือกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ดุสิต โกณถันเที่ยะ. 2538 : 1)

การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะเป็นไปด้วยความราบรื่นได้ ก็ต่อเมื่อประชาชนได้รับการพัฒนาให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และมีจิตใจที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.ม.ป.ป. : 163) ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมากกว่า 60 ปีแล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เช่นประเทศอื่น ปัญหาที่เด่นชัด คือ ประชาชนขาดระเบียบวินัยในตนเอง การใช้สิทธิของตนเองไปก้าวล่วงสิทธิอันชอบธรรมของผู้อื่น การไม่เคารพในสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น เป็นสังคมที่ไร้วินัย ใครอยากทำอะไรก็ทำตามใจปรารถนา นักการเมืองยังไม่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมพงษ์ จิตระดับ (2535 : 48) ที่กล่าวว่า/ความสำนึกในสิทธิหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตยมีค่อนข้างต่ำ และปรากฏว่าผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ข้อสรุปตรงกัน คือระบบ โรงเรียนล้มเหลวต่อการสอนประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานให้แก่คนไทยโดยสิ้นเชิง นั่นคือ การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ส่วนใหญ่มักพบว่า ครูผู้สอนยังเน้นตนเองเป็นศูนย์กลาง มากกว่าที่จะเน้น ผู้เรียน วิธีสอนใช้แบบบรรยาย

ขาดประสิทธิภาพ เพราะการเรียนรู้ยังคงเน้นให้ผู้เรียนรับรู้และเชื่อฟังการถ่ายทอดเนื้อหา มากกว่าการพัฒนาคนให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแสวงหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 52) และวิธีสอนที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนไม่เข้าใจให้นักเรียนสนใจในบทเรียนเท่าที่ควร ขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนด้วยการกระทำและรับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนของตน จากลักษณะของการสอนดังกล่าว ทำให้นักเรียนมีลักษณะ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ไม่รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (ไพโรจน์ ดารามาศ. 2524 : 1)

การเรียนการสอนโดยใช้วิธีการบรรยายและบรรยายภาคในห้องเรียนที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน เน้นส่งผลต่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพ และการสร้างลักษณะนิสัยของคนรุ่นใหม่ให้คิดเพื่อตัวเอง ทำเพื่อตัวเอง ผูกนิสัยให้เห็นแก่ตัว ชิงดีชิงเด่น มุ่งเรียนรู้ เมื่อจบออกไปจึงไม่มีคุณภาพ สร้างปัญหาให้แก่สังคมปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากบุคคลเหล่านี้ ขาดคุณสมบัติพื้นฐาน 5 ประการ คือ ความรู้สึกรับผิดชอบ ความพยายามพึ่งตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์เที่ยงตรง ความสำนึกในความรับผิดชอบ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่จะทำให้คนเราประสบความสำเร็จในชีวิตได้ (อรรถวรรม นิยะโต. 2536 : 3 - 4) การเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย และลักษณะนิสัยที่ดี ควรเริ่มต้นจากเยาวชน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา นักเรียนเหล่านี้ย่อมจะนำความรู้ความเข้าใจในวิถีประชาธิปไตยและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขไปใช้ในระยะเวลาที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่ ที่สำคัญสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หลังจากจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาไปแล้ว (ชาลี อุดเจริญ. 2532 : 2) วิธีสอนที่จะช่วยเสริมสร้าง ความรู้และการปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยและลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้น วิธีหนึ่งคือ การสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) ซึ่งเป็นการสอนแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะที่จำเป็นทำให้เกิดความคิดรวบยอด (Concept) ที่กระจ่างถูกต้อง และการใช้ความรู้จากหลายๆ วิชา มาผสมผสานสัมพันธ์กัน เพื่อสร้างความเข้าใจใหม่ ๆ ขึ้น จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพปัญหาและสามารถแก้ปัญหาได้ เป็นการสอนที่จัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อการเรียนรู้ที่มีความหมาย ให้เข้าใจลักษณะความเป็นไปของสังคม เพื่อดัดแปลงปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เข้ากับสภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม (นที ศิริมัย. 2529 : 3) การจัดการเรียนการสอนควรเน้นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็น สิ่งที่สำคัญมาก ในสังคมประชาธิปไตย คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ การมีทักษะด้านการรวมกลุ่มหรือการร่วมกัน เพราะวิธีการเรียนด้วย

กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักเสียสละและช่วยเหลือ ผู้อื่น มีความเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น มีการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตน รู้จักสรุปข้อตกลงต่างๆภายในเวลาที่กำหนด มีการทำกิจกรรมหลังเรียนเป็นขั้นตอน ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมและฝึกฝนความรับผิดชอบให้นักเรียนเกิดขึ้นได้ (รัตนา นภรัตน์. 2531 : 3) การสอนแบบบูรณาการ จะต้องยึดหลักสำคัญที่ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนส่งเสริมความสามารถในการทำงาน และควบคุมอารมณ์ พัฒนาความรับผิดชอบ เสริมสร้างประสบการณ์ ฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการผสมผสาน เนื้อหาวิชาและกิจกรรมให้สัมพันธ์กัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการเรียนการสอนด้วยการนำเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ มาใช้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจมีทักษะและค่านิยมที่ถูกต้อง มุ่งให้ผู้เรียนรู้เป็นศูนย์กลาง โดยมีกระบวนการต่อเนื่อง ที่ครูและ นักเรียนจะปฏิบัติและลงมือกระทำเพื่อจะหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน (จันทร์จรัส ตันทุพพิ. 2528 : 30) และจากผลการวิจัยของ อรรถวรธรรม นิยะโต (2536 : 80) พบว่าการสอนแบบบูรณาการ ในวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยเหตุผลดังกล่าวการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) จึงน่าจะเป็นการสอนที่ช่วยแก้ปัญหาการสอนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้เพิ่มขึ้นได้

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มาเป็นระยะเวลาานแต่ก็ปรากฏว่าทุกคนใช้สิทธิเสรีภาพภาพอย่างเต็มที่ หาได้คำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่ตนมีอยู่ควบคู่กับสิทธิเสรีภาพไม่ มุ่งหวังแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักและไม่เข้าใจระบอบประชาธิปไตยเพียงพอ หรือ ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ยังขาดบุคลิกภาพประชาธิปไตยนั่นเอง (ปิ่นประภา บุตรไธว. 2523 : 2)

การพัฒนาสังคมใด ๆ ให้เป็นสังคมประชาธิปไตย พริชเซีย (ไพโรจน์ ดารามาศ. 2524 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Prizzia . 1974 : 3) ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาสังคมประชาธิปไตยต้องใช้เวลานาน แม้ในประเทศอังกฤษซึ่งเป็นแม่บทของประชาธิปไตย ยังต้องใช้เวลานานร้อยปี ในการพัฒนาประเทศไปสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยเริ่มปลูกฝังบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนเป็นประการแรก ซึ่งความเห็นนี้สอดคล้องกับความเห็นของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (ไพโรจน์ ดารามาศ. 2524 : 3 ; อ้างอิงมาจาก ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช. 2516 : 3) กล่าวไว้ว่าการพัฒนาสังคมไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของคนไทยไปด้วย เพราะถ้าคนไทยขาดบุคลิกภาพประชาธิปไตยแล้ว ต่อให้มีรัฐธรรมนูญที่ฉบับเลือกตั้ง

ครั้งแล้วครั้งเล่าประเทศก็เป็นประชาธิปไตยไม่ได้ และชาติ อุดเจริญ (2532 : 1) ยังได้กล่าวไว้ว่า อุปสรรคในการพัฒนาการเมืองของไทย คือ พื้นฐานทางการศึกษาของประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองอย่างเหมาะสม และสถาบันการศึกษายังขาดการปลูกฝังอุดมการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการสร้างสรรคบุคคลให้รู้สิทธิ หน้าที่ และมีคุณสมบัติที่สนับสนุนการปกครองเท่าที่ควร

ดังนั้นการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตย ต้องให้มีการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อที่จะได้ส่งผลไปถึงอนาคตในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้แก่เด็กนั้น ควรเริ่มต้นจากการปลูกฝังทัศนคติเนื่องจากบุคลิกภาพมีพื้นฐานมาจากทัศนคติของบุคคล กล่าวคือ ทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังและพัฒนามาตั้งแต่วัยทารก จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ และบางอย่างพัฒนาเพื่อเป็นความมั่นคงในภายหลัง หรือก่อตัวมาเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ทัศนคติเป็นสิ่งที่เร้าภายในที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อความต้องการของสังคมไปในทิศทางหนึ่ง อาจจะเป็นทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้การเรียนรู้ของสังคม (เชิดศักดิ์ โสมวสินธุ์. 2520 : 38 - 41)

✓ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถจะช่วยให้พัฒนาให้บุคลิกภาพประชาธิปไตยบังเกิดขึ้น โดยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการใช้กระบวนการกลุ่มในการเสริมสร้างประชาธิปไตย กล่าวคือ ให้นักเรียนมีการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยกันทำงาน ช่วยการแก้ปัญหา (สุนทร จันทรรตริ. 2530 : 279) นักเรียนภายในกลุ่มจะทำงานที่ได้ปรึกษาหารือในกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานของกลุ่มที่ดีที่สุด กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการฝึกให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่แสดงถึงบุคลิกภาพประชาธิปไตย เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การรู้จักปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การเคารพความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การใช้ความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาการเคารพในกติกาของสังคม (ดุสิต โกลนสันเทียะ. 2538 : 5) การสอนแบบบูรณาการ (ลารดิชาเบล) จะมีการแบ่งกลุ่ม ซึ่งจะเป็นการแบ่งกลุ่มเพื่อปฏิบัติกิจกรรม ในการแก้ปัญหา และการรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูล การอภิปรายกลุ่ม การประเมินผล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะสอดคล้องกับงานวิจัยที่ให้มีการแบ่งกลุ่มให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมแล้วพบว่า ส่งผลต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่าการสอนปกติ (ปิ่นประภา บุตรไธว. 2523 : 81 - 82 ; ไพโรจน์ ดารามาศ. 2524 : 55 ; สมพงษ์ พวงคำ. 2528 : 61 - 62 ; ปรียววรรณ ทุมโสมลิต. 2532 : 97 - 98 ;

ดุสิต โกลนสันเทียะ. 2538 : 80) ดังนั้นการสอนแบบบูรณาการ (ลารฺติซาเบล) จึงน่าจะเป็นการสอนที่สามารถพัฒนาทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้นักเรียนได้

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนแบบบูรณาการ (ลารฺติซาเบล) กับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการว่าแตกต่างกัน หรือไม่ อย่างไร เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการเรียน การสอนต่อไป

✓ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารฺติซาเบล) และการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารฺติซาเบล)
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารฺติซาเบล) และการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ
4. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนแบบบูรณาการ (ลารฺติซาเบล) //

✓ความสำคัญของการศึกษา

ผลของการศึกษาครั้งนี้

1. ทำให้ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่เกิดจากการสอนแบบบูรณาการ (ลารฺติซาเบล) กับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ครูในการเลือกวิธีการสอน ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ที่จะนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับประถมศึกษาต่อไป //

✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดู่ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอสันติสุข อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน จำนวน 62 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน กลุ่มควบคุม 31 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน ซึ่งแบ่งเป็น

2.1.1 การสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล)

2.1.2 การสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.2.2 ทักษะคิดต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ใช้เวลาในการทดลองสอนทั้ง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 48 คาบ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

ได้แก่ เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย

4.1 สถาบันพระมหากษัตริย์

4.2 สถาบันการปกครอง

4.2.1 รัฐสภา

4.2.2 คณะรัฐมนตรี

4.2.3 ศาล

4.2.4 การบริหารราชการ

4.3 บทบาทของบุคคลในชุมชน

4.4 กฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

นิยามศัพท์เฉพาะ ✓

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ^{ในหัวข้อการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต} ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะนิสัยของบุคคลที่เหมาะสมกับวิถีชีวิต และสังคมที่มีการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตย ลักษณะนิสัยกลุ่มนี้ได้แก่ (ดุสิต โกณทัต 2538 : 56)

2.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความไว้วางใจได้ ความผูกพันกับงาน ความละเอียดรอบคอบ การทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ความมานะพากเพียรพยายาม

2.2 ความมีใจกว้าง หมายถึง ความพร้อมที่จะรับความคิดเห็นใหม่ๆ หรือแนวทางการแก้ปัญหาอื่นๆ การรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ การอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน การให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น การยอมรับความเปลี่ยนแปลง การใช้เหตุผลและความจริงในการแก้ปัญหา การมีน้ำใจเป็นนักกีฬา คือ รู้จักแพ้และชนะ รู้จักการเสียสละ

2.3 การคำนึงถึงผู้อื่น หมายถึง ความสนใจในปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การมีน้ำใจที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ การไม่เห็นแก่ตัว การไม่มุ่งทำลายผู้อื่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีจิตใจยุติธรรม

2.4 การมีสามัคคีธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น การช่วยเหลืองานกลุ่มตั้งแต่ต้นจนจบ การรวมพลังทางปัญญา และความคิดความกระตือรือร้นที่ร่วมงานกับผู้อื่น

2.5 ความมีศักดิ์ศรีแห่งตน หมายถึง การแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง การพึ่งตนเอง การมีความคิดอิสระ กล้ารับผิดชอบ การมีความซื่อสัตย์สุจริต

2.6 ความริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้ความคิดและทฤษฎีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่ซ้ำแบบใคร การริเริ่มในกิจกรรมต่างๆ สนใจในความคิดและผลงานแรกเริ่มของผู้อื่น ประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่นอยู่เสมอ

2.7 การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย หมายถึง การเคารพในกติกาของสังคมการปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ การใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ การเฝ้าสังเกตภาพในสังคม การใช้ทักษะกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา การสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตย

3. ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง ท่าที ความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมอันแสดงถึง บุคลิกภาพประชาธิปไตย อาจแสดงออกมาในลักษณะการยอมรับ หรือปฏิเสธ หรือเฉยๆ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การสอนที่เชื่อมโยงประสบการณ์ให้เกิดความสมดุลในการเรียนรู้ โดยนำวิชาต่างๆ มาผสมผสานสัมพันธ์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นแกนและนำเนื้อหาวิชาอื่นหรือวิชาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในหน่วยอื่นที่มีความสอดคล้องเหมาะสมมาบูรณาการเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเข้าด้วยกัน เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการเรียน โดยดำเนินการสอนตามขั้นตอนการสอนแบบบูรณาการของลาร์ดซาเบล (Lardizabal.1970 : 144-148) ดังนี้

4.1 ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูนำทางให้นักเรียนได้เห็นปัญหา หรือรู้ปัญหา โดยวิธีการซักถามและใช้สื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ เทปเพลง สไลด์ เป็นต้น

4.2 ขั้นปฏิบัติการ เป็นขั้นที่นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อรับงานแต่ละด้านแล้วพิจารณาตั้งจุดมุ่งหมายในการศึกษา แต่ละกลุ่มต่างตกลงใจเลือกดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองตามหัวข้อต่างๆที่ได้รับ เช่น การค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล การอ่าน การรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ การสัมภาษณ์ เป็นต้น

4.3 ขั้นกิจกรรมสรุป เป็นขั้นที่นักเรียนเสนอผลการศึกษาค้นคว้าของกลุ่ม ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความสัมพันธ์ของรายวิชาที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.4 ขั้นประเมินผล เป็นการประเมินผลด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติของผู้เรียน โดยวิธีการนำการศึกษาของกลุ่มมาเสนอ เช่น การสาธิต การแสดงละคร บทบาทสมมุติ และการจัดนิทรรศการ

5. การสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

✓เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

✓เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นหัวข้อดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการทางการสอน
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการทางการสอน
  - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ธรรมชาติของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

มนุษย์จะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มนุษย์จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาได้โดยอาศัยสติปัญญา ความรู้ ประสบการณ์ และคุณธรรม เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาชีวิตของตนเอง ครอบครัวและสังคมไปสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการ จากแนวคิดทำให้มีการจัดหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตขึ้น โดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมเรื่องต่างๆที่สำคัญดังต่อไปนี้ (สุนน อมรวิวัฒน์. 2530 : 15)

1. ปัญหาและความต้องการของชีวิตคนไทย อันได้แก่ เรื่องของสุขภาพอนามัยทั้งทางการและทางจิต การป้องกันและการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ปัญหาความยากจน อันได้แก่ การขาดความรู้พื้นฐานในการทำมาหากิน การใช้จ่ายและการเก็บออม รวมถึงความต้องการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติและปลอดภัย

2. การเรียนรู้เรื่องเมืองไทยให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ศาสนา การเมือง การปกครองและสังคมไทย รวมถึงหลักการ หน้าที่ สิทธิ ความรับผิดชอบของพลเมืองไทยในระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. การปรับตัวของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน สิ่งแวดล้อมที่เป็น

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นเทคโนโลยี เน้นการจัดการขัดแย้ง การสงวนรักษาและการใช้ประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

4. กระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม ซึ่งหมายรวมถึงความรู้ ทักษะ และแนวปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้สามารถดำรงและดำเนินชีวิตได้อย่างสงบสุข

ลักษณะเฉพาะของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จากแนวคิดที่ทำให้ต้องจัดหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งขอบเขตเนื้อหาสาระและโครงสร้างของหลักสูตร อาจสรุปลักษณะเฉพาะของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้ดังนี้ (ธีระยุทธ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา, 2538 : 365 - 366)

1. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มที่ให้ประสบการณ์ด้านความรู้และเนื้อหาสาระที่เป็นแนวคิดและหลักการสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะสภาพความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของตนเองและสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การเมือง การปกครอง พุทธศาสนา หลักธรรมคำสอน วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ความสัมพันธ์ของประเทศระดับภูมิภาค และโลก วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนวิทยาการก้าวหน้าต่างๆ ซึ่งความรู้เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. ความรู้และเนื้อหาสาระที่สำคัญ ที่นำมาจัดเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เริ่มจากตนเอง และขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้นตามวัยและระดับชั้น ทำให้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีเขตที่กว้างขวางและยืดหยุ่นไปตาม สถานการณ์และสภาพท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นแกนกลางที่นำกลุ่มประสบการณ์อื่นมาสอนให้สัมพันธ์กันได้

3. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นกลุ่มที่เน้นทักษะกระบวนการเพื่อพัฒนาสมรรถภาพพื้นฐานของผู้เรียนทางด้านการคิด วิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำสิ่งที่วิเคราะห์นั้นมาวางแผนเป็นขั้นตอน รวมทั้งสามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย ทักษะกระบวนการดังกล่าวได้แก่ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการทางสังคม กระบวนการทำงาน กระบวนการรวบรวมข่าวสารและข้อมูล เป็นต้น บทบาทของการเรียนการสอนจึงต้องจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกฝน พัฒนาการใช้ทักษะกระบวนการจนกลายเป็นลักษณะนิสัยติดตัว และสามารถนำเอากระบวนการไปใช้สร้างเสริมความสำเร็จให้แก่ตัวเองได้

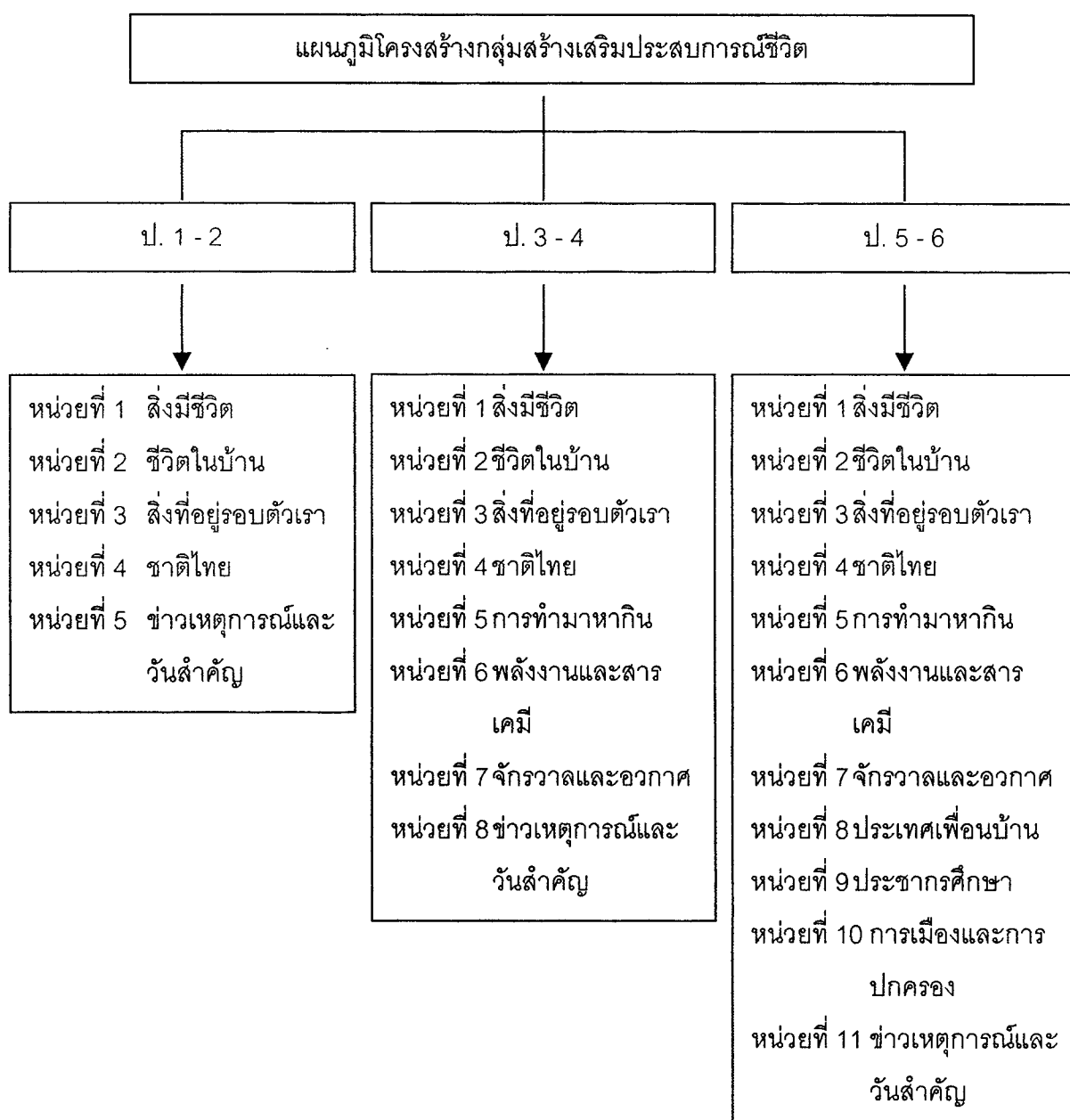
จุดประสงค์

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในด้านอนามัย ประชากร การเมืองการปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหา กระบวนการแก้ปัญหา และสามารถนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2538 : 2 – 3)

1. มีความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้ถูกต้องในด้านสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ มีนิสัยใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
3. มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
4. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
5. มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข
6. เข้าใจหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบปฏิบัติในขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพ
7. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและมีความเป็นเอกราชของชาติ เทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

โครงสร้าง

หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาออกเป็นหน่วยต่างๆให้ผู้เรียนเรียนรู้จากตัวเอง สิ่งแวดล้อมที่ขยายกว้างออกไปตามวัยและประสบการณ์ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้ (ทองเพียร กมลชัยรัตน และปราโมทย์ จิตบรรจง.2538 : 3)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ธีรยุทธ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2538 : 366-367) เสนอแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ดังนี้

1. จัดสถานการณ์การเรียนรู้ให้เหมือนกับสภาพชีวิตจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
2. จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดในสิ่งที่เรียน เพราะแนวคิดจะมีผลต่อเจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นอย่างมาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นการสอนที่ไม่ผูกติดกับเนื้อหาจนเกินไป และเมื่อผู้เรียนเกิดแนวคิดในสิ่งที่เรียนแล้ว จะสามารถถ่ายโยงการเรียนรู้ได้มากที่สุด 'จึงไม่ต้องห่วงว่าผู้เรียนจะรับวิทยาการก้าวหน้าต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วไม่ไหวอีกต่อไป
3. จัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการไม่เน้นการถ่ายทอดเนื้อหา เพื่อฝึกฝนพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ทักษะกระบวนการในการแสวงหาความรู้ การทำงาน และสร้างความสำเร็จให้กับตนเอง นอกจากนี้การสอนที่เน้นกระบวนการจะช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
4. การจัดการเรียนการสอนควรสอนให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์และเห็นความสำคัญของสิ่งต่างๆที่เรียน เพื่อจะได้มีโลกทัศน์กว้างไกลและสามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินชีวิตของตนเองได้
5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นกิจกรรมหรือโครงการในรูปแบบต่าง ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำได้คิด ได้แก้ปัญหา ได้แสวงหาคำตอบ ด้วยการค้นคว้าทดลอง การอภิปรายซักถาม การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม แล้วสรุปเป็นกฎเกณฑ์ หลักการ หรือนำความรู้ไปใช้ได้ การสอนจึงต้องเปลี่ยนจากการบอกเล่า บรรยายแบบเดิม มาเป็นการสอนที่เน้นให้ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะในกระบวนการต่างๆ และสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ควรเคร่งครัดเรื่องระเบียบวินัยมากนัก ควรให้อิสระแก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกฝังประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก
7. การเรียนการสอนในกลุ่มนี้ควรนำเอาปัญหาหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนโดยตรง มาสอนก่อน และควรจะสอนจากสิ่งที่ใกล้ตัวผู้เรียนไปสู่สิ่งที่ไกลตัวออกไป

8. การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้ได้ผลดี จะต้องใช้สื่อการเรียนการสอน บางอย่างเข้าช่วย

ทองเพียร กมลชัยรัตนา และปราโมทย์ จิตบรรจง(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2538 : 7) ได้เสนอถึงบทบาทของครู บทบาทนักเรียน บทบาทเพื่อนนักเรียนไว้ดังต่อไปนี้

บทบาทของครู

1. ประมวลความรู้เนื้อหาสาระความสำคัญในหลักสูตร ได้แก่

1.1 ความคิดรวบยอด หลักการหรือแนวคิดสำคัญช่วยให้เด็กเข้าใจตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ การดำรงชีวิตที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ครอบครัว สิ่งแวดล้อมทางสังคมและทางธรรมชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ

1.2 ความคิดรวบยอด หลักการ การพัฒนาส่วนตนเองและส่วนรวม

2. จัดการเรียนการสอนให้เป็นทักษะกระบวนการ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีการคิด การตัดสินใจเลือก การแก้ปัญหา เพื่อให้ใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น ทักษะกระบวนการต่างๆ ได้แก่

2.1 ทักษะกระบวนการ 9 ประการ

2.2 ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา

2.3 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2.4 ทักษะกระบวนการทางสังคม

2.5 ทักษะกระบวนการทำงาน

2.6 ทักษะกระบวนการรวบรวมข่าวสารและข้อมูล

3. การจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมคนให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต จึงต้องปลูกฝังคุณลักษณะ ค่านิยม เจตคติต่างอันจำเป็นดังนี้

3.1 รักตนเอง ครอบครัว เห็นคุณค่าของชีวิต

3.2 มองโลกในแง่ดี ยุติธรรม

3.3 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

3.4 ขอบพัฒนา ใฝ่ดี

3.5 มีเหตุผล ไม่เชื่อง่าย แต่ยอมรับความจริง ไม่ดีดิ่ง

3.6 ไม่เห็นแก่ตัว

3.7 รักอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ชอบพึ่งตนเอง

3.8 มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา

3.9 จงรักภักดีต่อบ้านเมือง

3.10 ยอมรับความแตกต่าง

3.11 ศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. เป็นผู้กำกับ วางแผนการจัดการเรียนการสอน ศึกษาหลักสูตร ประยุกต์เนื้อหา กระบวนการ ทฤษฎีการสอนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

5. ครูต้องเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา เพื่อนำสู่การเรียนรู้การสอนไม่ใช่เป็นการบอกเนื้อหา ความรู้อันมากมายมหาศาล ที่คนอื่นได้ค้นพบไว้แล้วและท่องจำ แต่เปลี่ยนมาเป็นการฝึกฝน ระเบียบวิธีการที่ทำให้ได้มาซึ่งความคิด ความรู้ คำตอบ

บทบาทนักเรียน

1. ให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนทักษะกระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ การเสาะแสวงหาความรู้อย่างมีระบบที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน โดยผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเองคือ

1.1 มีการวางแผน

1.2 มีการเลือก

1.3 มีการตัดสินใจ

1.4 ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

1.5 ทำเอง รู้เอง

2. ให้นักเรียนได้ฝึกฝนการฝึกปฏิบัติควบคู่กันไปกับการเรียนเนื้อหานั้น

3. ให้นักเรียนได้ฝึกฝนมีสุขนิสัยที่ดี ในการรักษาสุขภาพอนามัย โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพอนามัย โดยให้มีการจัดตรวจสุขภาพตอนเช้าเป็นประจำ

4. ฝึกฝนให้นักเรียนมีความสุข รู้จักวิเคราะห์หาเหตุการณ์ประจำวัน เพื่อให้ นักเรียนที่มีความรู้กว้างขวาง ทันสมัย เห็นสิ่งที่ผิดและถูก สิ่งที่ควรเชื่อและควรไม่เชื่อ เพื่อที่จะ ได้ทำสิ่งที่ดีไปปฏิบัติตาม โดยจัดให้ให้มีการเล่าข่าว เหตุการณ์ประจำวัน รวมทั้งการอภิปราย ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนในตอนเช้าทุกวัน

บทบาทของเพื่อนนักเรียน

1. ครูในฐานะที่เป็นผู้จัดการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนจะต้องสร้างบรรยากาศ ให้นักเรียนและเพื่อนเอื้อเฟื้อต่อกันของการเรียนรู้ การเสาะแสวงหาความรู้หาคำตอบในการแก้

ปัญหา เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับแก่กันและกัน

2. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานหรือกิจกรรมร่วมกัน
3. เพื่อนนักเรียนควรเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่กันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์
4. เพื่อนนักเรียนควรจะเรียนรู้ซึ่งกันและกันให้ข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุงแก้ไขในเรื่องต่างๆ ในลักษณะที่เป็นข้อดี และข้อบกพร่องทั้งของเพื่อนและของตนเอง อันเป็นความคิดเห็นที่บริสุทธิ์ใจและเลือกมาเฉพาะสิ่งที่ดี

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตโดยได้อาศัยจากจุดประสงค์และความต้องการของชีวิตมาเป็นตัวกำหนด เนื้อหาที่นำมาจัด ในหลักสูตรก็เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวของมนุษย์แล้วขยายไปยังสิ่งที่ไกลตัว มีลักษณะของการเชื้อให้สามารถปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเป็นอย่างดี ในการจัดการเรียนก็ได้เน้นให้มีการฝึกทักษะกระบวนการในการทำงานทั้งด้านส่วนตัวและของกลุ่ม ได้ฝึกทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการเปิดกว้างในการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น โดยใช้เหตุผล มีการประเมินงานอยู่เสมอและยังมีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น มีความสุข มีความพอใจในงานที่ทำ มีความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จากทักษะกระบวนการต่างๆและความรู้ที่ได้รับ นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติ ในการดำรงชีวิตได้ดีในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เนื้อหาหน่วย การเมืองและการปกครองเป็นหน่วยหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ

1. ประวัติความเป็นมา

แนวความคิดเรื่องบูรณาการ (Integration) เกิดขึ้นจากความคิดเห็นของนักปรัชญาชาว อังกฤษ จอห์น ล็อก (John Lock) ที่เห็นว่า เด็กไม่มีเวลาและกำลังในการที่จะเรียนรู้ได้หมด ฉะนั้นเด็กจึงต้องสนใจแต่เฉพาะสิ่งที่จำเป็นที่สุด และที่เขาจะใช้บ่อยที่สุดในชีวิต ต่อมา จอห์น ดูว์ (John Dewey) นักปรัชญาชาวสหรัฐอเมริกามีความเห็นในเรื่องนี้ว่า การให้การศึกษา แก่เด็กนั้นควรจะนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องกิจกรรมต่างๆของมนุษย์เพื่อการอยู่รอดของชีวิตตน กิจกรรมใหญ่ๆคือ การแสวงหาปัจจัยแห่งการดำรงชีพ อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ จึงย่อมจะทำให้เด็กต้องการที่จะเรียนรู้เอง เห็นเอง รู้จักเอง ฉะนั้นเด็กย่อมจะเกิดความสนใจขึ้นโดยธรรมชาติ จากความคิดนี้ได้มีอิทธิพล

และพัฒนาเป็นหลักการบูรณาการ (อรรถวรณ นิยะโต. 2536 : 11) และแนวความคิดเรื่อง การบูรณาการได้มีวิวัฒนาการดังนี้

ปีพ.ศ.2473 ได้มีการทำการทดลองศึกษาเรื่องบูรณาการในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็น ระยะเวลา 8 ปี และได้เรียกการทดลองนี้ว่า “ผลการทดลอง 8 ปี” (The 8 Years Study)

ปีพ.ศ.2483 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำผลการทดลองมาใช้กันอย่างแพร่หลายใน โรงเรียนทั่วไป และเรียกการศึกษาค้นคว้าว่า “การศึกษาแผนใหม่” (Progressive Education)

ปีพ.ศ.2496 ในประเทศไทยที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ได้มีการจัดการ เรียนการสอนแบบบูรณาการขึ้นเป็นครั้งแรก และสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ได้มีการช่วย เผยแพร่ความคิดนี้ออกไปอย่างกว้างขวาง

ปีพ.ศ.2520 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตรประถมศึกษาตาม หลักการบูรณาการ และได้ทดลองเห็นว่าได้ผลดี กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงหลักสูตร เพื่อจะได้มีการนำความรู้และหลักบูรณาการไว้ในหลักสูตรอย่างสมบูรณ์

1. ความหมายของการบูรณาการ

คำว่า “บูรณาการ” (Integration) ได้มีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ กันดังนี้

ดักลาส (อรรถวรณ นิยะโต. 2536 : 12; อ้างอิงมาจาก Douglass. N.d.) กล่าวว่า บูรณาการ ประกอบด้วยกระบวนการต่างๆที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคลเป็นกระบวนการที่สร้างความ สัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริง หลักการ และการสอนพฤติกรรม แต่การที่จะกล่าวว่ามีบูรณาการ เกิดขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปฏิกิริยาตอบกลับ อันเนื่องมาจากใช้สมองของแต่ละบุคคลนั่นเอง กล่าว อีกนัยหนึ่ง บูรณาการเป็นการรวมหรือสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กทั้งปวง

บันลือ พฤษะวัน (2524 : 19) กล่าวว่า บูรณาการหมายถึง ความสมบูรณ์หรือเพียบ พร้อมทุกด้าน เช่น ร่างกายแข็งแรง อารมณ์ดี ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ หรืออาจ กล่าวง่าย ๆ คือ พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (กาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา) นั้นเอง

สุมานัน รุ่งเรืองธรรม (2526 : 33-34) ได้ให้ความหมายของบูรณาการไว้คือ

1. ด้านจิตวิทยา หมายถึง การที่บุคลิกภาพของผู้เรียนที่ปรับเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ เหมาะสมโดยสมบูรณ์ทุกด้าน

2. ด้านการสอน หมายถึง การที่โยงเนื้อหาวิชาหลายด้านมาปรับเข้าเป็นกลุ่มกิจกรรม ศึกษาค้นคว้า

3. ด้านสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์อันพึงประสงค์ระหว่างนักเรียนแต่ละคน ในการ

ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในสังคม ทั้งนี้หมายถึง ความสัมพันธ์อันพึงประสงค์ระหว่างบุคคลและสถาบันต่าง ๆ

ฉันทนา ภาคบังกช (2528:64) กล่าวว่า บุรณาการหมายถึง การนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตมาสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืนได้สัดส่วน มีความสมดุลและสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ นำให้ชีวิตมีความสุข

ผกา สัตยธรรม (2524:18) กล่าวว่า บุรณาการหมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคคลมีชีวิตอย่างสมบูรณ์ หรือมีชีวิตที่สมดุลในทุกๆ ด้าน เป็นลักษณะของการสอน ที่จะช่วยให้บุคคลเป็นผู้รอบรู้ สามารถคิดได้อย่างกว้างขวางในหลายประเด็น และนำความรู้ที่ได้รับไปแก้ปัญหาความทุกข์ยากให้ลดน้อยลง หรือหมดไป ทำให้เกิดความสมดุลในชีวิต

กาญจนา คุณารักษ์ (2527:183) กล่าวว่า บุรณาการ หมายถึง ขบวนการหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางจิตพิสัยและพุทธิสัย หรือขบวนการหรือการปฏิบัติในอันที่จะรวบรวมความคิด มโนภาพ ความรู้ เจตคติ ทักษะและประสบการณ์ในการแก้ปัญหาเพื่อให้ชีวิตมีความสุขนั่นเอง

จากความหมายของบุรณาการที่กล่าวมา สรุปได้ว่า บุรณาการ หมายถึง ความผสมผสานของเนื้อหา กิจกรรมและกระบวนการที่นำมาจากจุดประสงค์และความต้องการของชีวิตมาเป็นแนวกำหนด เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และมีสถานการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพจริงของชีวิตสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตได้

3. ลักษณะของการบุรณาการในหลักสูตร

ได้มีการแบ่งลักษณะการบุรณาการออกเป็น 2 ประการ คือ

1. บุรณาการเชิงเนื้อหาวิชา คือ การผสมผสานเนื้อหาวิชาในลักษณะของการหลอมรวมแบบแกน หรือแบบสหวิทยาการ จะเป็นหน่วยก็ได้ หรือจะเป็นโปรแกรมก็ได้ นอกจากนี้ อาจจะเป็นการผสมผสานของเนื้อหาวิชาในแง่ของทฤษฎีกับการปฏิบัติหรือเนื้อหาวิชาที่สอนกับชีวิตจริง วิธีการบุรณาการเชิงเนื้อหา มีอยู่ 2 วิธี คือ

1.1 บุรณาการรวมส่วนทั้งหมด (Total Integration) คือ การรวมประสบการณ์ต่างๆ ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ทั้งหลักสูตรหรือโปรแกรมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดปัญหาหรือแนวเรื่อง (Theme) ซึ่งปัญหาหรือแนวเรื่องนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความรู้ที่มาจากวิชาต่างๆ ในโปรแกรม ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและปัญหาสังคมทั้งหมด

1.2 บุรณาการเป็นบางส่วน (Partial Integration) เป็นการรวมประสบการณ์

ของบางสาขาวิชาเข้าด้วยกัน อาจจะเป็นลักษณะของหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา ซึ่งภายในสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ดังนั้นการจัดบูรณาการเป็นบางส่วนอาจจัดได้ทั้งภายในสาขาวิชา หรือจัดเป็นบูรณาการแบบโครงการ (Project Integration) ซึ่งการจัดแบบโครงการนี้ แต่ละรายวิชาก็จะเป็นรายวิชาเช่นปกติ แต่จะจัดประสบการณ์ให้เป็นบูรณาการในรูปของโครงการสำหรับนักเรียนรายบุคคลหรือรายกลุ่ม อาจจัดไว้ให้กระทำการระหว่างการเรียนการสอนปลายภาคหรือปลายปีก็ได้

2. บูรณาการเชิงวิธีการ คือ การผสมผสานวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ โดยใช้สื่อประสม และ ใช้วิธีการประสมให้มากที่สุด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบูรณาการเชิงวิชาการ ก็คือ การจัดประสบการณ์หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผสมผสานกลมกลืนกัน (ฐิติศักดิ์ ศรีอำไพ. 2529: 12-14)

จรัสพันธ์ แผลงศร(2533:16-17)ได้กล่าวถึงการบูรณาการในหลักสูตรไว้ว่า การบูรณาการมี 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. บูรณาการเชิงเนื้อหา ได้แก่ การผสมผสานวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นแกน(Core Curriculum) เป็นแบบสหวิทยาการ(Interdisciplinary) และเป็นได้ทั้งระดับโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วยหลายวิชา ระดับวิชาซึ่งประกอบไปด้วยหลายหน่วยเนื้อหา หรือระดับหน่วยก็ได้ โดยให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหาวิชาทั้งในแง่ของทฤษฎีและการปฏิบัติ รวมถึงสภาพการณ์ในสังคมด้วย

2. การบูรณาการเชิงวิธีการ ได้แก่ การผสมผสานวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ โดยพยายามใช้ "สื่อประสม" และ "วิธีการประสม" ให้มากที่สุด

การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการนี้ อาจจัดได้ 3 แบบคือ

ก. หลักสูตรแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered Curriculum) ซึ่งยึดเอากิจกรรมที่เด็กสนใจเป็นแกน

ข. หลักสูตรแบบเน้นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต หรือหลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social Process and Life Function Curriculum) เป็นหลักสูตรที่จัดให้ผู้เรียนได้รับสาระสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตจริงในสังคม การบูรณาการความรู้จึงมีมาก จึงเป็นหลักสูตรที่มีคุณค่ามากสำหรับผู้เรียน

ค. หลักสูตรแบบกิจกรรมหรือประสบการณ์ (Experience of Activity Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ยึดเอาประสบการณ์กิจกรรม ความสนใจของผู้เรียนมาเป็นแนวในการจัดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงได้ นิยมใช้มากในระดับประถมศึกษา

4. ลักษณะการสอนแบบบูรณาการ

สุมิตร คุณากร (อรรถวรรตม นิยะโต.2536 : 16 ; อ้างอิงมาจาก สุมิตร คุณากร.2518:4)

กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการเป็นการสัมพันธ์ความรู้ ซึ่งแยกออกเป็นวิธีย่อยได้ 4 วิธีคือ

1. นำเอาความรู้อื่นที่ใกล้เคียงกับเรื่องที่กำลังสอนมาสัมพันธ์กัน
2. นำเอาความรู้เกี่ยวกับเรื่องอื่นๆที่เป็นเหตุผลเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่กำลังสอน มาสัมพันธ์กัน
3. ปรับงานที่ให้นักทำให้มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม
4. พยายามนำสิ่งที่เป็นแกน เข้าไปผนวกกับสิ่งที่กำลังสอนทุกครั้งที่มีโอกาสจะสอดคล้องดังกล่าว

บันลือ พุกชะวัน (2524 : 141) ได้กล่าวถึงการสอนแบบบูรณาการว่า

1. เป็นการสอนโดยใช้หน่วยหรือแกนวิชา
2. ต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน
3. เลือกเนื้อหาและกิจกรรมของกลุ่มวิชาต่างๆที่สัมพันธ์สอดคล้องกันมาผสมผสาน
4. เลือกเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับฤดูกาล
5. ลำดับความยากง่ายให้เป็นไปตามขั้นตอน
6. กำหนดเวลาที่จะใช้ในการสอนแต่ละหน่วยไว้ให้เพียงพอ

5. ระดับการบูรณาการ

ฐิติศักดิ์ ศรีอำไพ (2529 : 13) ได้แบ่งระดับของการบูรณาการออกเป็น 5 ระดับคือ

1. ระดับวิชา คือ การนำเอาเรื่องราวหรือความรู้ต่างๆมารวมกันทำให้เกิดความสมบูรณ์เป็นรายวิชาต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์บูรณาการที่เกิดขึ้นจาก เลขคณิต เรขาคณิต พีชคณิต สถิติ ตรรกณมิติ เป็นต้น
2. ระดับกลุ่มประสบการณ์ คือ การนำเอาประสบการณ์ต่างๆมาบูรณาการ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น ที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
3. ระดับแผนการสอนและสื่อการเรียน คือ การกำหนดจุดประสงค์ ความคิดรวบยอดและการจัดการกิจกรรมต่างๆให้เกทับ ในส่วนที่เป็นความรู้ ทัศนคติ การฝึกนิสัยและการทำงานอยู่ในแผนเดียวกันด้วยสัดส่วนที่พอเหมาะพอดี
4. ระดับการสอน คือ การจัดสภาพการเรียนการสอนต่างๆ คล้ายคลึงกับชีวิตจริง กล่าวคือประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้รู้ ทำให้เข้าใจ ทำให้คิดเป็น ทำให้มีนิสัยดี ในส่วนที่เหมาะสม

5. ระดับการนำไปใช้ คือ เมื่อนักเรียนเรียนจบไปแล้ว เอาประสบการณ์ต่างๆไปใช้ในชีวิตจริงเพื่อให้ชีวิตบูรณาการมีความสุข ความสบายตามอัธยาศัย

จอร์จัน แผลงศร (2533 : 17 - 18) ได้จำแนกระดับบูรณาการการเรียนการสอนดังนี้

1. ระดับวิชา เป็นการบูรณาการโดยการนำความรู้ต่างๆมารวมกัน ทำให้เกิดเป็นความสมบูรณ์ตามวิชาต่างๆ เช่น "คณิตศาสตร์" เกิดจากการบูรณาการเลขคณิต พีชคณิต เรขาคณิต สถิติ ตรรกศาสตร์ เข้าด้วยกันเป็นต้น

2. ระดับกลุ่มประสบการณ์ เป็นการบูรณาการประมวลประสบการณ์ต่างๆเข้าด้วยกัน แล้วเรียกเป็นกลุ่มประสบการณ์ เช่น หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มี 4 กลุ่มประสบการณ์

3. ระดับแผนการสอนและสื่อการเรียน เป็นการบูรณาการจุดประสงค์ ความคิดรวบยอดและเนื้อหาจากกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ เข้าด้วยกันในการเขียนแผนการสอน แล้วจัดลำดับกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่หลักสูตรต้องการ ซึ่งจะต้องจัดให้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมจึงจะเรียกว่าการบูรณาการ

4. ระดับการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ คิดเป็นทำเป็น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรต้องการ

5. ระดับการนำไปใช้ เป็นการนำประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตจริง เพื่อให้ชีวิตมีความสุขตามอัธยาศัย โดยสามารถนำความรู้และประสบการณ์ต่างๆมารวมกันแล้วทำให้เกิดประโยชน์ขึ้นมาได้ เรียกว่าเป็นการบูรณาการขั้นนำไปใช้

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า การบูรณาการ สามารถนำไปใช้ในทุกขั้นตอนและส่วนต่างๆของหลักสูตรได้อย่างกว้างขวางตามความเหมาะสม

6. จุดมุ่งหมายของการสอนแบบบูรณาการ

ลาร์ดิซาเบล (Lardizabal. 1970 : 142) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย ในการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ได้รู้สึกปลอดภัย มีความพึงพอใจ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและยอมรับผู้อื่น

2. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน

3. ช่วยพัฒนาค่านิยม บรรยาภาศในชั้นเรียนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาจริยธรรม มาตรฐานการทำงาน มาตรฐานของกลุ่ม ความซาบซึ้งในการทำงาน และความซื่อสัตย์

11 545

4. ช่วยพัฒนาวินัยในตนเอง โดยส่งเสริมความสามารถในการทำงานและการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน

5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การละคร ฯลฯ เช่นเดียวกันกับทางด้านสังคม วิทยาศาสตร์และวรรณคดี

6. เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมในสังคม เต็มใจที่จะทำงานร่วมกับกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

7. ช่วยวัดผลการเรียนรู้ โดยการแนะนำวิธีตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนทั้งรายบุคคลและกลุ่ม

7. ขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการ

ลาร์ดิซาเบล (Lardizabal. 1970 : 148) ได้เสนอขั้นตอนในการสอนแบบบูรณาการดังนี้

1. ขั้นนำ (Initiating The Unit) เป็นขั้นที่ครูสร้างความสนใจ หรือนำทางให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาที่ผู้เรียนประสบอยู่ ครูอาจมีวิธีเริ่มหน่วยได้หลายวิธี เช่น การจัดสภาพห้องเรียนให้สร้างความสนใจใคร่รู้ ใช้โอกาสพิเศษและเหตุการณ์สำคัญเป็นการเริ่มหน่วย การศึกษานอกสถานที่ การเยี่ยมเยือนสถานศึกษา ปัญหาต่างๆ ในครอบครัวหรือโรงเรียน อาจนำมาใช้เป็น การเริ่มหน่วย การใช้สื่อต่างๆ ภาพยนตร์ สไลด์ เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ การเล่าเรื่อง บทความหรือบทประพันธ์ นำมาใช้เริ่มต้นหน่วยได้ หน่วยการเรียนรู้อาจเริ่มมาจากข้อเสนอทางด้านของโรงเรียนหรือท้องถิ่น ปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การกระทำ ครูอาจตั้งคำถามว่าเราจะแก้ปัญหานี้อย่างใดจะต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง และอะไรเป็นปัญหาย่อยที่เราต้องแก้ไขก่อน ปัญหาใหญ่

2. ขั้นปฏิบัติการ (Point of Experience) เป็นขั้นที่ผู้เรียนวางแผนพิจารณาตั้งจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา และตกลงใจเลือกดำเนินการหรือเก็บรวบรวมข้อมูล ครูช่วยให้คำแนะนำ การทำกิจกรรม มีการแบ่งกลุ่มและหน้าที่ในขั้นนี้ต้องอาศัยทักษะความสามารถของครูที่จะแนะนำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนตามความถนัดมากที่สุด กิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล การอ่าน การรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ การทัศนศึกษา การเขียน และแปลความด้วยภาพ สถิติ การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3. ขั้นกิจกรรมสรุป (Cumulating Activities) ในขั้นนี้ครูเน้นที่บูรณาการ (Integration) ของหน่วย ผู้เรียนสรุปกิจกรรม โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำในขณะที่ทำกิจกรรมแบบหน่วย ผู้เรียนต่างแบ่งงานกันทำคนละด้าน ดังนั้น การผสมผสานงานทุกด้านเข้าด้วยกันเป็นสิ่งสำคัญ

อย่างยิ่ง ผู้เรียนควรได้รับคำแนะนำให้สังเกตค้นหาว่ากิจกรรมของตนสามารถตอบปัญหาในกลุ่มใหญ่ได้อย่างไร และในการเสนอผลงานของตนให้เพื่อนๆที่ไม่ได้ทำกิจกรรมส่วนนั้นได้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง จะใช้การสื่อความหมายอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ วิธีการที่กลุ่มแลกเปลี่ยน หรือการรายงานการค้นคว้าของตนเองเป็นโอกาสของการเรียนที่มีคุณค่า ฝึกการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ (Creative Expression) การที่ผู้เรียนโยงความสัมพันธ์ของกิจกรรมย่อยเข้าด้วยกันเป็นงานกลุ่มใหญ่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านเนื้อหา ฝึกทักษะความสามารถ และพัฒนาเจตคติในการเสนอผลงาน ผู้เรียนกระทำได้หลายวิธี เช่น จัดแสดงนิทรรศการภาพ การสาธิต การทดลอง การแสดงละคร การรายงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามผลงานเหล่านี้จะต้องมีการอภิปรายกลุ่มติดตามมา

4. ขั้นประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องในทุกๆระยะของการเรียนการสอน ไม่ได้หมายถึงการวัดผลขั้นสุดท้ายเท่านั้น การประเมินผลอาจแบ่งออกเป็นวัดความรู้ ความเข้าใจในด้านวิชาการ ประเมินความสามารถในการร่วมการทำงานในกลุ่มและความสามารถระหว่างกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องได้รับการกระตุ้นให้ตระหนักว่าการประเมินผลของกลุ่มเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกว่าครูเป็นผู้ประเมิน เพราะในขณะที่ผู้เรียนต้องประเมินผลการทำงานของตนจะช่วยให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบและเป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมของตนและกลุ่มได้

8. หลักการในการจัดสอนอย่างบูรณาการ

ดุซงญอ สัตตลวงค์ (2538:59-61) ได้กล่าวถึงหลักการในการบูรณาการ มี 3 ประการ ดังนี้

หลักที่หนึ่ง : ยึดจุดประสงค์ในการเรียนรู้

จุดประสงค์เหล่านี้เป็นจุดประสงค์ใหญ่ๆครอบคลุมทุกประเด็นของสมรรถภาพของมนุษย์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่จะเน้นการตอบสนองหลักสูตรมากกว่าสนองผู้เรียน

หลักที่สอง : ยึดกิจกรรมการเรียนรู้

โดยมีแนวทางว่าต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้

1. ให้ผู้เรียนได้เป็นผู้กระทำ หมายถึง เป็นผู้กระทำที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางกิริยา อารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ที่ครอบคลุมด้านหลักๆของนักเรียน

2. สาระของกิจกรรมต้องสอดคล้องกับชีวิตสังคม ภูมิหลังของนักเรียน ในหลักคิด

ประการนี้เน้นวิธีการมากกว่าหลักสูตรและผู้เรียนวิธีสอนที่ใช้แนวคิดนี้ เช่น วิธีสอนแบบโครงการ วิธีสอนแบบหน่วยสหสาขาวิชา วิธีสอนเป็นทีม

หลักที่สาม : ยึดผู้เรียนเป็นหลักในการกำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดหลักความชอบ ความสนใจ ความถนัด การมีเวลาของผู้เรียนเป็นต้น

เมื่อพิจารณาผลการใช้หลักคิดทั้งสามในการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าผลที่ออกมาเป็นหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น

9. หลักการวางแผนกิจกรรมบูรณาการของหน่วย

กาญจนา เกียรติประวัติ (2528 : 152) ได้เสนอหลักการวางแผนกิจกรรมบูรณาการของหน่วย ไว้ว่า

ครูควรได้มีการเตรียมตัวอย่างรอบคอบในการวางแผนเพื่อให้สามารถแนะนำทางผู้เรียนได้ดี โดยการใช้หลัก 7 ประการต่อไปนี้

1. ผู้เรียนมีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาวิชา นั่นคือการเน้นที่พัฒนาการบุคลิกภาพอย่างผสมกลมกลืน โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา
2. หน่วยที่ต้องใช้เวลาข้ามวันในการทำกิจกรรมดีกว่าหน่วยสั้นๆ ที่เสร็จในเวลาเรียน
3. กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีปัญหาในชีวิตจริง ความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนเป็นเกณฑ์
4. การเรียนด้วยกระบวนการกลุ่ม
5. ใช้กระบวนการประชาธิปไตย
6. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
7. สร้างบรรยากาศการทำงานที่น่าพึงพอใจแก่ผู้เรียน

10. วิธีการผสมผสานเนื้อหาวิชาเพื่อให้เกิดบูรณาการ

วิธีการผสมผสานเนื้อหาวิชาเพื่อให้เกิดการบูรณาการสำหรับการสร้างเป็นหน่วย การเรียนการสอนไว้ดังนี้คือ

1. แนวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Theme)
2. การจัดขอบเขตทางวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์
3. เน้นวิธีการสืบค้นต่าง (Methods of Inquiry)
4. ปัญหาการเมืองและสังคม

5. การเคลื่อนไหวของกลุ่มชน หรือด้านวัฒนธรรม

6. สถาบันหรือวิธีการ

7. สมัย (Periods) ต่างๆ

ผสมผสานวิชาโดยอาศัยวิธีการจัดแกน (Core) ขึ้นมาก่อนแล้วนำเอาความรู้หรือเนื้อหาจากวิชาใดก็ได้ที่เหมาะสมมาเสริมให้แกนนั้นเต็มหรือสมบูรณ์ แกนที่จะนำมาสร้างเป็นหน่วยบูรณาการนั้นมีทั้งหมด 5 ประเภทด้วยกันคือ

1. แกนที่เป็นหัวเรื่อง ก่อนที่จะทำการกำหนดหัวเรื่องอะไรนั้น จะต้องตั้งคำถามว่า ต้องการให้ผู้เรียนเรียนอะไร หลังจากนั้นก็กำหนดหัวเรื่องขึ้นมา แล้วดึงเอาเนื้อหาสาระหรือความรู้จากหลายๆวิชาที่เห็นว่าสัมพันธ์กับเรื่องนี้เข้ามาผนวกรวมกันไว้ เช่น ตั้งหัวเรื่องว่า "ชุมชนของเรา" ในเรื่องนี้ก็จะมีรายละเอียดหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวกับที่ตั้งของชุมชน สภาพภูมิอากาศของชุมชน การประกอบอาชีพในชุมชน ฯลฯ

2. แกนที่เป็นปัญหา จะต้องพิจารณาว่าอะไรบ้างในสภาพแวดล้อมของผู้เรียนที่ผู้เรียนควรมีความรู้และความเข้าใจ เมื่อเลือกได้แล้วก็กำหนดเป็นหัวเรื่อง เช่น ปัญหาการคอร์รัปชัน ปัญหาผู้ก่อการร้าย ปัญหาค่าครองชีพสูง ฯลฯ การที่ผู้เรียนจะแก้ปัญหาได้นั้นจะต้องอาศัยความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ

3. แกนที่กิจกรรมจะต้องพิจารณาก่อนว่ากิจกรรมใดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในหลายๆวิชาและต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน เมื่อกำหนดได้แล้วก็บรรจุกิจกรรมเหล่านั้นลงในหน่วยนั้นๆ จากง่ายไปหายาก

4. แกนที่เป็นความคิดรวบยอด ก่อนอื่นต้องพิจารณาก่อนว่าต้องการให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดในเรื่องใด เช่น ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความรักชาติ ความอยู่รอดอิสระภาพ การพึ่งพาตนเอง การอนุรักษ์ธรรมชาติ การปฏิรูป ความเสมอภาค การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อได้ความคิดรวบยอดแล้วก็กระจายเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ตัวอย่างเช่น การสอนความคิดรวบยอดเรื่อง "การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน" พอจะกระจายเนื้อหาออกเป็นคร่าวๆตามลำดับความยากง่ายดังนี้ การพึ่งพาอาศัยกันภายในครอบครัว ในชั้นเรียน ในโรงเรียน ในชุมชน ในประเทศ และระหว่างประเทศ

5. แกนที่เป็นค่านิยม ก่อนอื่นจะต้องพิจารณาก่อนว่าเราต้องการเน้นค่านิยมอะไรหลังจากที่เลือกได้แล้วโดยคำนึงถึงวัยของผู้เรียน แล้วเอาค่านิยมที่จำเป็นมานั้นหรือสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งที่เห็นว่าเข้ากันได้ขณะที่ทำการสอน (ลูตัสคักดี ศรีอำไพ. 2529 :15 - 17)

ลาร์ดิซาเบล (LardiZabal. 1970 : 142 – 144) กล่าวว่า การสอบแบบบูรณาการต้องยึด

หลักสำคัญที่ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ประสบการณ์ในการเรียนรู้ควรเป็น "หน่วย" (Unit) ที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ครูผู้สอนต้องใช้เทคนิคในการผสมผสานเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆให้สัมพันธ์กันภายในขอบข่ายที่ศึกษา ลักษณะทั่วไปของการเรียน มีดังนี้

1. มุ่งเน้นปัญหา ปัญหานั้นควรมีความสำคัญพอที่จะศึกษาและเกี่ยวข้องกับเนื้อหา วิชาต่างๆหลายแง่หลายมุม คำตอบของปัญหาแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจุบันกับ อนาคตหรือผลกระทบของปัจจัยทางภูมิศาสตร์มีต่อวัฒนธรรม วัฒนธรรมมีต่อการเมืองเป็นต้น

2. เหมาะสมกับระดับผู้เรียน อุปกรณ์หรือสื่อการเรียนต้องไม่ยากเกินไปกว่าที่ผู้เรียน จะเข้าใจได้ การจัดกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียน และท้าทายความสามารถไม่ ง่ายเกินไป

3. ส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เน้นในทุกๆด้าน ด้านของความเจริญงอกงามและ ลำดับขั้นของประสบการณ์ เช่น กิจกรรมด้านการอ่าน การสังเกต การพูด การฟัง การวาด และ การเขียน กิจกรรมทักษะด้านต่างๆรวมทั้งกิจกรรมที่ต้องใช้ความสามารถทางสมองในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา ฯลฯ

4. เป็นการวางแผนงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกปัญหา แหล่งค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์ วางแผนกิจกรรมและประเมินผลให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่ ต้องการ

5. การวางแผนการเรียนต้องระลึกละเอียดว่า ทำอย่างไรจึงจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ มีประสิทธิภาพ

หน่วยการเรียนการสอนแต่ละหน่วยจะมีความสมบูรณ์ของตัวมันเอง คือ ประกอบด้วย ความมุ่งหมาย ปัญหา กิจกรรม การวัดผลและการประเมินผล และจะต้องสอนให้สัมพันธ์กับ วิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญจะต้องมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธีที่เหมาะสม

กาญจนา เกียรติประวัติ (2528 : 154) ได้กล่าวถึงเทคนิคการสอนแบบบูรณาการที่ครู ต้องยึดหลักการสำคัญที่ว่าแกนกลางของประสบการณ์ที่อยู่ที่มีความต้องการของผู้เรียนและ ประสบการณ์เรียนรู้จัดเป็นหน่วย (Unit)

หน่วยการเรียนรู้ (Unit) หมายถึง กลุ่มกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดไว้เพื่อสนองจุด มุ่งหมายหรือสำหรับแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง การเรียนเริ่มจากจุดสนใจ แล้วแยกย่อยไปสู่ กิจกรรมในแง่มุมต่างๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถตอบสนองสถานการณ์ที่กำหนดโดยรวมได้

หน่วยการเรียนอาจแยกออกเป็นประเภทใหญ่ๆได้ 3 ประเภทคือ

1. หน่วยเนื้อหาวิชา (Subject – Matter Unit) เป็นการเน้นเนื้อหาในตำราหรือหัวข้อเรื่องต่างๆ หลักการหรือสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ท้องนา หรือภูมิอากาศ
2. หน่วยความสนใจ (Center of Interest Unit) มีพื้นฐานที่ความสนใจและความต้องการหรือจุดประสงค์เด่นๆของผู้เรียน
3. หน่วยสร้างเสริมประสบการณ์ (Integrative Experience) มีจุดเน้นอยู่ที่ผลการเรียนรู้ ซึ่งไปสู่การปรับพฤติกรรมและการปรับตัวของผู้เรียน

อรรถวรณ นิยะโต (2536 : 23) ได้กล่าวว่า หน่วยการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะมีลักษณะที่สำคัญดังนี้ คือ

1. มีลักษณะเป็นหน่วย ซึ่งแกนของหน่วย อาจจะเป็นแกนที่เป็นหัวเรื่อง แกนที่เป็นปัญหา แกนที่เป็นความคิดรวบยอด
2. มีลักษณะการผสมผสานเนื้อหาวิชาต่างๆ และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายวิธี
3. มีสื่อหลายประเภท เช่น สไลด์ วีดิทัศน์ รูปภาพ แผนภูมิ เป็นต้น

11. บทบาทของครูในการสอนแบบบูรณาการ

อรรถวรณ นิยะโต (2536 : 24) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. จะต้องศึกษาหาความรู้ให้มากขึ้น ศึกษาสิ่งใหม่ๆให้กว้างขวางทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. มีความรอบรู้และแม่นยำในความรู้ที่จะนำมาบูรณาการผสมผสานสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน
3. มีความคิดกว้าง ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นหลายๆด้าน
4. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในทางที่ถูกที่ควร เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีและต้องการเรียนในบทเรียน
5. ติดตามผลงาน และประเมินกิจกรรมของนักเรียน

12. กิจกรรมของนักเรียนในการสอนแบบบูรณาการ

ลารดิซาเบล (นที ศิริมัย.2529 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Lardizabal n.d.) กล่าวว่า หลักในการจัดกิจกรรมของการสอนแบบบูรณาการ ว่าควรดำเนินกิจกรรมของกระบวนการกลุ่มมาใช้ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่ม ในการแบ่งกลุ่มจะต้องให้นักเรียนได้เข้ากลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมที่

ตนถนัด และมีความสนใจ ครูจะต้องให้ความช่วยเหลือในการจัดแบ่งกลุ่มด้วย เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนพอเหมาะ และมีความสามารถพอกัน

2. แต่ละกลุ่มเลือกคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ คณะกรรมการ และเลขานุการ

3. มีการประชุมร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อวางแผนในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น

1. การรายงาน
2. การอภิปราย
3. กรณีตัวอย่าง
4. การแสดงละคร
5. การศึกษานอกสถานที่
6. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย
7. การสาธิตและทดลอง
8. การสัมภาษณ์
9. การจัดนิทรรศการ

4. สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการทำกิจกรรมตามที่ร่วมกันวางแผนไว้

13. ระยะเวลาที่ใช้ในการสอนแบบบูรณาการ

ระยะเวลาของการสอนแต่ละหน่วยจะแตกต่างกันไป เนื่องจาก

1. ความสนใจและความสามารถของนักเรียน
2. การศึกษาค้นคว้า การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนตลอดจนกิจกรรมที่นักเรียนทำ
3. การจัดประสบการณ์แต่ละหน่วย
4. ความชำนาญในการสอนและการเร้าให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนหน่วยใหม่
5. ปัญหาของแต่ละหน่วยที่นำมาศึกษา

13. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการ

สุมิตร คุณากร (2520 : 41 – 42) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดสภาพการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงของการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ความรู้ที่เรียนไปแล้วจะถูกนำมาสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น
  2. ช่วยจัดวิชา หรือความรู้ให้อยู่ในลักษณะเหมือนชีวิตจริง คือ ผลสมผสานและสัมพันธ์เป็นความรู้ที่อยู่ในลักษณะหรือรูปแบบที่เอื้อต่อการนำไปใช้กับชีวิต
  3. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพและปัญหาของสังคมได้ดีกว่าการจัดเนื้อหาของหลักสูตรแบบเดิม
  4. ช่วยให้การสอนและการศึกษามีคุณค่ามากขึ้น แทนที่จะเป็นขบวนการถ่ายทอดความรู้หรือสาระแต่เพียงอย่างเดียว กลับช่วยให้เป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้เกิดความคิดรวบยอดที่กระจ่างถูกต้อง และสามารถปลูกฝังค่านิยมที่ปรารถนาได้อีกด้วย
  5. ทำให้เกิดบูรณาการรวมหน่วยขึ้น การบูรณาการความรู้นั้นเป็นการจัดการศึกษาให้เกิดเอกภาพ ความรู้เมื่อแยกไปตามวิชาต่างๆ แต่ถูกนำมารวมกันภายใต้หน่วย
- ผกา สัตยธรรม (2523 : 51) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ช่วยเหลือและแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมนักเรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ในทุกๆด้าน
  2. การเชื่อมโยงวิชา ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพราะได้เรียนรู้หลายด้าน
  3. การฝึกเชื่อมโยงกันทำให้ไม่ลืมนำ
  4. สามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงให้สอดคล้องกับความต้องการได้
  5. นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านต่างๆหลายประการ
- บันลือ พฤษะวัน (2524 : 141 – 145) ได้เสนอคุณค่าของหน่วยบูรณาการในระดับประถมศึกษาว่าเกิดประโยชน์ต่อครูและนักเรียนดังนี้
1. หน่วยบูรณาการ มุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ทางสังคม
  2. หน่วยบูรณาการ มุ่งจัดเนื้อหาที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรง
  3. หน่วยบูรณาการการสอนสอดคล้องกับการถ่ายโยงความรู้ (Transfer of Learning)
  4. หน่วยบูรณาการจัดพัฒนาบทเรียนให้น่าสนใจ ที่จะสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ของเด็กแรกเรียนได้ดี
  5. หน่วยบูรณาการทางการสอน ย่อมสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และคุณค่าทางทัศนคติต่อการเรียน

6. ช่วยให้ผู้พัฒนาการสอนของตนได้คล่องตัว โดยใช้ธรรมชาติของการเรียน การสอน ทบทวน ดัดแปลงยืดหยุ่นตามสมควร

7. ช่วยให้ผู้มองเห็นขอบข่ายและจุดเน้นในการสอน ทำให้ครูมีความมั่นใจสามารถสอนได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ลาร์ดริซาเบล (Lardizarbal. 1970 : 142) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ลึกตลอดภัย มีความพึงพอใจ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและยอมรับผู้อื่น
2. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
3. เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาค่านิยมและบรรยากาศในชั้นเรียน อันจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาจริยธรรม มาตรฐานของกลุ่ม ความซาบซึ้งในการทำงานและความซื่อสัตย์
4. ช่วยส่งเสริมพัฒนานิยในตนเอง โดยการส่งเสริมความสามารถในการทำงาน และการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน
5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ เช่น ศิลปะ ดนตรี การแสดงละคร ด้านสังคม วิทยาศาสตร์ และวรรณคดี
6. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสร่วมกันเต็มใจที่จะทำงานร่วมกับกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
7. ช่วยวัดผลการเรียนรู้โดยวิธีการตรวจสอบ และแนะนำความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนทั้งรายบุคคลและกลุ่ม

15. ข้อควรคำนึงในการสอนแบบบูรณาการ

กาญจนา คุณารักษ์ (2522 : 21) กล่าวถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการว่า

1. จะต้องมิจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร
2. ในการสอนแต่ละครั้ง ต้องพยายามสอดแทรกคุณสมบัติที่ต้องการเน้นในตัวผู้เรียน เช่น การเสียสละ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี เป็นต้น
3. พยายามบูรณาการความรู้ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด
4. จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักสังเกต วิเคราะห์ วิจารณ์ และอภิปรายถกเถียง

ด้วยเหตุผล

5. จัดบรรยายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้ทำท่าย และเราความสนใจของผู้เรียน

การสอนแบบบูรณาการ เป็นการสอนที่เริ่มจากความคิดที่ว่า จะจำลองกิจกรรมในชีวิตประจำวันไปไว้ในห้องเรียน โดยที่นักเรียนได้ฝึกการรู้คิดเอง รู้สึกเอง และเกิดความคิดที่จะวางแผนงาน เพื่อจะปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้น ไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการอันเหมาะสม กับสภาพสังคมปัจจุบัน ที่ต้องการฝึกให้เกิดทักษะการสังเกต และนำมาคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและลงมือปฏิบัติ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. ความหมายของทัศนคติ

ชม ภูมิภาค (2516 :70) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อวัตถุหนึ่ง คำว่าวัตถุนั้นคืออะไรก็ได้ อาจจะมีตัวตน หรือเหตุการณ์ หรือความคิด เราเรียกว่า วัตถุทางจิตวิทยา (Psychological Object) คือสิ่งที่เกิดขึ้นมาในจิตใจของคนเรา ทัศนคติเป็นความรู้สึกในทางอารมณ์ว่าเป็นไปในทางดีหรือทางไม่ดี ทัศนคติย่อมแตกต่างกันในหลายทาง หรือหลายมิติ เช่น ทิศทาง ปริมาณ ความเข้มข้น ตลอดจนความรู้สึกสำนึกหรือไม่สำนึก พฤติกรรมต่างๆย่อมถูกกำหนดด้วยทัศนคติต่างๆ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2525 : 1) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆเช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์และอื่นๆ รวมทั้งท่าทีที่บ่งบอกสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เชิดศักดิ์ โฆวสินธุ์ (2520 : 38) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆไปในทิศทางหนึ่ง อาจจะเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขบวนการอบรมในเรียนรู้สังคม ซึ่งทัศนคตินี้จะแสดงออกหรือปรากฏให้เห็นชัดเจน

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2522 : 11) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ท่าที ความคิดเห็น ความรู้สึกเอนเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ภายหลังจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้น พฤติกรรมเช่นนี้อาจจะไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสังเกตและวัดได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งนั้น โดยอาจแบ่งออกให้เห็นในลักษณะความเชื่อ ท่าทาง ความคิดเห็น ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. **ทัศนคติเชิงนิมิต (Positive)** เป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจเห็นชอบด้วย สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

2. **ทัศนคติเชิงนิเสธ (Negative)** เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับทัศนคติเชิงนิมิต เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมมือ

3. **ทัศนคติที่เป็นกลาง (Neutral)** เป็นการแสดงออกในลักษณะไม่เป็นทั้งทัศนคติเชิงนิมิตและทัศนคติเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉยๆไม่ถึงกับชอบหรือเกลียด

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 109) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันเป็นผลจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และ ความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้

ศักดิ์ ลันทรเสณี (2528 : 2 - 3) ได้ให้ความหมายของทัศนคติหรือเจตคติ ไว้ว่า

1. หมายถึง ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก ความอยาก ความกลัว ความเชื่อมั่น ความลำเอียง หรือการมีอคติของบุคคลในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับมา

2. หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือต่อต้านสภาพแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด

3. ในด้านพฤติกรรมของคนเรา หมายถึง การเตรียมตัวหรือความพร้อมในการที่จะตอบสนองกล่าวคือ

3.1 เป็นการบ่งแสดงถึงการตอบสนองที่เกิดขึ้นภายในบุคคลนั้น ซึ่งจะยังไม่เกิดขึ้นทันทีทันใด และสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมภายนอก การบ่งแสดงถึงการตอบสนอง อาจจะแสดงออกมาอย่างรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัว ทางด้านวาจาหรือจากสิ่งเร้าภายในร่างกาย สิ่ง que แสดงออกแต่ละอย่างเป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองทางเจตคติและแนวโน้มเอียงอื่นๆ ภายในตัวบุคคล

3.2 การตอบสนองทั้งหมด เป็นการแสดงออกโดยการกระตุ้นให้แสดงออกซึ่งเจตคติ อาจจะกระทำภายในหรือภายนอกบุคคลนั้น การกระตุ้นด้วยการพูดหรือวิธีอื่น

3.3 การตอบสนองทั้งหมดเป็นผลของวิถีชีวิต แรงขับที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ที่จะทำให้เกิดการตอบสนอง เป็นการสร้างภาพพจน์ต่างๆตามนิสัยของคนๆนั้น

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533 :12) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ ว่า หมายถึง

ศักยภาพภายในบุคคล ที่มีแนวโน้มแสดงออกทางพฤติกรรมในทิศทางบวก ทิศทางลบ หรือ เป็นกลาง

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2536 : 112) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆอันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปในทิศทาง สนับสนุน หรือคัดค้านก็ได้

2. มิติของทัศนคติ

โดยทั่วไป จะเห็นว่า ทัศนคติมีคุณสมบัติหลายอย่าง ถ้าพิจารณาในแง่มุมของมิติต่างๆ (Dimensions) จะมองทัศนคติได้เข้าใจลึกซึ้ง มีนักการศึกษาได้กล่าวถึง มิติของทัศนคติไว้ดังนี้

ชม ภูมิภาค(2526 : 65) ได้เสนอมิติของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทิศทาง คือ อาจจะสนับสนุน หรือต่อต้าน
2. ปริมาณ (Degree) เช่น ตั้งแต่พอใจอย่างยิ่งไปจนกระทั่งเป็นกลาง จนถึงไม่พอใจ
3. ความเข้มข้น (Intensity) หมายความว่า มีความมั่นใจมากน้อยต่างกัน ทัศนคติเข้มข้น หมายถึง ทัศนคติสุดปลายด้านใดด้านหนึ่ง

ชอร์ และ ไวท์ (เชิดศักดิ์ ไชวสินธุ์. 2520 : 30 – 40 ; อ้างมาจาก Shaw and Wright. 1967 : 3 -14) ได้เสนอมิติของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นผลหรือขึ้นอยู่กับการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้าแล้วแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการที่แสดงพฤติกรรม
2. ทัศนคติของบุคคลจะแปรค่าได้ทั้งด้านคุณภาพและความเข้ม โดยจะครอบคลุมช่วงของทัศนคตินั้น ซึ่งจะแปรค่าได้ทั้งมาก ปานกลาง และน้อย นั่นคือ ทัศนคติจะมีทั้งบวกและทางลบ

3. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นมาเอง หรือเป็นผลมาจากลักษณะ โครงสร้างภายในตัวบุคคลหรือบุคลิกภาพ

4. ทัศนคติขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าเฉพาะทางสังคม

6. ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าเป็นกลุ่มเดียวกันอาจจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

7. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดแล้วจะมีลักษณะคงที่ และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

สถิต นิยมญาติ(รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. 2533 :13-14;อ้างมาจากสถิตย์ นิยมญาติ. 2524 : 56 -57) ได้เสนอมิติของทัศนคติไว้อีกลักษณะหนึ่ง ดังนี้

1. ความเข้มข้น (Intensity) จะมองว่าทัศนคติมีความแข็งแกร่งมากน้อยแค่ไหนทัศนคติของบุคคลมีความรุนแรงอย่างไร
2. ขนาด (Magitude) จะมองว่ามีขนาดหรือขอบข่ายของทัศนคติมีความกว้างขนาดไหน
3. ความเด่น (Salience) จะมองว่าความเด่นอยู่ในความรู้สึกของบุคคลมากน้อยเพียงใด
4. ความเป็นแกนสำคัญของชีวิต (Centrality) จะมองว่าบุคคลจะใช้ทัศนคติใดเป็นหลักในการมองโลก มองชีวิต

3. องค์ประกอบของทัศนคติ

รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533 : 12 - 13) ได้กล่าวว่า นักจิตวิทยาได้เสนอองค์ประกอบของทัศนคติไว้ 3 แนวทางดังนี้

1. ทัศนคติมีสามองค์ประกอบ คือ

1.1 องค์ประกอบด้านสติปัญญา หมายถึง องค์ประกอบด้านความเชื่อ ความรู้ ความคิด และความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายของทัศนคติ

1.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกชอบ - ไม่ชอบของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายของทัศนคติ

1.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม หมายถึง ความพร้อมหรือแนวโน้มที่บุคคลจะปฏิบัติต่อเป้าหมายของทัศนคติ

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทัศนคติออกเป็นสามองค์ประกอบ คือ เครทช์ (Kretch) พรูทฟิลด์ (Prutchfileld) พอลเลเชย์ (Pallachey) และทริยแอนดิส (Triandis)

2. ทัศนคติมีสององค์ประกอบ คือ

2.1 องค์ประกอบด้านสติปัญญา หมายถึง กลุ่มของความเชื่อที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของทัศนคติจะเป็นตัวส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุถึงค่านิยมต่างๆของบุคคล

2.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมี เมื่อถูกกระตุ้นโดยเป้าหมายของทัศนคติ

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทัศนคติออกเป็นสององค์ประกอบ คือ โรเซนเบิร์ก (Rosenberg) และแคทซ์ (Katz)

3. ทัศนคติมีองค์ประกอบเดียว คือ อารมณ์ ความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของทัศนคติ

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทัศนคติออกเป็นองค์ประกอบเดียวคือเทอร์สโตน (Thurstone) อินสโค (Insko) เบม (Bem) ฟิชบายน์ (Fishbein) และไอเซน (Ajzen) แนวทางการแบ่งองค์ประกอบของทัศนคติ 3 แนวทางดังกล่าว ปรากฏว่า แนวทางที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน คือ แนวทางที่เห็นว่าทัศนคติมีองค์ประกอบเดียวเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 3 - 5) ได้แยกองค์ประกอบของทัศนคติจากคำจำกัดความต่อไปนี้ “ ทัศนคติเป็นความคิดเห็น ซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก ” ได้เป็นสามองค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ความคิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน เช่น เมื่อคนหนึ่งพูดถึง “ รถยนต์ ” อาจจะนึกถึงรถยนต์ในลักษณะแตกต่างกัน อาจจะคิดถึงยี่ห้อที่แตกต่างกัน ซึ่งควรจะอธิบายถึงรถยนต์นั้น จะต้องมีความเข้าใจก่อนว่า “ รถยนต์ ” รถยนต์มีความหมายต่อผู้พูดอย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับรถยนต์เป็นอย่างไรนั่นเอง

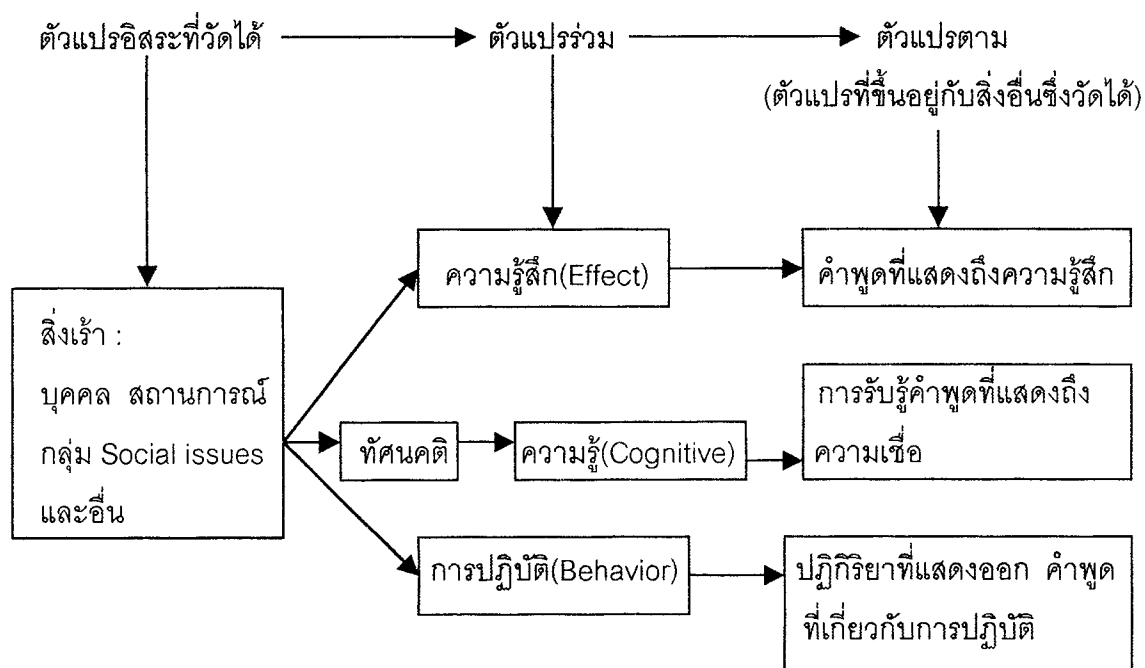
2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นตัวว่า “ ความคิด ” อีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดี ขณะที่คิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ขณะเมื่อคิดถึงรถยนต์ (ซึ่งอาจจะออกมาในรูปลักษณะที่แตกต่างกัน) แสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกในด้านบวก (Positive) และแสดงความรู้สึกในด้านลบ (Negative) ตามลำดับต่อรถยนต์นั้น

3. องค์ประกอบด้านปฏิบัติ (Behavioral Component) องค์ประกอบนี้ เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติหรือปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ขับรถยนต์ ซื่อ หรือให้คำชมเชยรถยนต์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ถ้าบุคคลนั้นไม่มีความเข้าใจ หรือความคิดรวบยอด (Concept) เกี่ยวกับรถยนต์ เขาก็จะไม่ทัศนคติต่อรถยนต์ เช่น เมื่อมองเห็นรถยนต์ ความคิดของเขาเกี่ยวกับรถยนต์ อาจจะเป็นไปในรูปแบบอื่นๆ เช่น เป็นตัวที่น่าความทุกข์มาให้ (Monster) ซึ่งทำที่ความรู้สึกของบุคคลนั้นย่อมมีต่อสิ่งที่เขาคิดว่าเป็นตัวแทนรถยนต์ แต่ไม่ใช่ต่อรถยนต์ ดังนั้นองค์ประกอบทางด้านความรู้ ความเข้าใจ หรือทางด้านพุทธิปัญญา จึงนับว่าเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติและองค์ประกอบนี้จะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคล ซึ่งอาจจะออกมาในรูปของ “ ความสุข ” “ ความทุกข์ ” “ ยินดี ” “ ไม่ยินดี ” หรืออื่นๆ ความรู้สึกเหล่านี้จะมีมากหรือ

น้อยต่อวัตถุ หรือสิ่งที่เขารู้จักย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนและความถี่ของความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อเขามีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือปรากฏการณ์นั้น

องค์ประกอบของทัศนคติ ทั้ง 3 นี้ มีความสัมพันธ์กันมาก บางครั้งก็แยกไม่ออกอย่างเด็ดขาด เพื่อมองเห็นอย่างชัดเจนจะได้แสดงในรูปแผนภูมิต่อไปนี้

องค์ประกอบของทัศนคติ

4. การเกิดทัศนคติ

ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ศักดิ์ สุนทรเสณี (2528 : 4) ได้เสนอแนวคิดที่ว่าทัศนคติของมนุษย์จะเกิดขึ้นจากเงื่อนไข 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองของแนวความคิดต่างๆ เช่น ทัศนคติของครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่นๆ

2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อยๆ แล้วยังทำให้มีกระบวน (Pattern) เป็นของตัวเองด้วย ดังนั้นทัศนคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเติบโตของคนๆ นั้น

3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดเจตคติของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบเจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อ – แม่ ครู พี่น้องและบุคคลอื่น

4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีเจตคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น เจตคติต่อศาสนา สถาบันอื่นๆ

5. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทัศนคติของบุคคลจะพัฒนาไปได้ก็โดยสาเหตุ 3 ประการ คือ บุคคลได้มีโอกาสติดต่อด้านสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เกิดจากการที่บุคคลถ่ายทอดแบบอย่างการกระทำหรือความคิดของคนอื่นมาเป็นของตน และการที่บุคคลพยายามที่จะสนองความต้องการของตน เหล่านี้จะเป็นสาเหตุให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไป ชูชีพ อ่อนโคสูง (2528 : 7) อธิบายการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าเป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมภายใต้กระบวนการดังนี้

1. การยินยอม (Compliance) คือ การยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพื่อให้เขาปฏิบัติต่อตัวในทางที่ตนต้องการหรือพึงพอใจ

2 การเลียนแบบ (Identification) คือ การแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เหมือนสมาชิกในสังคมหรือเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าตนเป็นคนเก่ง เพื่อจะมีสัมพันธภาพอันดีกับคนอื่น

3. รับอิทธิพลจากสิ่งต่างๆ เนื่องจากตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ในตัวของบุคคลเอง (Internalization)

ไทรแอนดิส (ชูชีพ อ่อนโคสูง. 2518 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Triandis.1971 : 3) กล่าวถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าเป็นเพราะ

1. ได้รับข้อมูลจากบุคคลหรือสื่อมวลชน
2. ได้รับประสบการณ์ตรงหรือความกระทบกระเทือน
3. ถูกบังคับให้ปฏิบัติ ไม่ตรงกับทัศนคติของตน
4. การรักษาทางจิตใจ เพื่อให้เข้าใจเหตุผลที่ถูกต้องขึ้น
5. เปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมใหม่

ลักษณะทั่วไปของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นความรู้สึกที่บ่งชี้ลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคล ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมาภายนอกให้บุคคลเห็นหรือเข้าใจก็ได้ ซึ่ง รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533 : 15) ได้สรุปลักษณะทั่วไปที่สำคัญของทัศนคติไว้ 5 ประการ

1. ทักษะคิดเป็นเรื่องของอารมณ์ (Feeling) อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไข หรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลจะมีการกระทำที่แสดงออกโดยแสดงออกไม่ให้ตรงกับความรู้สึกของตน เมื่อเขาารู้ตัวว่ามีคนสังเกต

2. ทักษะคิดเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกัน แต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไป หรืออาจมีการแสดงออกที่เหมือนกันแต่ความรู้สึกต่างกัน

3. ทักษะคิดมีทิศทาง (Direction) การแสดงออกของความรู้สึกสามารถแสดงออกได้สองทิศทาง เช่น ทิศทางบวกเป็นทิศทางที่สังคมปรารถนา และทิศทางลบเป็นทิศทางที่สังคมไม่ปรารถนา ได้แก่ ซื่อสัตย์ – คดโกง , รัก –เกลียด , ชอบ – ไม่ชอบ , ขยัน – ขี้เกียจ เป็นต้น

4. ทักษะคิดมีความเข้มข้น (Intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจแตกต่างในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยต่างกัน เช่น รักมาก , รักน้อย , ขยันมาก , ขยันน้อย เป็นต้น

5. ทักษะคิดต้องมีเป้า (Target) ความรู้สึกจะเกิดขึ้นลอยๆไม่ได้ เช่น รักพ่อ-แม่ , ขยันเข้าชั้นเรียน , ขี้เกียจทำการบ้าน เป็นต้น

6. ทักษะคิดกับกระบวนการเรียนการสอน

ทักษะคิดมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ครูจะต้องพัฒนาจิตใจของเด็กให้เกิดความรู้สึกในระดับทักษะคิด ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกของเด็กด้วย รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533 : 15 - 16) ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะคิดที่สัมพันธ์กับเด็กดังนี้

1. ทักษะคิดเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือจากประสบการณ์ของบุคคล ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด คนเราได้รับทักษะคิดจากประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตบางครั้งได้รับจากการเอาอย่าง ซึ่งเริ่มตั้งแต่เด็กยังอยู่ในวัยที่มีอายุน้อย สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก เช่น บิดามารดา สัตว์เลี้ยงต่างๆตลอดจนเพื่อนของเด็กมีอิทธิพลต่อการสร้างทักษะคิด

2. ทักษะคิดเป็นเครื่องกำหนดขอบเขตตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่เด็กหรือบุคคลใช้พิจารณาสิ่งแวดล้อม นั่นคือ บุคคลพัฒนาสิ่งต่างๆ ในแง่ที่ต่างกัน ทั้งนี้เพราะคนเรามีทักษะคิดไม่เหมือนกัน เช่น บางคนมีทักษะคิดที่ดีต่อการเรียนก็มองครูเป็นผู้ช่วยเหลือ บางคนมีทักษะคิดที่ไม่ดีต่อครูก็มองครูเป็นผู้จับผิด

3. บุคคลแต่ละคนย่อมจะมีทักษะคิดต่อสถานการณ์เดียวกัน หรือต่อบุคคลเดียวกันแตกต่างกันออกไปได้หลายลักษณะแล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น

4. ทักษะที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นสิ่งถาวรหรือชั่วคราวก็ได้ทักษะบางอย่างอยู่ในสภาพที่ไม่มั่นคงก็พร้อมจะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนทักษะที่มั่นคงถาวรย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลมากการเปลี่ยนแปลงย่อมมีได้ยากมาก อย่างไรก็ตามการแนะนำที่ดีตลอดจนวิธีสอนที่ดีของครู ย่อมทำให้เด็กเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกัน

5. ทักษะที่มีผลกระทบต่อการเรียนของเด็กมาก ฉะนั้นถ้าเด็กคนใดมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนของครูและต่อครูแล้วเด็กมักจะได้รับความสำเร็จในการเรียนนั้นๆ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูและการสอนของครูแล้ว การเรียนของเด็กมักจะล้มเหลวเป็นส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความท้อถอยในการเรียนต่อ ผลสุดท้ายก็หาทางออกไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ เช่นหนีโรงเรียน ขัดคำสั่งของครู เป็นต้น

7. ประโยชน์ของทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 4 - 5) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งต่างๆที่อยู่รอบๆตัวเขา
2. ช่วยให้มี Self - esteem โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา
3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิกิริยาตอบโต้ หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงออกว่าทัศนคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

ในส่วนที่ว่า ทักษะของเราช่วยให้ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมนั้น ดังจะเห็นได้จากในกลุ่มของบุคคลที่มีทัศนคติที่เหมือนกันนั้นก็จะเข้ากันได้ง่าย และบุคคลส่วนมากมักจะมีทัศนคติเหมือนกับบุคคลอื่นที่เขาใกล้ชิดหรือสนิทสนมด้วย หรือบุคคลที่มีความสำคัญต่อตัวเขา

8. การวัดทัศนคติ

การวัดทัศนคตินับว่ามีความยากพอสมควร เพราะเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคลซึ่งเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้ หรือเป็นลักษณะทางจิตใจ คุณลักษณะดังกล่าวมีการแปรเปลี่ยนได้ง่าย ไม่แน่นอน แต่ถึงอย่างไรก็ตามทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ยังสามารถ

วัดได้ ข้อตกลงเบื้องต้นในการวัดทัศนคติ เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2520 : 41) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดทัศนคติจะมีข้อตกลง ดังนี้

1. การศึกษาความคิดเห็นหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่ไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง

2. ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง ฉะนั้นการวัดทัศนคติจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงออก หรือประพฤติดีปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผนที่คงที่ ไม่ใช่พฤติกรรมโดยตรงของมนุษย์

3. การศึกษาทัศนคติของบุคคลนั้น ไม่ใช่เป็นการศึกษาแต่เฉพาะทิศทางทัศนคติของบุคคลเหล่านั้น แต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อย หรือความเข้มข้นของทัศนคตินั้นๆ ด้วย

วิธีการวัดทัศนคติ ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2518 : 117) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีที่จะทราบวาททัศนคติของคนใดคนหนึ่งต่อวัตถุ คนสิ่งกัมป หรือสถานการณ์ต่างๆ เป็นอย่างไร อาจทำได้โดย

1. ใช้แบบสอบถาม
2. สังเกต สัมภาษณ์ หรือการจดบันทึก
3. ใช้สังคมมิติ
4. การให้สร้างจินตนาการ

นอกจากนั้นยังได้เสนอหลักเกณฑ์ในการเขียนข้อความวัดทัศนคติดังนี้ ไพศาล หวังพานิช (2523 : 110 -111) ในการสร้างข้อความเพื่อวัดทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ควรมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ต้องเป็นข้อความที่โต้แย้งได้และแสดงออกในลักษณะที่เป็นความเห็น มิใช่เป็นข้อเท็จจริง

2. ต้องเป็นข้อความที่เกี่ยวข้อง หรือ สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด
3. ต้องมีความหมายสมบูรณ์ และชี้ให้เห็นความคิดเห็นอย่างเด่นชัดเพียงเรื่องเดียว
4. ไม่ใช่ข้อความที่แปลความหมายได้มากกว่าหนึ่งอย่าง
5. หลีกเลี่ยงข้อความที่จะมีผู้เห็นด้วยทั้งหมดหรือไม่เห็นด้วยทั้งหมด
6. หลีกเลี่ยงคำบางคำที่บอกลักษณะชี้เฉพาะ เช่น เท่านั้น เพียงแต่ เป็นต้น
7. หลีกเลี่ยงคำบางคำที่บอกลักษณะกว้างๆ เช่น ทั้งหมด เสมอ ไม่เคยเลย เป็นต้น
8. เลือกข้อความที่เห็นว่าจะครอบคลุมพิสัยของความรู้สึกได้กว้าง
9. ควรเป็นข้อความสั้นๆ และแต่ละข้อความต้องมีความคิดเดียว
10. ใช้ภาษาง่าย แจ่มชัด และตรงไปตรงมา ไม่ใช่คำปฏิเสธซ้อน

11. รูปประโยคที่ใช้ต้องเป็นประโยคง่าย ๆ ไม่ใช้ประโยคที่ซับซ้อน

ทัศนคติที่ดีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และมีวิธีการที่เหมาะสม ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ก็ต้องได้รับการฝึกจากการนำหลักของประชาธิปไตย มาช่วยในการพัฒนา นั่นคือการระบอบการกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ (ลารติซาเบล) ก็ได้มีการนำเอาหลักการของกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย จะส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อประเทศไทย ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย

บุคลิกภาพประชาธิปไตย

ไมเคิลลิส (สมพงษ์ พวงคำ.2528 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Michaelis.1950 : 36 – 42) ได้กำหนดไว้ว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมต่างๆของบุคคลดังต่อไปนี้ คือ การมีส่วนร่วม การร่วมมือ การนำตนเอง ความรับผิดชอบ ความเกรงใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคำนึงถึงผู้อื่น การเคารพในกติกาของสังคม

ชไนด์แมน (Schnideman.1965:14 -27) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง การมีความซื่อสัตย์ มีความอดกลั้น มีความเป็นพลเมืองดี มีความรู้สึกรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง มีความกรุณาปรานี มีความเคารพนับถือ มีความยุติธรรมต่อผู้อื่น

ธงชัย ลักคณสุวรรณ์ (2527 : 18) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง บุคลิกภาพรูปแบบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยลักษณะนิสัยกลุ่มหนึ่งซึ่งเหมาะกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ลักษณะนิสัยกลุ่มนี้ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความใจกว้าง การคำนึงถึงผู้อื่น การมีสามัคคีธรรม ความมีเอกัคคีแห่งตน ความริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นพลเมืองดีในด้านสังคมประชาธิปไตย ลักษณะนิสัยเหล่านี้เป็นตัวการกำหนดวิถีการดำเนินชีวิต หรือกำหนดแนวทางในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆในชีวิตของบุคคล

ปัญญา ปุ่ยเปีย (2518 : 8 - 9) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยไว้เหมือนกับ ธงชัย ลักคณสุวรรณ์ เพียงแต่เพิ่มลักษณะนิสัย คือ ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

สันติ สุขทรัพย์ (2528 : 6) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง ลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกิดจากลักษณะ 3 ประการ คือ การเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งปันกัน การร่วมมือและประสานงานนั้น การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา

สุนทร จันทรรี (2530 : 165 - 268) ได้ให้ลักษณะของประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

1. การเป็นคนมีเหตุผล พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น มีความศรัทธาในตัวผู้อื่น
2. การมีน้ำใจเป็นนักกีฬา นั่นคือ การกล้ายอมรับในกรณีที่ทำผิดและพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
3. การมีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นลักษณะของการพึ่งตนเอง เชื่อว่าทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน
4. การมีนิสัยชอบสังคัม จะช่วยให้มีการแสดงความคิดเห็น ทศณะต่างๆ ร่วมกับผู้อื่น ทำให้มีแนวความคิดกว้างไกลมากยิ่งขึ้น
5. การมีหิริโอตตัปปะ คือ การเกรงกลัวต่อบาป ละอายที่จะกระทำความผิด
6. การมีวิจารณ์ญาณสาธารณะ คือ การรู้จักรักษามลประโยชน์ส่วนร่วม
7. การเป็นผู้ขยันขันแข็งในทางการเมือง คือ การเข้าไปร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ
8. การเป็นนักสู้ คือ การดำเนินการเพื่อการสืบทอดอุดมการณ์ประชาธิปไตยโดยใช้หลักการของเหตุผลและโดยสันติวิธี

จากความหมายของ “บุคลิกภาพประชาธิปไตย” และ “พฤติกรรมที่แสดงถึงความเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย” สามารถสรุปได้ว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย คือคุณลักษณะหรือลักษณะนิสัยของบุคคลที่สำคัญๆ ที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยและได้มีผู้ที่กล่าวถึงลักษณะนิสัยที่เรียกว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย ไว้คล้ายคลึงกัน สรุปส่วนที่คล้ายคลึงกันของ ปิ่นประภา บุตรไสว (2523 : 46 -47) ไพโรจน์ ดารามาต (2524 : 27 -28) สมพงษ์ พวงคำ (2528 : 28) สุรชาติ มานิตย์ (2530 : 20 - 21) และดุสิต โกลนสันเทียะ (2538 : 56) ได้แก่ พฤติกรรมต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความไวใจได้ ความผูกพันกับงาน ความละเอียดรอบคอบ การทำงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ ความมานะพากเพียรพยายาม
2. ความมีใจกว้าง หมายถึง ความพร้อมที่จะยอมรับความคิดใหม่ หรือแนวทางแก้ปัญหาอื่นๆ การรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ การอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน การให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น การยอมรับความเปลี่ยนแปลง การให้เหตุผลและความจริงในการแก้ปัญหา การมีน้ำใจเป็นนักกีฬา คือ รู้จักแพ้และชนะ รู้จักการเสียสละ

3. การคำนึงถึงผู้อื่น หมายถึง ความสนใจในปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น การมีน้ำใจที่ดีเพื่อนมนุษย์ การไม่เห็นแก่ตัว การไม่มุ่งทำลายผู้อื่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีจิตใญ่ยุติธรรม

4. การมีสามัคคีธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น การช่วยเหลืองานกลุ่มตั้งแต่ต้นจนจบ การรวมพลังทางปัญญาและความคิดความสามารถ ความกระตือรือร้นจะร่วมงานกับผู้อื่นได้

5. ความมีเอกัคคิแห่งตน หมายถึง การแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกมีความเชื่อมั่นในตนเอง การพึ่งตนเอง การมีความคิดอิสระ กล้ารับผิดชอบ การมีความซื่อสัตย์สุจริต

6. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้ความคิดใหม่และทฤษฎีใหม่ๆ ใช้ในการแก้ปัญหา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่ซ้ำแบบใคร การริเริ่มในกิจกรรมต่างๆสนใจในความคิด และ ผลงานแรกเริ่มของผู้อื่น มีการประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่นอยู่เสมอ

ทิศนา แชมณี (2536 : 7) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตย มีดังนี้

1. เคารพในความเป็นบุคคล และการตัดสินใจของผู้อื่น
2. ใช้สิทธิเสรีภาพและเปิดโอกาสให้ผู้อื่น ได้ใช้ความคิดของเขาในการตัดสินใจ
3. มีใจกว้าง รู้จักรับฟังผู้อื่นพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเป็นธรรม
4. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อส่วนรวม มีขันติธรรม
5. ยึดหลักในการตัดสินใจ
6. รู้จักแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

7. การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย หมายถึง การเคารพในกติกาของสังคม การปฏิบัติต่อหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ การใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ การเฝ้าสังเกตภาพในสังคม การใช้ทักษะกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา การสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ส่วนที่ต่างกันป็นประภา บุตรไสว ; ไพโรจน์ ดารามาศและปรียาวรรณ ทุมไธสิต ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น คือความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง หมายถึง การติดตามข่าวสารบ้านเมือง พุดคุยถึงปัญหาบ้านเมืองกับผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง การปกครอง ความสนใจ ที่จะรวมกลุ่มในสังคม การรักษาผลประโยชน์ในทางการเมือง การปกครองและการเสนอแนะการบริการต่อสังคมที่ตนอยู่

คุณลักษณะที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

ศุภมาศ เพชรสมบัติ (2540 : 22 - 25) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาและคุณลักษณะที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ไว้ดังนี้

1. คารวธรรม คือการเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่

1.1 เคารพในร่างกาย คือ แสดงความเคารพครูทุกครั้งที่พบ เคารพเพื่อน เคารพบิดามารดาก่อนไปและหลังกลับจากโรงเรียน เคารพผู้ใหญ่ทุกครั้งที่พบ เชื้อพึงประธานกล่าวตักเตือน ไม่แสดงกิริยา ท่าทางหยาบคาย มีความเคารพนอบน้อมต่อคนทุกครั้ง

1.2 เคารพทางวาจา คือ การพูดกับเพื่อน ครู พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ และคนอื่นๆ ด้วยถ้อยคำไพเราะมีหางเสียงทุกครั้ง ใช้คำแทนชื่อตนเองที่เหมาะสม ไม่กล่าวถึงบุคคลอื่นในแง่ร้าย สรรเสริญผู้อื่นด้วยความจริงใจ พูดแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เป็นอย่างจริงไม่กล่าวอ้างโดยไม่ตรงความเป็นจริง

1.3 เคารพในความคิดเห็น คือ การตั้งใจฟังครู เพื่อน อภิปรายและทุกครั้งต้องคิดตามด้วยว่า ถูกต้องหรือไม่ เชื่อถือได้หรือไม่ ไม่พูดแซงโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่แสดงกิริยามารยาทไม่เหมาะสม ในขณะที่มีผู้แสดงความคิดเห็น เช่น ทำเสียงดัง และต้องฟังผู้อื่นและคิดตามไปด้วยจนจบ จึงพิจารณาว่าควรคัดค้านหรือสนับสนุน ถ้าผู้อื่นพูดหรืออภิปรายไม่ตรงกับความคิดเห็นของตนเองต้องฟังให้จบ และไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง

1.4 เคารพในกฎเกณฑ์ คือ การปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามกฎหมายของห้อง กฎของโรงเรียน ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี กฎหมาย กฏจรรยา ไม่ลักขโมย เชิญธงชาติในวันสำคัญ ถวายความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมวงศานุวงศ์ ทำตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เว้นการปะทะทำร้ายต่อชีวิตผู้อื่นในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน

1.5 เคารพในสิทธิของผู้อื่น คือ ไม่ทำความรำคาญให้ผู้อื่น ไม่หยิบของผู้อื่นและไม่ล่วงล้ำสถานที่ของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำให้สมบัติของผู้อื่นเสียหาย เข้าแถวรับบริการทุกครั้ง ไม่ทำให้ผู้อื่นเจ็บกายและอับอาย ไม่ถือเอาประโยชน์จากสาธารณสมบัติแต่ฝ่ายเดียวและไม่ทำลายสาธารณสมบัติให้เสียหาย

2. สามัคคีธรรม คือ การร่วมมือในการเรียนหรือการทำงาน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ได้แก่ การวางแผนในการทำงาน โดยคิดและทำร่วมกันทำงานทุกครั้ง ด้วยความตั้งใจและรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเร่งรีบ โดยหวังให้ได้อ่านมากขึ้นในระยะเวลาเท่ากับเวลาที่เคยทำมาแล้ว

3. ปัญญาธรรม คือ การรู้จักใช้เหตุผลในการทำงานตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียน การทำงานกลุ่มร่วมกัน ใช้เหตุผลในการเลือกประธานกลุ่ม ตั้งคำถาม และคิดอย่างฉลาด ใช้เหตุผลในการอภิปรายตอบปัญหา ได้แย้ง หรือแสดงความคิดเห็นโดยไม่ใช้อารมณ์เลือกใช้เหตุผลและหลักการที่ถูกต้อง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ต้องพิจารณาและหาทางแก้ปัญหาอย่างรอบคอบด้วยสติปัญญา และความรู้ หากปัญหาใดที่อาจคิดแก้ไขด้วยสติปัญญาและเหตุผลที่มีอยู่ต้องศึกษาหาความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหานั้น

ส่วนพฤติกรรมที่บ่งชีีวิตประชาธิปไตยด้านคุณธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 มีดังนี้

1. พฤติกรรมที่บ่งชีีวิตประชาธิปไตย
  - 1.1 เข้าแถวรับสิ่งของหรือรับบริการตามลำดับก่อนหลัง
  - 1.2 เคารพผู้ฟังและผู้พูด
  - 1.3 พูดแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล
  - 1.4 ปฏิบัติตามข้อตกลง
  - 1.5 ไม่ละเมิดสถานที่ส่วนตัวของบุคคลอื่น
  - 1.6 ไม่ละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่นและส่วนรวม
2. พฤติกรรมที่บ่งชีีวิตประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรม
  - 2.1 ร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ
  - 2.2 ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม
3. พฤติกรรมที่บ่งชีีวิตประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรม
  - 3.1 อธิบายเหตุผลได้เมื่อต้องการตัดสินใจหรือซักถามได้ตอบ
  - 3.2 ยอมรับทั้งข้อบกพร่องของตนเอง ของกลุ่ม และพยายามแก้ไขปรับปรุง
  - 3.3 แก้ไขปัญหาโดยเหตุผล

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ด้านคุณธรรมเป็นการแสดงความเคารพซึ่งกันและกันทั้งร่างกาย วาจา ความคิดเห็น กฎเกณฑ์ และสิทธิของผู้อื่น ประการที่ 2 ด้านสามัคคีธรรม เป็นการรู้จักร่วมมือวางแผนการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกันและประการที่ 3 ด้านปัญญาธรรม คือ การรู้จักใช้เหตุผลในการทำงานและการตัดสินใจปัญหาเป็นกลุ่มร่วมกัน ซึ่งแต่ละด้านจะมีลักษณะย่อยเป็นเกณฑ์ในการวัดพฤติกรรม

บทบาทของโรงเรียนในการปลูกฝังประชาธิปไตย

ในฐานะที่โรงเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นอย่างเป็นจริงทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่จะทำให้ความรู้หล่อหลอมชีวิตจิตใจของนักเรียน โอกาสที่โรงเรียนจะฝึกสอน ถ่ายทอดความรู้ด้านประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ ดังนั้นในแนวทางการสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนนั้นควรมีการดำเนินการดังนี้ ไพโรจน์ โตเทศ (2537 : 14 – 15)

1. โรงเรียนจะต้องสั่งสอนอบรมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับวัฒนธรรมประจำชาติ โดยเฉพาะด้านเนติธรรม คติธรรม และสัทธิธรรม นักเรียนจะต้องตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของแต่ละบุคคล เข้าใจหลักเสรีธรรมและเห็นพ้องต้องตามหลักดังกล่าว ซึ่งความรู้ความเข้าใจด้านดังกล่าวเหล่านี้จะให้นักเรียนรู้จักยอมรับนับถือปัจเจกชน และทำให้นักเรียนสามารถดำรงตนในสังคมตามอุดมคติของประชาธิปไตย

2. โรงเรียนจะต้องเสริมสร้างคุณภาพของนักเรียน ในด้านความเป็นผู้มีความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อในวิธีแห่งปัญญา อันเป็นกระบวนการใช้วิธีแห่งปัญญาแก้ไขปัญหอย่างมีระบบ

3. โรงเรียนจะต้องสั่งสอนอบรมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการแบบกลุ่มในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ของสังคม อบรมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของผู้นำและลักษณะผู้นำที่ดี ขีตทางและตระหนักถึงความจะเป็นที่นักเรียนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม

4. โรงเรียนจะต้องเน้นให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของการกำหนดนโยบายหรือพฤติกรรมของสังคมโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ และในขณะเดียวกันโรงเรียนจะต้องไม่ลืมนำให้ตระหนักว่า เสียงส่วนใหญ่บางครั้งไม่อาจกำหนดนโยบายหรือพฤติกรรมของสังคมได้ ถ้านโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดการละเมิดเสียงส่วนน้อย

5. โรงเรียนจะต้องสั่งสอนอบรมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของการจัดตั้ง การดำรงรักษา การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของสถาบันเหล่านี้

ดังที่กล่าวมาแล้วโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในการปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับเด็ก และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสั่งสอนอบรมนั้นก็คือ ครู ดังนั้นหลักในการปลูกฝังประชาธิปไตยเพื่อสร้างรากฐานที่ดีให้แก่เด็ก ดังนี้

1. ครูควรมีความรู้ในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ มีวิธีที่จะ

ปลูกฝังประชาธิปไตยให้เกิดในตัวนักเรียน โดยที่นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานและเต็มใจที่จะปฏิบัติ เช่น มีการจัดกิจกรรมประกอบการสอน การจำลองสถานการณ์ หรือจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เป็นต้น

2. ครูจะต้องมีพฤติกรรมหรือลักษณะเป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อเป็นแบบที่ดีของเด็ก ลักษณะของครูที่เป็นประชาธิปไตย ควรมีดังนี้

2.1 เคารพกฎหมายหรือกฎข้อบังคับของโรงเรียน มีสิทธิเสรีภาพภายในขอบเขต ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2.2 สนใจและเข้าร่วมพิจารณาปัญหาต่างๆ อย่างรอบคอบและมีเหตุผล

2.3 ประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

2.4 ขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ

2.5 มีใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2.6 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2.7 รู้จักประนีประนอมและแก้ไขปัญหายอย่างสันติวิธี

3. ครูควรสร้างสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน เข้าใจถึงธรรมชาติและความต้องการของนักเรียนให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนพร้อมทั้งรับฟังปัญหาและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนด้วยความเต็มใจ

4. ครูต้องจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่เป็นประชาธิปไตย เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่นเกิดความไว้วางใจ กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นซักถามปัญหาหรือแสดงการโต้แย้ง

5. ครูต้องใช้วิธีการสอนแบบประชาธิปไตยในการสอนหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นว่าจะเรียนวิชาใดก็ตาม วิธีการสอนแบบประชาธิปไตย คือการให้เสรีภาพในห้องเรียนให้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นของกระบวนการประชาธิปไตยอย่างค่อยเป็นค่อยไป ให้มีความเข้าใจค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยการที่เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย โดยเฉพาะครูจะต้องนำเอาวิธีการสอนแบบใหม่ๆ มาใช้ เช่น การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบวิทยาศาสตร์ การสอนแบบทดลอง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักการวิจารณ์ การอภิปราย เป็นต้น การแสดงความคิดเห็น ให้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นคณะ มีการแบ่งหน้าที่กันทำ มีการรับผิดชอบร่วมกัน เปิดโอกาสให้ซักถามเมื่อมีข้อสงสัย

6. ครูควรนำเอาเหตุการณ์ในปัจจุบันที่เป็นปัญหามาสนทนากับนักเรียน ทั้งนี้เพื่อฝึกนักเรียนในเรื่องการวิเคราะห์ วิจารณ์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล

7. ครูควรมอบหมายให้เด็กทำงานตามความสามารถของแต่ละบุคคล

8. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนทำงานกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อฝึกกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม การเป็นเลขานุการ และการดำรงตำแหน่งอื่นๆ ของกลุ่ม ฝึกการวางแผนร่วมกัน การแบ่งงานตามความรับผิดชอบ การประสานงานกันตลอดจนการประเมินผลงานร่วมกัน

9. ครูควรนำนักเรียนออกไปร่วมงานกับบุคคลในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อช่วยพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

10. ครูจะต้องปลูกฝังการทำงานแบบประชาธิปไตย เช่น คิดร่วมกัน อภิปรายร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ตัดสินปัญหาร่วมกันและประเมินผลงานร่วมกัน

ซึ่งสอดคล้องกับ จิรภา สุนทรลิต (2534 : 43) ได้ให้หลักในการปลูกฝังประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นเป็นเสรีภาพที่สำคัญของการปกครองระบอบนี้ โรงเรียนจึงควรฝึกให้เด็กรู้จักใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น จนเป็นความเคยชิน เช่น ฝึกการอภิปรายออกความคิดเห็น ฝึกการใช้เหตุใช้ผล พร้อมการมีหลักฐานอ้างอิงประกอบเพื่อยืนยัน

2. ส่งเสริมให้เด็กเกิดปัญหาและซักถาม เมื่อเด็กเกิดปัญหาเด็กจะเกิดการซักถามอันเป็นการแสดงออกทางหนึ่งที่ฝึกความกล้า สร้างความมั่นใจในตนเอง และเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง

3. ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อาทิ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กเห็นความสำคัญของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

4. ส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบ โดยการฝึกให้เด็กสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่เพื่อผลสำเร็จของงาน แม้จะต้องใช้ความบากบั่นเพียงใดก็ตาม

5. ส่งเสริมให้เด็กมีเสรีภาพ ในการเลือกวิธีการเรียนและบทเรียนในขอบเขตของหลักสูตรโดยให้เด็กรู้จักใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเรียนตามความถนัดและความสามารถของตน แทนที่จะเรียนตามที่ครูกำหนด ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกเสรีภาพในการคิดตั้งแต่โรงเรียน

6. ส่งเสริมให้เด็กนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน ฝึกให้เด็กสามารถนำหลักการและเหตุผลจากการเรียนไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

7. ส่งเสริมให้เด็กมีสิ่งแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย เช่น จัดให้มีการปกครองที่มีความเสมอภาค จัดและบริหารโรงเรียนเพื่อประโยชน์ของเด็กเป็นส่วนรวม

8. ส่งเสริมระเบียบวินัยของโรงเรียน เพราะระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อสังคมประชาธิปไตย สมาชิกของสังคมต้องรู้จักควบคุมตัวเอง การฝึกในลักษณะนี้ย่อมทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยต่อตนเองและส่วนรวม

9. ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วม ในการปกครองตนเองโดยให้เด็กวางระเบียบของตนเองของห้องเรียนโดยครูไม่ต้องบังคับ ซึ่งเป็นการฝึกความเป็นประชาธิปไตยต่อหมู่คณะต่อไป

ในการปลูกฝังทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ต้องมีการกระทำตั้งแต่วัยเด็ก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการที่ใช้หลักประชาธิปไตย นั่นคือ กระบวนการกลุ่มที่ฝึกให้นักเรียนได้มีทำงานร่วมกัน ร่วมกันสืบค้นหาความรู้ร่วมกันทำผลงานของกลุ่มให้ดีที่สุด กิจกรรมดังกล่าว จะเป็นการฝึกลักษณะนิสัยที่แสดงถึงบุคลิกภาพประชาธิปไตย เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการรู้จักปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การเคารพความคิดอย่างมีเหตุผล การมีความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา การเคารพกติกาของสังคม (สุรชาติ มานิตย์. 2530 : 44 ;ปรียาวรรณ ทุมโฆสิต.2532 :100 - 101) เพราะว่า บุคลิกภาพที่มีพื้นฐานมาจากทัศนคติ ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีที่เน้นกระบวนการกลุ่มจะสามารถช่วยให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาสามารถสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ

งานวิจัยในประเทศ

จันทร์จรัส ตันทสุทธิ (2528 : 76 - 79) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 วิชาสังคมโดยการสอนแบบบูรณาการ และการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคม โดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการ และการสอนตามคู่มือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดสร้างสรรค์ทั้งในด้านความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นที ศิริมัย (2529 : 62 - 63) ได้ศึกษาความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดก่อนและหลังการทดลองทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฐิติศักดิ์ ศรีอำไพ (2529 : 56 - 58) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หน่วยบูรณาการทางการสอนกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับปานกลางและต่ำ ส่วนความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มทดลองทั้งช่วง 1, 2 และ 3 สัปดาห์หลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความคงทนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ความคงทนในการเรียนรู้ทั้งสองวิธี หลังการสอน 1, 2 และ 3 สัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ .01 ตามลำดับ

รัตนา นภารัตน์ ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือ แนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความมีวินัยในตนเองระหว่าง นักเรียนกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความมีวินัยในตนเองของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จวีร์รัตน์ แผลงศร (2533:59-61) ได้ทำการศึกษาออกแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ เรื่อง “บ้านแสนรัก” เพื่อการสอนเป็นคณะในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นว่าการออกแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการเพื่อการสอนเป็นคณะทำให้มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น การบูรณาการด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในท้องถิ่น ทำให้สะดวกต่อการจัดสื่อการเรียนการสอน นอกจากนั้นนักเรียนยังสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และนักเรียนยังสามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้ถึง 84.41 %

อรรณวรรณ นิยะโต (2536 : 80) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

การสอนแบบบูรณาการ (Integration) เป็นการสอนที่ทำให้นักเรียนได้วางแผนทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยที่ครูเป็นที่ปรึกษาซึ่งในต่างประเทศนิยมกันมาก ได้มีผู้วิจัยการสอนที่มีลักษณะคล้ายๆ กับการสอนแบบบูรณาการ คือ การสอนที่ให้นักเรียนวางแผนทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยที่ครูเป็นเพียงที่ปรึกษาให้นักเรียนเท่านั้น ได้แก่ ไชแนนสกายและแมททิวส์ (Shynansky and Mathews. 1974 : 157 -168) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลการสอน 2 แบบ พฤติกรรมของนักเรียนเกรด 5 คือการสอนโดยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้อุปกรณ์การทดลอง

ความสละสลวยในการเรียนเหมือนกัน ต่างที่พฤติกรรมของครูที่เป็นระบบแนะนำแนวทางกับไม่แนะนำแนวทาง ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบไม่แนะนำแนวทางแสดงให้เห็นพฤติกรรมที่มีแนวโน้มมีความเชื่อมั่นในตนเอง และทักษะในการคิดสืบสวน (Investigative Skill) สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบครูแนะนำแนวทาง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การสอนแบบบูรณาการ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

งานวิจัยในประเทศ

ปิ่นประภา บุตรไธสง (2523 : 81 – 82) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบสืบสวน สอบสวนและวิธีสอนแบบปกติ ที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2522 โรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 90 คน โดยแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 45 คน ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวน และกลุ่มควบคุม 45 คน ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกกลุ่มทดลอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไพโรจน์ ดารามาศ (2524 : 55) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบซินดิเคท กับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2524 โรงเรียนสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน ได้รับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมพงษ์ พวงคำ (2528 : 61 -62) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่ม

สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนด้วยวิธีปกติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนชุมชนบ้านศรีสะอาด จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุม 30 คน ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ปรียววรรณ ทุมโฆสิต (2532 : 97 - 98) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคม และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนเทคนิคคิวิซี กับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญลือ เพชรดอน (2537 : 79) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่สอนโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะแบก จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 64 คน แบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเป็นประชาธิปไตยไม่แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดุสิต โภณสันเทียะ (2538 : 84) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองการปกครอง และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองไผ่น้ำ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 49 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับ

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

แฟลตเนอร์ (ตุลิต โจนสันเทียะ, 2538 : 61 ;อ้างอิงมาจาก Platner, 1978 : 4751-A) ได้ทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยของนักเรียนอายุ 9 – 11 ปีที่ได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตยกับแบบอิตาเลียนและประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนเกรด 3 และ 4 โรงเรียนมิดเดิลไอแลนด์ จำนวน 138 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตยและกลุ่มควบคุมได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบอิตาเลียนและตามสบาย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย พบว่าประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนั้นบุคคลในประเทศจึงต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย และวิธีที่จะปลูกฝังให้บุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น จะต้องเริ่มจากเด็ก เนื่องจากการศึกษาจะทำให้การเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ วิธีที่จะปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย การเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) เป็นการสอนที่เน้นให้กิจกรรมการเรียนการสอนใกล้เคียงกับสภาพของชีวิตจริงมากที่สุด และได้มีการจัดกิจกรรมกลุ่ม ให้นักเรียนได้มีการทำงานกลุ่ม เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นหมู่คณะ และการตัดสินใจโดยอาศัยหลักการของประชาธิปไตย และงานวิจัยที่พบว่า ผลงานวิจัยของ ปิ่นประภา บุตรไธสง (2523) ไพโรจน์ ดารามาศ (2524) สมพงษ์ พวงคำ (2528) ปรียววรรณ ทุมโฆสิต (2532) และตุลิต โจนสันเทียะ (2538) ได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และมีการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถทำให้ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้สูงกว่าการเรียนการสอนตามคู่มือหรือการสอนปกติ ดังนั้นการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) จึงเป็นการสอนอีกแบบหนึ่งที่นำศึกษาว่าจะสามารถส่งผลต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยอย่างไร

✓สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (ลารด์ิชาเบล) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (ลารด์ิชาเบล) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการสอนและหลังแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (ลารด์ิชาเบล) มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ
4. นักเรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (ลารด์ิชาเบล)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีแนวทางในการดำเนินการศึกษา ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. แบบแผนการวิจัย
5. ระยะเวลาในการทดลอง
6. วิธีดำเนินการทดลอง
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ซึ่งมีจำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 62 คน และมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน ใช้วิธีการจับฉลากห้องเรียนแบ่งเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่
เครื่องมือที่ใช้ในการสอน ประกอบด้วยแผนการสอน ดังต่อไปนี้
  - 1.1 แผนการสอนแบบบูรณาการ
  - 1.2 แผนการสอนปกติ
2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย
  - 2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
  - 2.2 แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

✓ ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล)

1.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และฉบับปรับปรุง(2533)

1.2 ศึกษาคู่มือครู แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และแบบเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

1.3 เลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการทดลอง ได้แก่ เนื้อหา หน่วยที่ 11 เรื่องการเมืองการปกครอง จำนวน 16 แผนการสอน เวลา 48 คาบ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ โดยแบ่งย่อยดังนี้

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง สถาบันพระมหากษัตริย์

หน่วยย่อยที่ 2 เรื่อง สถาบันการปกครอง

หน่วยย่อยที่ 3 เรื่อง บทบาทของคนในชุมชน

หน่วยย่อยที่ 4 เรื่อง กฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

1.4 ศึกษาเทคนิคการสอนแบบบูรณาการจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.5 กำหนดความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วย

1.6 บูรณาการเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเข้าด้วยกัน โดยยึดกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์เป็นแกน นำเนื้อหาวิชาอื่นๆ และเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในหน่วยอื่นๆ ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมมาบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้

1.7 บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1.7.1 ชี้นำ ชี้ให้เห็นปัญหา โดยการซักถามหรือสื่อประเภทต่างๆ

1.7.2 ขั้นปฏิบัติการ มีการแบ่งกลุ่ม เพื่อดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย

1.7.3 ขั้นกิจกรรมสรุป นักเรียนรายงานผล ครูและนักเรียนสรุปความสั่มพันธ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

1.7.4 ขั้นประเมินผลด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ จากการให้ประเมินผลจากแบบประเมิน โดยขั้นประเมินจากการนำผลการศึกษากลุ่มมาเสนอ

1.8 สร้างแบบแผนการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล)

1.9 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน รายชื่อปรากฏในภาคผนวก ก พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมทั้ง

ความคิดรวบยอด เนื้อหา จุดประสงค์ และกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ตรงตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข คณะกรรมการ
ควบคุมปฏิญานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อเสนอแนะผู้วิจัยนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

1.10 นำแผนการสอนที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบ้านป่าแลว จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่เรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อค้นหาข้อบกพร่อง

1.11 นำแผนการสอนที่ได้รับการปรับแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปใช้สอนในกลุ่มทดลอง

แผนการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ

แผนการสอนปกติที่ใช้สอนกับนักเรียนกลุ่มควบคุม โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คู่มือครูและแบบเรียนกลุ่มสร้าง
เสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ดำเนินการเขียนแผนการสอนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหา

3. นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการผู้ควบคุมปฏิญานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน รายชื่อปรากฏในภาคผนวก ๘ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม
ทั้งความคิดรวบยอด เนื้อหา จุดประสงค์ และกิจกรรมการเรียนรู้และเสนอแนะข้อ
แก้ไขเพื่อให้ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4. นำแผนการสอนที่ได้รับการปรับแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปใช้สอนในกลุ่มควบคุม

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
โดยขั้นตอนกสนดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู แบบเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6

2. ศึกษาหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ชาวด ~~แพร์ดกุล~~ 2520
: 84-243) โดยพิจารณาให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ตามแผนการสอนในหน่วยที่ 11
การเมือง การปกครอง ดำเนินการสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรในการสร้างข้อทดสอบ เพื่อวัด
พฤติกรรมในด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และการวิเคราะห์ จำนวน 60 ข้อ

3. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการผู้ควบคุมปฏิญานิพนธ์และ
ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน รายชื่อปรากฏในภาคผนวก ก ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรง

4. นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนบ้านป่าแลว โรงเรียนบ้านศรีบุญเรืองและโรงเรียนบ้านห้วยแอ้ว เป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสันติสุข อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างและได้เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองการปกครองไปแล้ว จำนวน 100 คน

5. นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนนและตอบผิดให้ 0 คะแนน แล้วนำผลคะแนนมาวิเคราะห์ความยากง่ายและหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์เทคนิค 27 % หาค่า p และ r โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของจุล เทห์ ฟาน

6. คัดเลือกข้อสอบ โดยเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีความยากง่าย ระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 - .80 ขึ้นไป ได้แบบทดสอบจำนวน 40 ข้อที่มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ .21 - .63 ดังปรากฏดังตารางที่ภาคผนวก

7. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วจำนวน 40 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าแลว โรงเรียนบ้านสบยาง โรงเรียนบ้านห้วยแอ้ว จำนวน 100 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยใช้สูตร KR - 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (พวงรัตน์ พริรัตน์, 2536 : 123) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.57

แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย เพื่อนำมากำหนดลักษณะนิสัย และขอบเขตของทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามวัดทัศนคติตามวิธีของลิเคิร์ท (เชิดศักดิ์ โฆวาสวิรุฑ์, 2520 : 50 - 56 ; ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526 : 45 - 52 ; ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531 : 40 - 67 ; รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์, 2533 : 83 - 114)

3. ศึกษาแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของปิ่นประภา บุตรไธว (2523 : 133 - 141) สมพงษ์ พวงคำ (2528 : 89 - 92) ปรียารวรรณ ทุมไธสิต (2532 : 138 - 144) และดุสิต โกณสันเทียะ (2538 : 225 - 231) แบบสอบถามวัดเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของไพโรจน์ ดารามาศ (2524 : 114 - 120) แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยของสุรชาติ มานิตย์ (2530 : 99 - 103)

4. สร้างแบบสอบถามตามวิธีของลิเคอร์ท์ จำนวน 60 ข้อ โดยให้ครอบคลุมบุคลิกภาพ ประชาธิปไตย คือ ความรับผิดชอบ ความใจกว้าง การคำนึงถึงผู้อื่น การมีสำนึกศีลธรรม ความมีเอกศักดิ์แห่งตน ความริเริ่มสร้างสรรค์ และการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย

5. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน รายชื่อปรากฏในภาคผนวก ก ตรวจสอบความเที่ยงตรง

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุง ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าแลว โรงเรียนบ้านศรีบุญเรืองและโรงเรียนบ้านห้วยแก้ว เป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สันติสุข อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน สภาพทั่วไปของโรงเรียนและนักเรียนคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

7. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ โดยกำหนดน้ำหนักของตัวเลือกในข้อต่างๆ แบบ Arbitrary Weighting Method คือ การกำหนดให้แต่ละตัวเลือกมีน้ำหนักเป็น 5 4 3 2 และ 1 ดังนี้

ถ้าข้อความเป็นไปในเชิงบวก (Positive) การให้คะแนนเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ถ้าข้อความเป็นไปในเชิงลบ (Negative) การให้คะแนนเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

8. ผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยวิธีการของการแจกแจงที่ (t - distribution) (ลัวัน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 216)

9. ค่าเลือกข้อความ โดยเอาเฉพาะแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามจำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 1.91 – 4.84 ดังปรากฏในตาราง

10. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 9 ไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร

การหาลัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) โดยใช้สูตรครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 200 - 202) โดยนำไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแลว โรงเรียนบ้านศรีบุญเรือง โรงเรียนบ้านห้วยแก้ว เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ สันติสุข อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน จำนวน 100 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.81 //

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงการทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design (อาวูธ วัฒนสิน. 2536 : 163)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

การกำหนดเข้ากลุ่ม	ก่อนสอบ	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
(R) E	O ₁	X	O ₂
(R) C	O ₁	-	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

X	แทน	การจัดกระทำ (Treatment)
R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง (Random Assignment)
E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
C	แทน	กลุ่มควบคุม (Control Group)
O ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
O ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

✓ วิธีการดำเนินการทดลอง

หลังจากที่ได้เลือกกลุ่มตัวจริงแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนการเรียนทั้งกลุ่มการทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และแบบสอบถามวัดทัศนคติ

ต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

2. ทำการสอนกลุ่มทดลองโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) ส่วนกลุ่มควบคุมสอนตามแบบการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ

3. หลังจากเสร็จการทดลอง ทำการทดสอบทั้งสองกลุ่มอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิมที่ทำการสอบก่อนเรียน

4. ตรวจให้คะแนน แล้วทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยในการสอน ผู้วิจัยทำการสอนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม //

✓ การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบ Independent ในรูปแบบ Difference Score

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้สูตร t-test for Dependent Sample //

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนโดยใช้สูตร (อาวูธ วัฒนสิน. 2536 : 69)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	X	แทน	ตัวเลขแต่ละตัว
	Σ	แทน	ผลรวม
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537 : 74)

$$S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. สถิติเมื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม คำนวณจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2527 : 68 -70)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ 27 % จาก ตารางวิเคราะห์ข้อสอบของ จุง เต ฟาน (Fan. 1952 : 3 - 32)

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ วิชาร์ดสัน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 197 - 199)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	p	แทน	สัดส่วนผู้ทำได้ข้อหนึ่งๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่งๆ หรือคือ $1 - p$
	S_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของเครื่องมือฉบับนั้น

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบและแบบสอบถาม
วัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของ
ครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 200 - 202)

$$\alpha = \left[\frac{n}{n-1} \right] \left[1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	S_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2.5. การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบสอบถาม

วัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยวิธีการของการแจกแจงที (t - distribution) คำนวณ จากสูตรของ เอ็ดเวิร์ด (Edward) (ลัวัน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 216)

$$t = \frac{X_H - X_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	อำนาจแจกจ่ายของข้อสอบ
	X_H	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	X_L	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ต่อวิธีสอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คำนวณโดยใช้สูตร t-test แบบ Independent ในรูปแบบของ Difference Score (Scott and Wertheimer, 1966 : 264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

โดย $df = n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ t	แทน	ค่าวิกฤตที่ใช้แทนค่าพิจารณาใน t - distribution
D_1	แทน	ผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของ กลุ่มทดลอง
D_2	แทน	ผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของ กลุ่มควบคุม
S_D^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการ ทดสอบหลังเรียนและก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
MD_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและ หลังเรียนของกลุ่มทดลอง
MD_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและ หลังเรียนของกลุ่มควบคุม
$S_{MD_1 - MD_2}$	แทน	คะแนนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผล ต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง MD_1 และ MD_2

n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t – test for Dependent Sample (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2536 : 201)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ	D	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	จำนวนคู่

~~บทที่ 4~~
การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลดังนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

ΣD แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนหลังการทดลองและก่อนการทดลอง

MD แทน คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนหลังการทดลองและก่อนการทดลอง

MD₁ แทน คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง

MD₂ แทน คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างการทดสอบ หลังการทดสอบกับก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม

$S_{MD_1}^2 - S_{MD_2}^2$ แทน คะแนนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่าง ค่าเฉลี่ยระหว่าง MD₁ กับ MD₂

S_D^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

t แทน อัตราส่วนวิกฤตใน t – distribution

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

✓ ผลการวิเคราะห์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายในแต่ละข้อดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) กับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้ การปกครอง หลังการทดลองของกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ กับกลุ่มการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ

กลุ่มตัวอย่าง	N	MD	S^2_D	$S_{MD_1} - S_{MD_2}$	t
การสอนแบบบูรณาการ	31	10.26	14.41	0.96	3.20**
การสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ	31	7.19			

$$t_{(.01, df = 60)} = 2.660$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วยการเรียนรู้ การปกครอง หลังการทดลองของกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) กับกลุ่มการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✓ 2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนแบบบูรณาการ (ลารดิชาเบล) ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ก่อนการสอนและ
หลังการสอนแบบบูรณาการ (ลารดิชาเบล)

N	ΣD	ΣD^2	$(\Sigma D)^2$	t
31	318	3604	101124	16.19**

$$t_{(.01, df = 60)} = 2.750$$

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ก่อนและ
หลังการสอนแบบบูรณาการ (ลารดิชาเบล) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล) และการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล) กับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ

กลุ่มตัวอย่าง	N	MD	S^2_D	$S_{MD_1} - S_{MD_2}$	t
การสอนแบบบูรณาการ	31	7.29	62.79	2.00	2.050*
การสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ	31	3.19			

$$t_{(.01, df = 60)} = 2.000$$

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนหลังการทดลอง ของกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล) กับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล)

N	ΣD	ΣD^2	$(\Sigma D)^2$	T
31	226	3262	51076	5.53**

$$t_{(.01, df = 60)} = 2.750$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่า ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล)

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล) และการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล)
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล) และการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ
4. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล)

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการสอนแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล) มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ
4. นักเรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (ลาริธิชาเบล)

✓ วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนบ้านดู่พงษ์ ตำบลดู่พงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน จำนวน 62 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 31 คน กลุ่มควบคุม 31 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง แล้วจับสลากเลือกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอีกครั้งหนึ่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 แผนการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเนื้อหา หน่วยการเมือง การปกครอง โดยแบ่งเนื้อหา ดังนี้

หน่วยย่อยที่ 1 สถาบันพระมหากษัตริย์

หน่วยย่อยที่ 2 สถาบันการปกครอง

หน่วยย่อยที่ 3 บทบาทของบุคคลในชุมชน

หน่วยย่อยที่ 4 กฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

2.2 แผนการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ

2.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.57 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.21 – 0.73 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.21 – 0.63

2.4 แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.81 และมีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 0.51 – 4.84

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

3.2 ดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองเรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) และกลุ่มควบคุมเรียนโดยสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสอนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองเท่ากัน คือ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 48 คาบ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.3 ทำการทดสอบหลังการทดลองการสอนกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลองสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลองสอนกับหลังการทดลองสอน แล้วทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t - test ในรูปของ Difference Score

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง ผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลองสอนและหลังการทดลองสอน แล้วทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t - test for Dependet Sample

สรุปผลการค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) และการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) และการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยก่อนและหลังการสอนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองการปกครอง โดยให้การสอนแบบบูรณาการ (ลาร์ดิซาเบล) กับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองสอน ผลการทดลองอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยให้การสอนแบบบูรณาการ (ลาร์ดิซาเบล) กับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัตนา นภารัตน์ (2531 : 54) ที่ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยให้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาดังกล่าวน่าจะเป็นมาจาก

1.1 การสอนแบบบูรณาการ (ลาร์ดิซาเบล) เป็นการสอนที่เป็นไปตามขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การนำเข้าสู่บทเรียนเริ่มด้วยปัญหาต่างๆ แล้วในขั้นปฏิบัติการเป็นขั้นที่ผู้เรียนวางแผนพิจารณา และตั้งจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา และร่วมกันพิจารณาว่าจะศึกษาเรื่องใดก่อน จากนั้นเป็นกิจกรรมในการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองจากเอกสาร ตำราเรียน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลต่างๆ ซึ่งนักเรียนจะได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามถนัดมากที่สุด/ในขั้นกิจกรรมขั้นสรุป นักเรียนจะได้นำเสนอผลงานของตนเองในลักษณะที่แตกต่างกันไป โดยที่ครูจะเป็นผู้เชื่อมโยงผลงานนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจความสัมพันธ์ของหน่วยเรียนนั้น และยังสามารถเชื่อมโยงผลงานของนักเรียนคนอื่นๆ ให้เข้ามาเชื่อมกับผลงานของตัวเองได้ ขึ้นประเมินผล การที่นักเรียนได้ประเมินตนเอง ทำให้เป็นการตรวจสอบเพื่อให้มีการปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมของตนเองและของกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น ทำให้เป็นการตรวจสอบเพื่อให้มีการปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมของตนเองและของกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น และลาร์ดิซาเบล (Lardizabal, 1970 : 142 -144) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการ (ลาร์ดิซาเบล) ต้องยึดหลักสำคัญที่ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน มุ่งเน้นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาต่างๆ หลายแง่หลายมุม ส่งเสริมพัฒนาการทุกๆ ด้าน และในการวางแผนการเรียน เน้นที่ผู้เรียน

เป็นผู้กระทำกิจกรรมทุกขั้นตอน / ซึ่งจะสามารถทำให้การเรียนรู้เต็มไปด้วยประสิทธิภาพ และ อรรถวรรถม นิยะโต (2536 : 82) ได้กล่าวถึงแนวคิดของปรัชญาการศึกษาที่พัฒนาการนิยามซึ่งเป็น ปรัชญาพื้นฐานของการสอนแบบบูรณาการ ที่ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนสามารถตัดสินใจ โดยลงมือกระทำมากกว่าฟังจากที่ครูบรรยาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมุ่งเน้นที่ตัวเด็ก เป็นศูนย์กลาง มีส่วนร่วมในกิจกรรมวางแผนการเรียนและลงมือกระทำ จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้ สูงกว่าการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง ซึ่งแตกต่างจากการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ ที่ส่วน มากครูจะเป็นผู้อธิบาย รวมถึง การซักถามจากความรู้การอภิปรายประเด็นปัญหาเพื่อสรุปบทเรียน

1.2 เนื้อหาที่นำมาทดลอง คือ หน่วยที่ 10 หน่วยการเมือง การปกครอง เป็นเนื้อหาที่เป็นวิชาสังคมศึกษา ในเนื้อหานี้จะให้นักเรียนได้รู้เรื่องราวของการเมืองการปกครอง ในแง่มุม ต่างๆได้แก่ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สภาพสังคม ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งวิธีสอนแบบ บูรณาการ (ลาริตาเบล) เป็นแนวทางให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ให้มีความสัมพันธ์ สามารถเข้าใจสภาพและปัญหาของสังคมได้ดีมากยิ่งขึ้น ดังที่ บันลือ พฤษวัน (2524 : 14) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการ เป็นการสอนโดยใช้หน่วยหรือแกนวิชา มีการเลือกเนื้อหาและกิจกรรมของกลุ่มวิชาต่างๆที่สัมพันธ์สอดคล้องกัน มาทำการผสมผสานกัน มีการเรียงลำดับความยากง่ายให้เป็น ไปตามขั้นตอน และระยะเวลาในการสอนต้องกำหนดให้เพียงพอ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ก่อน และหลังการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามที่สมมติฐานที่ กำหนดไว้

ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาดังกล่าว น่าจะเป็นผลมาจาก การสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) นั้น เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ตั้งแต่การ เลือกปัญหา การวางแผน การตั้งจุดมุ่งหมาย การดำเนินการและการแก้ปัญหา ครูจะเป็นเพียงผู้ให้ คำแนะนำ คอยช่วยเหลือเท่านั้น ทำให้การเรียนรู้บังเกิดผลได้ดี การสอนแบบบูรณาการเน้นให้ผู้เรียน และความสนใจของตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ความสนใจและการแก้ปัญหาเต็มไปด้วยความสนุก สนาน ความตั้งใจที่จะแก้ปัญหา นอกจากนั้นยังมีการวัดผลประเมินผลเอง ทำให้นักเรียนมีความ กระตือรือร้นและปรับปรุงการทำงานของตนเองและของกลุ่มให้ดีขึ้นอยู่เสมอ จึงส่งผลให้สัมฤทธิ์ดีขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่าทัศนคติต่อบุคคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียน ที่เรียนโดยการ สอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) กับการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนโดยใช้การสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) ที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยตรง แต่เมื่อศึกษาถึงงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ปรากฏว่ามีวิธีสอนที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ซึ่งวิธีสอนดังกล่าวมีกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) กล่าวคือ ผู้เรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง มีการฝึกการแก้ปัญหา และใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ปรากฏว่าผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิ่นประภา บุตรไสว (2523 : 81 – 82) ที่ได้เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวนกับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมพงษ์ พวงคำ (2538 : 61 – 62) ที่ได้เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่า การสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดุสิต โกณธันเทียะ (2538 : 88 – 91) ที่ได้เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนปกติ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาดังกล่าว น่าจะเป็นผลมาจากการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) นั้น เป็นการสอนที่เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพของชีวิตจริงให้มากที่สุด และยังได้มีการจัดแบ่งกลุ่ม เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นหมู่คณะและการตัดสินใจ โดยใช้หลักการประชาธิปไตย นั่นคือนักเรียนจะได้มีการอภิปรายร่วมกันกับครู นักเรียนกับนักเรียน ครูเป็นเพียงผู้คอยให้กำลังใจ คอยกระตุ้น ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามัคคีในหมู่คณะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การที่นักเรียนได้มีการแสดงออกดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงบุคลิกภาพประชาธิปไตย นับว่าจะเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสามารถใช้เป็นเครื่องนำทางในการ

พัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ปรียววรรณ ทุมโฆสิต (2532 : 103) ที่กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนนักเรียนมีอิทธิพลมากต่อการพัฒนาทัศนคติของเด็ก โดยเฉพาะในระยะวัยรุ่น เพราะการที่คนเราจะถูกยอมรับเข้าอยู่ในหมู่พวก โดยปกติแล้วหมู่พวกนั้นย่อมต้องการบุคคลที่มีทัศนคติที่คล้ายคลึงกับตน การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้อง ได้ที่การฝึกฝนพฤติกรรมที่เหมาะสมบ่อยๆทำให้มีความเข้าใจ ตนเองและผู้อื่นมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้ดีขึ้นจากการวิเคราะห์โดยตนเองและผู้อื่นอาจเป็นผลทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยไปในทางที่ดีขึ้น

ส่วนการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการนั้น มีการทำกิจกรรมกลุ่มเช่นเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่ยังจะเป็นการทำงานตามที่ครูแนะนำให้มากกว่าที่จะทำเอง

4. จากผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมา น่าจะเป็นมาจาก ประสบการณ์จากครอบครัว ชุมชน และที่สำคัญสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายให้ทางโรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว จึงมีส่วนเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยอยู่ในระดับหนึ่ง และเมื่อผู้เรียนได้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย จึงทำให้ทัศนคติได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ปรียววรรณ ทุมโฆสิต (2532 : 103) ที่กล่าวว่า การเรียนมีส่วนเป็นอย่างมาก ในการสร้างทัศนคติของเด็ก เพราะทัศนคติของเด็กได้มาจาก ประสบการณ์ต่างๆเมื่อสถานการณ์ใดได้รับความสำเร็จทัศนคติก็จะค่อยๆก่อตัวขึ้นและพัฒนากลายเป็นบุคลิกภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) เป็นการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนา

ทักษะที่จำเป็น ทำให้เกิดความคิดรวบยอด และการใช้ความรู้จากหลายวิชาผสมผสานกันนั้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง รู้จักการแก้ปัญหา รู้จักการแสวงหาข้อมูล นอกจากนั้นยังมีการอภิปรายร่วมกัน เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และผลการวิจัยนี้พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการแนะนำการบูรณาการให้แก่ครูผู้สอนเพื่อการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรจะทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในทุกๆด้านมากยิ่งขึ้น

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) มีการแบ่งกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำงานกลุ่มร่วมกัน ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ในระยะแรกนักเรียนยังมีการปฏิบัติงานกลุ่มที่ยังไม่ถูกต้อง ไม่มีความรับผิดชอบในตนเอง และไม่รับบทบาทในหน้าที่ของตนเอง ถึงแม้ว่าจะมีใบกำหนดงานให้ก็ตาม ดังนั้นครูจะต้องเป็นผู้ช่วยเหลือในการจัดแบ่งกลุ่มด้วย และยังคงคอยให้คำแนะนำที่ถูกต้องในการทำกิจกรรมกลุ่ม ให้รู้จักแบ่งหน้าที่กันทำ และให้มีการประเมินผลการทำงานกลุ่ม จะทำให้การปฏิบัติงานกลุ่มได้ผลดีมากยิ่งขึ้น

1.3 ในการเสนอผลงานของกลุ่ม คนที่เรียนเก่ง พุดเก่ง มักจะเป็นตัวแทนของกลุ่มในการเสนอผลงานเสมอ ส่วนคนที่ขี้อาย พุดน้อย จะไม่ยอมทำหน้าที่นี้ แต่เมื่อมีการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) ทำให้แต่ละคนได้รู้หน้าที่ของตนเองได้ดีมากขึ้น ทำให้บทบาทที่นักเรียนที่เคยกระทำในตอนแรกลดบทบาทลงไป มีการยอมรับคนอื่นมากขึ้นและนักเรียนมีความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น

1.4 การสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) เป็นการสอนที่เน้นความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติขั้นตอนในการเรียนด้วยตัวเอง แต่ตัวผู้สอนเองก็ได้หมดความสำคัญ ตรงกันข้าม ตัวผู้สอนจะต้องเป็นผู้คอยชี้แนะ ให้กำลังใจ กระตุ้นให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักรับผิดชอบในตนเองและในกลุ่ม ครูผู้สอนต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 การสอนแบบบูรณาการ (ลารติชาเบล) เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้มีการฝึกฝนคุณลักษณะต่างๆที่พึงประสงค์ได้อีกหลายประการ เช่น ได้รู้จักการแก้ปัญหา รู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักการตัดสินใจด้วยตัวเอง รู้จักแสดงความคิดเห็น รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี เป็นต้น การสอนในลักษณะนี้นับว่าเป็นการสอนที่ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นและต่อไปทัศนคติตรงนี้ก็ได้กลายเป็นบุคลิกภาพของ

นักเรียน ทำให้ประเทศไทยซึ่งมีการปกครองในระบบประชาธิปไตยได้มีประชาชนที่มีบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับการปกครอง ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) ไปเปรียบเทียบกับการสอนแบบอื่นๆ อีกเช่น การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนแบบเทคนิคการพยากรณ์ เพื่อศึกษาดูว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย เพื่อดูว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีผลทำให้ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงด้วยหรือไม่

2.3 ควรทำการศึกษาในตัวแปรด้านอื่นๆ โดยใช้การสอนแบบบูรณาการ (ลาริตาเบล) เช่น เหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามารถในการแก้ปัญหา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา เกียรติประวัติ. "วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน," เอกสารประกอบการสอนศึกษา 361 ระเบียบวิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- กาญจนา คุณารักษ์. หลักสูตรและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม, 2527.
- จันทร์จรัส ดันทุสุทธิ. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการและการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- จิรภา สุนทรลิต. "โรงเรียนกับการปลูกฝังประชาธิปไตย," สารพัฒนาหลักสูตร. 10 (100) : 43; กรกฎาคม - กันยายน 2534.
- จรัรัตน์ แผลงศร. การออกแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ เรื่อง " บ้านแสนรัก " เพื่อการสอนเป็นหมู่คณะ ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2533. อัดสำเนา.
- ฉันทนา ภาคบงกช. เอกสารประกอบการสอน วิชา ประถม 523 ปัญหาและกลวิธีการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ชม ภูมิภาค. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการเขียนข้อทดสอบ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- ชาติ อุดเจริญ. การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบกับโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2532. อัดสำเนา.
- เชิดศักดิ์ โมะวสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. ทัศนคติต่อการสอบสัมภาษณ์เพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 25218.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- จิตติศักดิ์ ศรีอำไพ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หน่วยบูรณาการทางการสอนกับการสอนตาม คู่มือการสอนสังคมศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- ดุสิต โกณธันท์เยะ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนปกติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ดุชนันท์ สีสลวงวงศ์. " บูรณาการในหลักสูตรและการสอน, " สารพัฒนาหลักสูตร. 14 (120) : 59 - 61 ; มกราคม - มีนาคม 2538.
- ✧ ทองเพียร กมลชัยรัตน และปราโมทย์ จิตบรรจง. เอกสารเสริมความรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538.
- ทิตนา แหมมณี. ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ธงชัย ลักคณสุวรรณ. การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- ✧ อธิยุทธ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. " ธรรมชาติและโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต, " ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวัดและประเมินผลกลุ่มทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 365 - 367. พิมพ์ครั้งที่ 2 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538.

- นที ศิริมัย. การศึกษาความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบบูรณาการ.
 ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2529. อัดสำเนา
- บันลือ พฤกษ์วัน. หลักสูตรและบูรณาการทางการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- บุญลือ เพชรดอน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นประชาธิปไตยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่สอนโดยกิจกรรม
กลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
 2537. อัดสำเนา.
- ปัญญา ปุยเปีย. การศึกษานุคลิกภาพประชาธิปไตยของอาจารย์วิทยาลัยครู. ปรินญาณินพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ :
 ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- ปิ่นประภา บุตรไธว. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนและวิธีสอนแบบปกติที่
ส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ผกา ลัตยธรรม. เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสำหรับผู้สนใจในการเรียนการสอน.
 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่).
 กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2538
- ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- ไพโรจน์ ดารามาศ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อบุคลิกภาพ
ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบ
ขึ้นดิเคทกับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. หน้า 115 - 155.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. การวัดทัศนคติเบื้องต้น. ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2533.

รัตนา นภารัตน์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอน ตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

_____. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2538.

ศักดิ์ สุนทรเสณี. เจตคติ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์, 2531.

ศุภมาส เพชรสมบัติ. ผลของสถานการณ์จำลองควบคู่กับการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของครูสภา, 2528.

* _____ . หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2530.

✂ _____ . หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

สมพงษ์ จิตระดับ. " ความล้มเหลวของการสอนประชาธิปไตย ในโรงเรียน , " ก้าวไกล 3 (5) : 29 กันยายน 2535.

สมศักดิ์ ลินธุระเวชณ์. การประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2522.

- สันติ สุขทรัพย์. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- สุนทร จันทรรตรี. สังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาคหลักวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- สุบัน พรเวียง. ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพบพระ จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2539. อัดสำเนา.
- ☞ สุมณ อมรวิวัฒน์. "ความสำคัญและขอบข่ายของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต," ในเอกสาร การสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วยที่ 1 - 7. หน้า 299 - 349. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530.
- สุมานิน รุ่งเรืองธรรม. กลวิธีสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- สมิตร คุณากร. หลักสูตรและการสอน หลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรแบบต่างๆ ขบวนการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518.
- สุรชาติ มานิตย์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. แนวคิดการจัดการศึกษาในอนาคต. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท, 2532.
- แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท, 2539.
- อรรถวรรณ นิยะโต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

อารุณ วัฒนสิน. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

Fan , Chung Teh. Item Analysis Table. Princeton , New Jersey : Education Testing Service , 1952.

Lardizabal, Amparo S. and others. Method and Principles of Teaching. Quezon City. Alemar- Phoenix, 1970.

Schnidenan , Rose. Democratic Education in Practice. New York : Harper Brother , Pubisher , 1965.

Scott , William A. and Michael Wertheimer. Introduction to Psychological Research. 3 rd ed. New York : John Wiley and Sons Inc. , 1996.

Shymansky , James A. and Charles C. Mathews. " A Comparative Laboratory Study of the Effects of two Teaching Patterns on Certain Aspects of the Behavior of Students in Fifth Grade Science, " Journal of Research in Science Teaching. (2) : 157 –168 ; 1974.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการสอน   แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ
แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. อาจารย์คงไคย เรืองเดช

ศึกษานิเทศก์ 8   ศึกษาพิเศษฯ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

2. อาจารย์อัมพร เรืองเดช

ศึกษานิเทศก์ 8   ศึกษาพิเศษฯ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองน่าน
จังหวัดน่าน

3. อาจารย์จิรัฐติกรณ์ ก้อนเงิน

อาจารย์ 3 ระดับ 8   โรงเรียนบ้านม่วงไหม้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ตาราง 6 วิเคราะห์ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้การปกครอง

ข้อที่	p	R
1	0.26	0.41
2	0.42	0.27
3	0.47	0.58
4	0.43	0.38
5	0.49	0.41
6	0.48	0.52
7	0.26	0.32
8	0.38	0.28
9	0.45	0.56
10	0.69	0.30
11	0.49	0.33
12	0.44	0.23
13	0.44	0.23
14	0.41	0.41
15	0.57	0.37
16	0.31	0.50
17	0.76	0.34
18	0.38	0.28
19	0.31	0.21
20	0.59	0.31
21	0.55	0.23
22	0.21	0.31
23	0.77	0.60
24	0.69	0.57

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	P	R
25	0.77	0.60
26	0.76	0.34
27	0.77	0.60
28	0.56	0.34
29	0.78	0.30
30	0.23	0.35
31	0.76	0.62
32	0.65	0.63
33	0.32	0.34
34	0.71	0.35
35	0.33	0.25
36	0.33	0.45
37	0.67	0.60
38	0.54	0.62
39	0.40	0.23
40	0.48	0.22

การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร
KR-20ของ คูเลอร์ ริชาร์ดสัน

$$r_{tt} = \left[\frac{n}{n - 1} \right] \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

$$= \left[\frac{40}{39} \right] \left[\frac{9.38}{21.68} \right]$$

$$= 0.57$$

ตาราง 7 แสดงอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ข้อที่	X_H	S^2_H	X_L	S^2_L	ค่าอำนาจจำแนก
1	3.76	1.11	3.20	1.66	3.74
2	3.64	0.74	4.28	0.46	3.20
3	4.60	0.41	3.88	1.44	2.60
4	5.16	-2.06	4.48	4.59	2.19
5	4.80	0.33	4.16	0.80	3.04
6	4.76	0.52	4.04	0.45	3.78
7	4.56	-0.03	3.96	0.45	5.00
8	4.84	-0.02	4.28	0.54	4.00
9	3.84	1.14	3.16	0.80	2.51
10	4.32	.039	3.72	0.46	2.72
11	3.36	0.99	2.48	0.76	3.38
12	3.92	1.32	2.76	1.02	3.86
13	4.48	0.59	3.76	0.85	3.00
14	3.96	0.54	3.04	0.45	4.84
15	4.64	0.49	3.68	1.22	2.23
16	3.96	0.62	3.12	0.94	3.36
17	4.28	0.62	3.36	0.82	3.83
18	3.92	0.91	3.24	0.85	2.61
19	4.68	0.22	3.32	5.47	2.89
20	4.64	0.40	3.72	1.12	3.83
21	4.40	1.00	3.28	1.04	4.00
22	3.44	1.67	2.48	0.59	3.20
23	3.48	1.26	2.88	1.11	2.00
24	4.20	1.08	3.36	1.15	2.89

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	X_H	S^2_H	X_L	S^2_L	ค่าอำนาจจำแนก
25	4.00	0.66	2.84	0.97	4.64
26	4.40	0.87	3.96	0.54	1.91
27	4.20	0.33	3.80	0.33	2.50
28	4.52	0.42	2.76	9.94	2.75
29	4.12	1.11	3.24	0.69	3.38
30	4.20	2.58	3.64	0.32	2.94
31	3.52	2.26	2.64	1.03	3.42
32	3.88	0.86	3.28	0.71	2.40
33	3.80	1.08	2.84	0.72	3.96
34	3.84	0.47	3.08	1.10	3.61
35	4.36	0.32	3.64	0.74	3.60
36	4.21	0.52	2.92	0.82	5.21
37	4.04	0.62	3.44	0.75	2.60
38	4.84	0.14	3.88	0.86	4.80
39	4.88	0.77	4.00	0.58	3.82
40	4.36	0.74	3.52	0.68	3.65

การคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคคลภาพประชาธิปไตย โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

$$\alpha = \left[\frac{n}{n - 1} \right] \left[1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right]$$

$$= \left[\frac{40}{39} \right] \left[1 - \frac{35.67}{175.56} \right]$$

$$= 0.81$$

ตาราง 8 คะแนนก่อนและหลังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วย
การเมืองการปกครอง (กลุ่มทดลอง)

เลขที่	คะแนนสอบก่อนการเรียน	คะแนนสอบหลังการเรียน	D ₁
	X ₁	X ₂	
1	17	27	10
2	22	36	14
3	27	28	1
4	21	33	12
5	20	31	11
6	17	31	14
7	13	26	13
8	17	33	16
9	16	31	15
10	12	24	12
11	11	22	11
12	21	31	10
13	16	30	14
14	22	33	11
15	23	32	9
16	17	28	11
17	16	26	10
18	24	32	8
19	24	34	10
20	20	30	10
21	20	26	6
22	19	26	7

ตาราง 8 (ต่อ)

	คะแนนสอบก่อนการเรียน	คะแนนสอบหลังการเรียน	D_1
	X_1	X_2	
23	22	34	12
24	20	27	7
25	18	29	11
26	20	22	2
27	17	27	10
28	21	29	8
29	24	32	8
30	14	28	14
31	27	38	11
			$\Sigma D_1 = 318$

$$\begin{aligned}
 MD_1 &= \frac{318}{31} \\
 &= 10.26
 \end{aligned}$$

ตาราง 9 คะแนนก่อนและหลังของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย
(กลุ่มทดลอง)

เลขที่	คะแนนสอบก่อนการเรียน	คะแนนสอบหลังการเรียน	D_1
	X_1	X_2	
1	141	146	5
2	157	179	22
3	143	148	5
4	144	147	3
5	148	162	14
6	132	133	1
7	132	147	15
8	152	149	-3
9	158	161	3
10	141	153	12
11	140	148	8
12	146	150	4
13	130	148	18
14	146	148	2
15	141	143	2
16	142	145	3
17	136	133	3
18	152	148	-4
19	152	160	8
20	147	149	2
21	175	178	3
22	132	158	26

ตาราง 9 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนสอบก่อนการเรียน	คะแนนสอบหลังการเรียน	D_1
	X_1	X_2	
23	147	150	3
24	149	156	7
25	159	173	6
26	140	155	14
27	151	174	22
28	153	155	2
29	167	174	7
30	142	145	3
31	144	154	10
			$\Sigma D = 226$

$$\begin{aligned}
 MD_1 &= \frac{226}{31} \\
 &= 7.29
 \end{aligned}$$

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2 = 31 + 31 - 2 = 60$$

$$\begin{aligned} S_D^2 &= \frac{341.9356 + 522.8391}{60} \\ &= 14.41 \end{aligned}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{14.41}{31} + \frac{14.41}{31}}$$

$$= 0.96$$

$$t = \frac{10.26 - 7.19}{0.96} = 3.20$$

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$df = n - 1 = 31 - 1 = 30$$

$$t = \frac{318}{\sqrt{\frac{31(3604) - (318)^2}{30}}}$$

$$= 16.91$$

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2 = 31 + 31 - 2 = 60$$

$$\begin{aligned} S_D^2 &= \frac{1614.3871 + 2152.8391}{60} \\ &= 62.79 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 S_{MD_1 - MD_2} &= \sqrt{\frac{62.79}{31} + \frac{62.79}{31}} \\
 &= 2.00
 \end{aligned}$$

$$t = \frac{7.29 - 3.19}{2.00} = 2.050$$

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$df = n - 1 = 31 - 1 = 30$$

$$t = \frac{318}{\sqrt{\frac{31(3604) - (318)^2}{30}}}$$

$$= 16.91$$

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การเมือง การปกครอง

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด 40 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
2. แบบทดสอบฉบับนี้ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง □ ที่ต้องการลงในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง

ก	ข	ค	ง
X			

3. ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ หลังจากที่ทำกาเครื่องหมายลงในกระดาษคำตอบเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนขีดทับข้อที่ไม่ต้องการออก แล้วจึงทำเครื่องหมายในข้อที่ต้องการต่อไป

ตัวอย่าง

ก	ข	ค	ง
~~X~~		X	

1. ประชาชนใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยผ่านสถาบันใด

- ก. ศาล
- ข. รัฐบาล
- ค. รัฐสภา
- ง. กระทรวงยุติธรรม

2. การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือข้อใด

- ก. ชำระการมีอำนาจสูงสุด
- ข. ประชาชนมีอำนาจสูงสุด
- ค. นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสูงสุด
- ง. ประธานรัฐสภามีอำนาจสูงสุด

3. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเกี่ยวข้องกับสิ่งใดเป็นสำคัญ

- ก. ความมั่นคงทางการเมือง
- ข. สิทธิเสรีภาพของประชาชน
- ค. กฎหมายบ้านเมือง
- ง. ประโยชน์สุขของส่วนรวม

4. อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย มีความสัมพันธ์กับข้อใด

- ก. เลือกผู้แทน
- ข. เป็นทหารตำรวจ
- ค. เลือกผู้ใหญ่บ้าน
- ง. ร่วมมือกับทางราชการ

5. แนวปฏิบัติตนในข้อใด ถือว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่สุด

- ก. การประกอบอาชีพ
- ข. เป็นคนเจ้าระเบียบ
- ค. มีความประพฤติดี
- ง. รู้หน้าที่ของตน

6. หน้าที่สำคัญของคนไทยที่สำคัญ คือข้อใด
- ป้องกันประเทศ
  - ปฏิบัติตามกฎหมาย
  - อบรมสั่งสอนคนในครอบครัวให้เป็นพลเมืองดี
  - ประกอบอาชีพที่ตนถนัด
7. เหตุใดเราจึงต้องมีข้อตกลงหรือระเบียบข้อบังคับร่วมกัน
- เพื่อไม่ให้เกี่ยงงาน
  - เพื่อให้ร่วมมือกัน
  - ปฏิบัติต่อกันอย่างถูกต้อง
  - ประโยชน์สุขของส่วนรวม
8. สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญในข้อใด
- เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ
  - เป็นศูนย์กลางทางการปกครองประเทศ
  - เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน
  - เป็นตัวแทนของปวงชนชาวไทย
9. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นกลางทางการเมืองคือข้อใด
- ไม่เป็นจอมทัพไทย
  - ไม่นับถือศาสนา
  - ไม่แต่งตั้งข้าราชการ
  - ไม่เลือกตั้งผู้แทนราษฎร
10. พระมหากษัตริย์ช่วยเหลือประชาชนในด้านใดมากที่สุด
- การอุตสาหกรรม
  - การเกษตรกรรม
  - การทำเหมืองแร่
  - การค้าขาย

11. ความล้มเหลวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยมีสาเหตุมาจากข้อใด

- ก. การศึกษาของประชาชน
- ข. เศรษฐกิจของประเทศไม่มั่นคง
- ค. คนในชาติขาดความสามัคคี
- ง. ขาดผู้นำที่มีความเสียสละ

12. ประชาธิปไตยโดยตรง คือข้อใด

- ก. ประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ข. ประชาชนเลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
- ค. นักเรียนเลือกหัวหน้าห้อง
- ง. ประชาชนเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้าน

13. บุคคลใดที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชน

- ก. รัฐมนตรี
- ข. ประธานวุฒิสภา
- ค. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
- ง. เทคนตารี

14. อุปสรรคใดที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย

- ก. ประชาชนมีฐานะยากจน
- ข. ประชาชนไม่เข้าใจประชาธิปไตยเพียงพอ
- ค. ประชาชนขาดระเบียบ
- ง. ประชาชนเบื่อหน่ายการทำงานของรัฐบาล

15. สิ่งใดที่สำคัญที่สุดในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

- ก. มีนักการเมืองที่ดี
- ข. มีผู้นำที่มีความรู้
- ค. ประชาชนมีความเสมอภาค
- ง. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง

16. ข้อใดเป็นลักษณะของรัฐสภาไทยในปัจจุบัน
- มีสภาเดียวคือ สภาผู้แทนราษฎร
  - มีสภาเดียวคือ วุฒิสภา
  - มี 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎรและสภานิติบัญญัติ
  - มี 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
17. อำนาจอธิปไตยเป็นของใคร
- ปวงชน
  - ทหาร
  - พระมหากษัตริย์
  - คณะรัฐมนตรี
18. อำนาจอธิปไตยหมายความว่าอย่างไร
- อำนาจสูงสุดในการบริหารแผ่นดิน
  - อำนาจสูงสุดในสิทธิอันชอบธรรม
  - อำนาจสูงสุดในการตัดสินคดี
  - อำนาจสูงสุดในการออกกฎหมาย
19. ศาลใดที่ไม่มีการฟ้องร้องได้อีกต่อไป
- ศาลอุทธรณ์
  - ศาลชั้นต้น
  - ศาลฎีกา
  - ศาลอาญา
20. รัฐบาลมีหน้าที่อย่างไร
- บำบัดทุกข์บำรุงสุข
  - ให้ความเป็นธรรม
  - ยับยั้งกฎหมาย
  - บริหารประเทศ

21. นักเรียนสามารถช่วยพัฒนาชุมชนด้วยวิธีใดจึงเหมาะสมที่สุด
- ประกอบอาชีพสุจริต
  - ปฏิบัติตนเป็นคนดี
  - เสียภาษีอากร
  - ยืมยืมแจ่มใส
22. พรรคการเมืองมีความสำคัญอย่างไร
- เป็นการรวมกลุ่มบุคคลตามแนวคิดทางการเมือง
  - เป็นการรวมกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง
  - เป็นการรวมกลุ่มของผู้ที่รักการเมืองเข้าด้วยกัน
  - เป็นการรวมกลุ่มที่ส่งเสริมความคิดของการเมือง
23. จากข้อความที่ว่า “ไม่มีบัตร ไม่มีสิทธิ” คำว่าบัตรที่กล่าวถึงในการใช้สิทธิเลือกตั้งคือบัตรอะไร
- บัตรประกันสังคม
  - บัตรประจำตัวประชาชน
  - บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี
  - บัตรเครดิต
24. ถ้านักเรียนมีอายุครบที่จะใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักเรียนจะเลือกบุคคลในข้อใด
- บุคคลที่รับปากว่าจะพัฒนาท้องถิ่น
  - บุคคลที่ให้เงินหรือสิ่งตอบแทน
  - บุคคลที่คิดว่าเป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ
  - บุคคลในท้องถิ่นที่รู้จักดี
25. การกระทำในข้อใดที่จัดว่าเป็นการกระทำของพลเมืองดี
- นัท ทำในสิ่งที่เห็นประโยชน์ต่อตนเอง
  - พิม ทำทุกอย่างที่เห็นว่าถูกต้องควร
  - วรรณ ทำทุกอย่างตามที่เห็นว่าถูกต้องควร
  - ไมย ทำทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

26. เหตุใดการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย

- ก. เพราะได้คนดีไปบริหารประเทศ
- ข. เพราะได้ตัวแทนไปจัดสรรงบประมาณ
- ค. เพราะได้รัฐบาลที่ได้รับการยอมรับของประชาชน
- ง. เพราะเป็นการใช้อำนาจอธิปไตย

27. ผู้แทนราษฎรมีความจำเป็นต่อระบอบประชาธิปไตยอย่างไร

- ก. เพื่อเป็นตัวแทนรัฐบาลไปดำเนินงานที่ต่างประเทศ
- ข. เป็นตัวแทนของราษฎรในการปกครองประเทศ
- ค. เป็นผู้นำมาพัฒนาท้องถิ่น
- ง. เพื่อคอยยกมือในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

28. ประชาชนมีการใช้อำนาจอธิปไตย ในข้อใดมากที่สุด .

- ก. รัฐบาล
- ข. คณะรัฐมนตรี
- ค. วุฒิสภา
- ง. สภาผู้แทนราษฎร

29. การพัฒนาชุมชน จะไม่ประสบความสำเร็จถ้าขาดข้อใด

- ก. ความร่วมมือ
- ข. ความคิดสร้างสรรค์
- ค. ความรู้ในการพัฒนา
- ง. ความรักท้องถิ่น

30. การประกอบอาชีพที่แตกต่างกันในชุมชน ทำให้มีผลดีในข้อใด

- ก. ได้แสดงความสามารถที่แตกต่างกัน
- ข. มีรายได้เป็นของตนเอง
- ค. มีการช่วยเหลือกัน
- ง. มีโอกาสเป็นผู้นำและผู้ตาม

31. ในฐานะที่เป็นนักเรียน นักเรียนสามารถจะพัฒนาได้อย่างไร

- ก. แต่งตัวให้สะอาด
- ข. การเคารพผู้อาวุโส
- ค. กวาดขยะหน้าบ้านให้สะอาด
- ง. ไปโรงเรียนให้ตรงเวลา

32. การร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นในข้อใดที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนของตน

- ก. การแสดงดนตรี
- ข. ช่วยกันขุดลอกคู คลอง
- ค. ล้อมวงเล่นการพนัน
- ง. บริจาคโลหิตที่ไม่มีญาติ

33. ถ้าคณะรัฐมนตรีละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่จะเกิดผลอย่างไรต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

- ก. ประชาชนไม่ไว้วางใจรัฐบาล
- ข. ประชาชนไม่สนใจในการเลือกตั้ง
- ค. ประชาชนขาดความรู้ที่แท้จริงในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ง. ประชาชนขาดศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

34. นักเรียนมีโอกาสเลือกตั้งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่ออายุเท่าไร

- ก. 20 ปี
- ข. 18 ปี
- ค. 17 ปี
- ง. 15 ปี

35. เพราะเหตุใดจึงกล่าวว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ

- ก. ทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย
- ข. เป็นกฎหมายที่ร่างมาจากประชาชน
- ค. กฎหมายอื่นใดขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ได้
- ข. พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยก่อนประกาศใช้

36. การแบ่งส่วนราชการเป็นกระทรวง ทบวง ใครเป็นผู้มีอำนาจควบคุมหน่วยงาน
เหล่านี้

- ก. วุฒิสมาชิก
- ข. รัฐมนตรีว่ากระทรวง
- ค. ปลัดกระทรวง
- ง. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

37. หน้าที่ใดเป็นหน้าที่ของศาล

- ก. ออกกฎหมาย
- ข. ร่างรัฐธรรมนูญ
- ค. พิจารณาคดีความ
- ง. ปราบปรามผู้ทุจริตและประพฤติมิชอบ

38. อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศแบบประชาธิปไตยได้แก่อะไร

- ก. นิติบัญญัติ ตุลาการ บริหาร
- ข. ตุลาการ บริหาร ทหาร
- ค. บริหาร บริการ ทหาร
- ง. นิติบัญญัติ บริหาร ทหาร

39. ใครทำหน้าที่แทนประชาชนในการปกครองประเทศ

- ก. วุฒิสภา
- ข. รัฐมนตรี
- ค. สมาชิกผู้แทนราษฎร
- ง. นายกรัฐมนตรี

40. ถ้ามีคดีความเกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายต่างๆ ต้องยื่นฟ้องต่อศาลใด

- ก. ศาลแพ่ง
- ข. ศาลอาญา
- ค. ศาลแขวง
- ง. ศาลทหาร

แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ชื่อ.....เลขที่.....

คำชี้แจง

1. ข้อสอบทั้งหมดมี 40 ข้อ ให้นักเรียนทำให้ครบทุกข้อ
2. แบบสอบถามจะถามความคิดเห็น ความรู้สึกของนักเรียนให้ตอบตามความเป็นจริง
3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่นักเรียนเลือกตอบเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ตัวอย่าง

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
(0) เมื่อเรียนวิชาไหนที่ไม่เข้าใจ นักเรียนพยายามทำความเข้าใจโดยวิธีการต่างๆ	✓				
(1) นักเรียนทำการบ้านเฉพาะข้อที่ง่ายเท่านั้น					✓

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.	เมื่อได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานชิ้นหนึ่ง ถ้ายังทำไม่เสร็จ นักเรียนไม่มีความวิตกกังวล					
2.	ถ้านักเรียนไม่เห็นด้วยกับอาจารย์ จะกล้าพูดเพื่อแสดงความคิดเห็น					
3.	ในเวลาที่จะทำอะไรนักเรียนจะคิดก่อนเสมอว่าทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือไม่					
4.	การทำความสะอาดเป็นหน้าที่ของทุกคน					
5.	ความสำเร็จในการทำงานกลุ่มเกิดจากสมาชิกได้ร่วมกันทำงานเป็นอย่างดี					
6.	นักเรียนมีความเป็นมิตรให้กับทุกคน					
7.	นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานของตนเอง					
8.	นักเรียนไม่ชอบสอดส่องจับผิดเพื่อน					
9.	นักเรียนทำงานให้พอแล้วเสร็จผ่านไป					
10.	นักเรียนนำแนวคิดใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
11.	นักเรียนไม่ควรสนใจปัญหา ของผู้อื่น ตราบใดที่นักเรียนยัง แก้ปัญหาของตนเองไม่ได้					
12.	นักเรียนจะทำความเคารพ เฉพาะผู้ที่มีอายุสูงกว่า					
13.	ผู้สมัครเป็นประธานนักเรียน ไม่ใช่คนที่นักเรียนรู้จัก นักเรียน ไม่ต้องไปออกเสียง เลือกตั้ง					
14.	หลังจากที่มีการแสดงความคิดเห็น ที่ไม่ตรงกันและทำให้ เสียหน้า นักเรียนจะโกรธมาก					
15.	เมื่อนักเรียนมีความพยายาม ในการทำงานชิ้นหนึ่ง แต่ไม่ สำเร็จ ควรละทิ้งแล้วทำงาน ชิ้นใหม่					
16.	นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจ เมื่อ ไม่สามารถช่วยเหลืองานกลุ่ม อย่างเต็มที่					
17.	นักเรียนไม่เคยปฏิเสธความ คิดใหม่ๆ และเหตุผลที่แตก ต่างกัน แต่สามารถแก้ปัญหา ได้					
18.	ในบางครั้งต้องมีการละเมิด สิทธิผู้อื่นเพื่อรักษาผลประโยชน์ ของตนเอง					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
19.	การทำงานกลุ่ม แม้ต้องใช้เวลา นาน นักเรียนจะร่วม ทำงานจนเสร็จ					
20.	คนที่นักเรียนเกลียดที่สุดคือ คนที่เห็นแก่ตัว					
21.	การคัดค้านในที่ประชุม ควรให้เหตุผลมากกว่าความ พอใจ					
22.	นักเรียนรู้สึกประหม่า เสียงดัง เวลาที่ครูให้ออกไปพูดหน้าชั้น					
23.	ประธานนักเรียนควรเป็นผู้ ชายมากกว่าผู้หญิง					
24.	การทำงานกลุ่ม เป็นความล้ม เหลวของคนไทย					
25.	ถ้าในที่ประชุมไม่ทำตามคำ เรียกร้อง ควรมีการประท้วง โดยการเดินขบวน					
26.	การประเมินผลงานโดยตนเอง และผู้อื่นสามารถนำมาปรับ ปรุงผลงานให้ดีขึ้น					
27.	เมื่อฝากให้เพื่อนส่งงานให้ แต่ เพื่อนลืมส่ง นักเรียนควรให้ อภัย					
28.	เมื่อเพื่อนของนักเรียนได้รับ ความเดือดร้อน นักเรียนไม่ ควรไปยุ่งเกี่ยว					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
29.	ถ้าถนนว่าง ควรจะเดินข้ามถนน โดยไม่ต้องใช้ทางม้าลายหรือสะพานลอย					
30.	นักเรียนใช้สิทธิของตนเองอย่างเต็มที่ เช่นสิทธิในการแสดงความคิดเห็นตามที่ครูสอน					
31.	ข้าพเจ้าชอบทำงานด้วยความคิดเห็นของตนเองและไม่ทำตามผู้อื่น					
32.	ในการทำงานกลุ่ม ควรรับผิดชอบเฉพาะในส่วนของตน					
33.	การมอบสิ่งของให้ผู้ตกทุกข์ได้ยาก คนรวยควรเป็นผู้กระทำ					
34.	นักเรียนทำงานตามความพอใจของตนเอง					
35.	การทำงานกลุ่มไม่สำเร็จ มีสาเหตุมาจากผู้อื่น					
36.	ความคิดที่แปลกใหม่ เป็นสิ่งที่น่าสนใจและติดตาม					
37.	การอภิปรายในชั้นเรียนเพื่อหาทางแก้ปัญหา ทำให้เสียเวลาและเกิดความล่าช้า					
38.	เพื่อนเดินชนนักเรียนโดยไม่เจตนา นักเรียนควรให้อภัย					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
39.	เมื่อนักเรียนทำอะไรผิด ต้อง ยอมรับผิด					
40.	การทำงานร่วมกันเป็นหมู่ คณะ สามารถทำงานให้เสร็จ ได้โดยเร็ว					

แผนการสอนกลุ่มทดลอง 1

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่ 10 การเมือง การปกครอง

เรื่อง สถาบันการปกครอง (1)

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

ความคิดรวบยอด

1. การปกครองระบอบประชาธิปไตยคือ การปกครองที่ให้อำนาจอธิปไตยแก่ประชาชน
2. การปกครองระบอบประชาธิปไตยยึดถือเสียงส่วนใหญ่ แต่ก็ให้ความสำคัญของเสียงส่วนน้อยในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ
3. การปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน เรียกว่าระบอบประชาธิปไตย

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียน เรื่อง สถาบันการปกครอง แล้ว นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้
2. สรุปลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยได้
3. อธิบายหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญได้

เนื้อหา

1. ความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย
3. การปฏิบัติตนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. กฎหมายรัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ชี้นำ

1.1 ครูนำภาพข่าว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง การละเมิดสิทธิเสรีภาพ และความไม่เสมอภาคของประชาชน เช่น ภาพการประท้วงโดยการปิดถนน การใช้แรงงานเด็ก การทิ้งขยะในที่สาธารณะ ฯลฯ

ครูและนักเรียน ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับภาพ เช่น

- การปิดถนนประท้วง เกิดมาจากสาเหตุใด และก่อให้เกิดผลกระทบในด้านใดบ้าง
- การใช้แรงงานเด็ก ก่อให้เกิดปัญหากระทบสังคมในด้านใดบ้าง
- การทิ้งขยะในที่สาธารณะแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยอย่างไร ก่อให้เกิดปัญหาอะไรบ้าง

2. ขั้นตอนปฏิบัติการ

- 2.1 ให้นักเรียนเล่นเกม “รวมพลังสร้างดอกไม้” เพื่อแบ่งกลุ่ม
- 2.2 ครูและนักเรียนวิเคราะห์จากจุดประสงค์การเรียนรู้ว่า ต้องการศึกษารื่องต่างๆ ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหัวข้อใดบ้าง เช่น
  - 2.2.1 สมัยโบราณ ประเทศไทยมีการปกครองเป็นระบอบอะไร มีลักษณะการปกครองอย่างไร
  - 2.2.2 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง เกิดมาจากสาเหตุใดและใครเป็นผู้กระทำ
  - 2.2.3 การดำรงชีวิตของคนไทย เหมาะสมกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 2.2.4 วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่มีมาแต่สมัยโบราณ มีผลกระทบต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือไม่เพราะเหตุใด
  - 2.2.5 ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีกฎหมายสูงสุดคืออะไร และมีสาระสำคัญอย่างไร

ฯลฯ

- 2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันพิจารณาและตกลงใจเลือกศึกษาปัญหาที่สนใจ
- 2.4 นักเรียนรับใบกำหนดหน้าที่ และร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์หา จะใช้วิธีการใดที่จะทำให้ทราบรายละเอียดของข้อมูลที่ต้องการ และกิจกรรมที่นักเรียนจะต้องนำเสนอต่อชั้นเรียน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะเสนอกิจกรรมที่ไม่ซ้ำกัน (ใช้เกณฑ์ตามลำดับก่อนหลัง)
- 2.5 ครูและนักเรียน ร่วมกันคัดเลือก ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหัวข้อและกิจกรรมให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม
- 2.6 ครูและนักเรียนร่วมกันตกลงภายในห้อง เป็นข้อควรปฏิบัติ
  - 2.6.1 สถานที่ที่ใช้ในการค้นคว้าข้อมูล
  - 2.6.2 รูปแบบที่ใช้ในการหาข้อมูล
  - 2.6.3 เอกสารที่ต้องใช้ในการค้นคว้า

2.6.4 อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการนำเสนอกิจกรรม

2.6.5 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.6.6 ระเบียบวินัยในการเรียน

(1) แต่ละกลุ่มต้องช่วยกันค้นคว้าอย่างรวดเร็ว และไม่ส่งเสียงดังจน

เกินไป

(2) หากมีข้อสงสัยให้ปรึกษาครู

2.7 ทุกกลุ่มพิจารณา วางแผน ตั้งจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนในการศึกษา แบ่งหน้าที่ และงานที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ครูช่วยให้คำปรึกษาแนะนำ

2.8 แต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมศึกษา ค้นคว้าและกิจกรรมรวบรวมจากแหล่งข้อมูล โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคอยช่วยเหลือ

2.9 สมาชิกแต่ละกลุ่ม ร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ตีความหมายของข้อมูล ที่เก็บรวบรวมได้แล้วเก็บไว้ แล้วนำเสนอเป็นกิจกรรม

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูเป็นผู้เชื่อมโยงผลงานของแต่ละกลุ่มให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ให้นักเรียน ได้เข้าใจในแง่มุมต่างๆ ของเนื้อหาที่เรียน

3.2 2 นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาที่เรียนมา แล้วบันทึกลงในสมุด

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนประเมินผลงานภายในกลุ่มโดยครูแจกแบบประเมินผลให้

4.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ประเมินผลงานของแต่ละกลุ่มในด้าน

- เนื้อหา
- ความน่าสนใจในกิจกรรมที่นำมาเสนอ
- ความตั้งใจในการทำงาน
- ความร่วมมือในการทำงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพข่าว
2. เกม "รวมพลังสร้างดอกไม้"
3. เอกสารประกอบการเรียน
4. หนังสือเรียนจากสำนักพิมพ์ต่างๆ
5. ใบกำหนดหน้าที่

6. แบบประเมินผล
7. วัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง
8. แบบฝึกหัด

การวัดการประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. จากการตรวจแบบฝึกหัด
3. การประเมินผลจากกิจกรรมที่นำเสนอ

บัตรกำหนดงาน

ให้นักเรียนจัดกลุ่มให้เรียบร้อย แล้วปฏิบัติดังนี้

1. เลือกประธานกลุ่ม   มีหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและกระตุ้นความคิดของสมาชิกให้ร่วมมือกันทำงาน

เลือกเลขานุการ   มีหน้าที่บันทึกข้อสรุปการอภิปรายของกลุ่ม

เลือกผู้รายงานผล   มีหน้าที่เสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้น

เลือกกรรมการ   มีหน้าที่เสนอความคิดเห็นและค้นคว้าความรู้ เพื่อให้งานเสร็จไปด้วยดี

2. ให้สมาชิกทุกคนปรึกษากัน ตั้งจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าและจัดหน้าที่และงานให้สมาชิกทำตามความเหมาะสม

3. ให้สมาชิกทุกคนศึกษาค้นคว้าจากเอกสารประกอบการเรียนและจากแหล่งวิทยาการต่างๆ ด้วยตนเอง

4. สมาชิกร่วมกันสรุปผลการค้นคว้าในประเด็นที่เลือกไว้ เลขานุการจดบันทึก

5. ให้ตัวแทนกลุ่ม ออกมาเสนอผลงาน และแสดงกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มละ 5 นาที

แบบประเมินผล

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มาก	ปานกลาง	น้อย
	ภายในกลุ่ม..... กลุ่มที่.....			
1.	ความพอใจในผลงาน	.....	.....	.....
2.	ความร่วมมือในการทำงาน	.....	.....	.....
3.	ผลงานบรรลุตามจุดมุ่งหมาย	.....	.....	.....
4.	การร่วมปรึกษาวางแผนในการทำกิจกรรม	.....	.....	.....
5.	ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น	.....	.....	.....
	ระหว่างกลุ่ม..... กลุ่มที่.....			
1.	ความรู้ด้านเนื้อหาที่ได้รับ	.....	.....	.....
2.	ความร่วมมือในการทำงาน	.....	.....	.....
3.	ความน่าสนใจของกิจกรรมที่นำเสนอ	.....	.....	.....
4.	สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	.....	.....	.....
5.	ข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุง	.....	.....	.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมิน (สำหรับครู)

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย
(กลุ่มที่ .....)			
1. อภิปรายได้ตรงประเด็น	.....	.....	.....
2. การแสดงความคิดเห็น	.....	.....	.....
3. การควบคุมอารมณ์	.....	.....	.....
4. ความมีเหตุผล	.....	.....	.....
5. การใช้คำพูดที่สุภาพ	.....	.....	.....
6. มีความรับผิดชอบ	.....	.....	.....
7. การเอื้อเฟื้อเสียสละ	.....	.....	.....
8. การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ	.....	.....	.....
9. การทำงานในความร่วมมือของกลุ่ม	.....	.....	.....
10. ความกล้าแสดงออก	.....	.....	.....
11. การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	.....	.....	.....
12. การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	.....	.....	.....
13. ผลงานบรรลุจุดมุ่งหมาย	.....	.....	.....
14. ความถูกต้องของความรู้	.....	.....	.....
15. วิธีการเสนอกิจกรรม	.....	.....	.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการสอนกลุ่มทดลอง 2

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่ 10 การเมือง การปกครอง

เรื่อง สถาบันการปกครอง (2)

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

ความคิดรวบยอด

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีที่สุดในยุคปัจจุบัน และอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจที่ใช้ในการปกครอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียน เรียนเรื่อง สถาบันการปกครอง แล้ว นักเรียนสามารถ

1. วิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. สรุปการปฏิบัติตนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้
3. อธิบายความหมายของอำนาจอธิปไตยได้

เนื้อหา

1. ความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. ผลดี ผลเสียของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. การปฏิบัติตนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ความหมายของอำนาจอธิปไตย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ชี้นำ

1.1 นักเรียนนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิ หน้าที่ การปิดถนนประท้วง แล้วสนทนา เกี่ยวกับข่าว (ครูให้นักเรียนเตรียมจากคาบเรียนที่ผ่านมา)

1.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเลือกหัวหน้าห้อง การละเมิดสิทธิเสรีภาพ และความไม่เสมอภาคของนักเรียนในโรงเรียนในห้องเรียน

- การเลือกตั้งหัวหน้าห้องของนักเรียนมีลักษณะอย่างไร
- การคุยกัน เล่นกัน ในขณะที่ครูกำลังสอน เป็นการแสดงลักษณะนิสัยอย่างไร

- ในกรณีที่มีปัญหาในห้องเรียน นักเรียนได้มีการแก้ไขอย่างไร

1.3 ครูและนักเรียนร่วมกันตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้

1.4 ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นปฏิบัติการ

2.1 นักเรียนเข้ากลุ่มเดิมจากคาบเรียนที่ผ่านมา

2.2 นักเรียนวิเคราะห์จากจุดประสงค์การเรียนรู้ว่าต้องการจะศึกษาเรื่องต่าง ๆ ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหัวข้อใดบ้าง เช่น

- อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศคืออะไร แบ่งได้กี่ประเภท มีอะไรบ้าง
- การปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีผลได้อย่างไร
- การปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้อง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีผลเสีย

อย่างไร

- การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีผลดีและผลเสียอย่างไร
- ปัญหาทางด้านการเมือง เนื่องจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีปัญหาอะไรบ้าง
- ปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อประชาชนหรือไม่อย่างไร
- แต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองในปัจจุบัน กลุ่มละ 5 ข้อ

ฯลฯ

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบกำหนดหน้าที่และช่วยกันอภิปรายวิเคราะห์ว่า จะใช้วิธีการใดที่จะทำให้ทราบรายละเอียดของปัญหาที่จะศึกษาและกิจกรรมที่ต้องนำเสนอต่อชั้นเรียน และแต่ละกลุ่มก็จะไม่เสนอกิจกรรมที่ซ้ำกัน (ใช้เกณฑ์ตามลำดับก่อนหลัง)

2.4 ครูและนักเรียนร่วมกันคัดเลือกปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหัวข้อและกิจกรรมให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม

2.5 ครูและนักเรียนร่วมกันตกลงภายในห้อง เป็นข้อควรปฏิบัติ

- 2.5.1 สถานที่ที่ใช้ในการค้นคว้าข้อมูล
- 2.5.2 รูปแบบที่ใช้ในการหาข้อมูล
- 2.5.3 เอกสารที่ต้องใช้ในการค้นคว้า
- 2.5.4 อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการนำเสนอกิจกรรม
- 2.5.5 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบประเมินผล
4. แบบฝึกหัด
5. ลูกโลก
6. อุปกรณ์ในการจัดป้าย เช่น กาว กรรไกร กระดาษ

การวัดการประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. ตรวจแบบฝึกหัด
3. การประเมินผลจากกิจกรรมที่นำเสนอ

บัตรกำหนดงาน

ให้นักเรียนจัดกลุ่มให้เรียบร้อย แล้วปฏิบัติดังนี้

1. เลือกประธานกลุ่ม   มีหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและกระตุ้นความคิดของสมาชิกให้
ร่วมมือกันทำงาน
 เลือกเลขานุการ   มีหน้าที่บันทึกข้อสรุปการอภิปรายของกลุ่ม
 เลือกผู้รายงานผล   มีหน้าที่เสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้น
 เลือกกรรมการ   มีหน้าที่เสนอความคิดเห็นและค้นคว้าความรู้ เพื่อให้งานเสร็จ
 ไปด้วยดี
2. ให้สมาชิกทุกคนปรึกษากัน ตั้งจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าและจัดหน้าที่
และงานให้สมาชิกทำตามความเหมาะสม
3. ให้สมาชิกทุกคนศึกษาค้นคว้าจากเอกสารประกอบการเรียนและจากแหล่งวิทยาการ
ต่างๆ ด้วยตนเอง
6. สมาชิกร่วมกันสรุปผลการค้นคว้าในประเด็นที่เลือกไว้ เลขานุการจดบันทึก
7. ให้ตัวแทนกลุ่ม ออกมาเสนอผลงาน และแสดงกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มละ 5 นาที

แบบประเมินผล

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มาก	ปานกลาง	น้อย
	ภายในกลุ่ม..... กลุ่มที่.....			
1.	ความพอใจในผลงาน	.....	.....	.....
2.	ความร่วมมือในการทำงาน	.....	.....	.....
3.	ผลงานบรรลุตามจุดมุ่งหมาย	.....	.....	.....
4.	การร่วมปรึกษาวางแผนในการทำกิจกรรม	.....	.....	.....
5.	ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น	.....	.....	.....
	ระหว่างกลุ่ม..... กลุ่มที่.....			
1.	ความรู้ด้านเนื้อหาที่ได้รับ	.....	.....	.....
2.	ความร่วมมือในการทำงาน	.....	.....	.....
3.	ความน่าสนใจของกิจกรรมที่นำเสนอ	.....	.....	.....
4.	สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	.....	.....	.....
5.	ข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุง	.....	.....	.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมิน (สำหรับครู)

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย
(กลุ่มที่ .....)			
1. อภิปรายได้ตรงประเด็น	.....	.....	.....
2. การแสดงความคิดเห็น	.....	.....	.....
3. การควบคุมอารมณ์	.....	.....	.....
4. ความมีเหตุผล	.....	.....	.....
5. การใช้คำพูดที่สุภาพ	.....	.....	.....
6. มีความรับผิดชอบ	.....	.....	.....
7. การเอื้อเพื่อเสียสละ	.....	.....	.....
8. การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ	.....	.....	.....
9. การทำงานในความร่วมมือของกลุ่ม	.....	.....	.....
10. ความกล้าแสดงออก	.....	.....	.....
11. การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	.....	.....	.....
12. การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	.....	.....	.....
13. ผลงานบรรลุจุดมุ่งหมาย	.....	.....	.....
14. ความถูกต้องของความรู้	.....	.....	.....
15. วิธีการเสนอกิจกรรม	.....	.....	.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการสอนกลุ่มปกติ 1

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่ 10 การเมือง การปกครอง

เรื่อง สถาบันการปกครอง (1)

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

ความคิดรวบยอด

1. การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองที่ใช้อำนาจอธิปไตยแก่ประชาชน
2. การปกครองระบอบประชาธิปไตยยึดถือเสียงส่วนใหญ่ แต่ก็ให้ความสำคัญของเสียงส่วนน้อยในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ
3. การปกครองที่ให้อำนาจอธิปไตยแก่ประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน เรียกว่า ประชาธิปไตย

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียน เรื่อง สถาบันการปกครอง แล้ว นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้
2. สรุปลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยได้
3. อธิบายความหมายของรัฐธรรมนูญ และสาระสำคัญที่กำหนดในรัฐธรรมนูญได้

เนื้อหา

1. ความหมายการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย
3. ความหมายของรัฐธรรมนูญ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ชี้นำ

1.1 ครูสนทนากับนักเรียนว่า ในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้บ้านเมืองมีความสงบสุข และเป็นระเบียบเรียบร้อย ทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง และกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ คือกฎหมายรัฐธรรมนูญ

1.2 ครูนำภาพที่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร และร่วมกันอภิปรายว่า ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจะเลือกผู้แทนราษฎรเข้าไปเป็นตัวแทนในเรื่องต่างๆ เช่น ออกกฎหมาย บริหารราชการแผ่นดิน ฯลฯ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูอธิบายให้นักเรียนถึงความเป็นมาของรัฐธรรมนูญ

2.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่มจากนั้นให้นักเรียนรับเอกสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และความหมายของอำนาจอธิปไตย แล้วร่วมกันอภิปรายของแต่ละกลุ่ม ในหัวข้อดังต่อไปนี้

- ความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ความหมายของรัฐธรรมนูญ
- สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ
- ความหมายของอำนาจอธิปไตยและผู้ใช้อำนาจอธิปไตย

2.3 ตัวแทนกลุ่มนำผลการอภิปรายรายงาน

2.4 ครูและนักเรียน ร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติม หลังจากให้นักเรียนทุกกลุ่มรายงาน

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปความหมายของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ ความหมายของอำนาจอธิปไตย และผู้ใช้อำนาจอธิปไตย

3.2 นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในสมุดบันทึก

3.3 ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการค้นคว้า เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ความหมายของอำนาจอธิปไตย
2. แผนภูมิขั้นตอนการลงคะแนนเลือกตั้ง

การวัดผลประเมินผล

1. การสังเกต
  - การอภิปราย

- การตอบคำถาม
- การทำงานกลุ่ม
- การรายงานหน้าชั้น

2. ตรวจการเขียนรายงาน

แผนการสอนกลุ่มปกติ 2

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่ 10 การเมือง การปกครอง

เรื่อง สถาบันการปกครอง (2)

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

ความคิดรวบยอด

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีที่สุดในยุคปัจจุบัน และอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจที่ใช้ในการปกครอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียน เรื่อง สถาบันการปกครอง แล้ว นักเรียนสามารถ

1. วิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. สรุปการปฏิบัติตนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้
3. อธิบายความหมายของอำนาจอธิปไตยได้

เนื้อหา

1. การปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. รัฐธรรมนูญ
3. อำนาจอธิปไตย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ชี้นำ

1.1 ครูให้ดูภาพการประชุมสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาล แล้วสนทนากับนักเรียนว่า ประชาชนจะเลือกผู้แทนราษฎรเข้าไปเป็นตัวแทนประชาชนทุกคน ในการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งจะประกอบด้วยอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ทั้งสามอำนาจนี้ มีความสัมพันธ์กัน แบ่งแยกกันไม่ได้โดยเด็ดขาด ผู้แทนราษฎรจะใช้อำนาจอธิปไตยโดยการทำหน้าที่ ในการร่างกฎหมาย เพื่อให้คนในประเทศได้ปฏิบัติตาม และให้ศาลได้ใช้ตัดสินคดีความต่าง ๆ นอกจากนั้น ส่วนหนึ่งจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่บริหารประเทศ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่ม ศึกษา เอกสารเกี่ยวกับ ส่วนประกอบของอำนาจอธิปไตย แล้วร่วมกันอภิปรายสรุปความหมายและลักษณะสำคัญของ อำนาจอธิปไตย อำนาจอธิปไตย อำนาจอธิปไตย และอำนาจอธิปไตย

2.2 ตัวแทนกลุ่มนำผลการอภิปรายไปรายงานหน้าชั้นเรียน

2.3 ครูให้แต่ละกลุ่มศึกษาข่าวหนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง ปัญหาการ ชัดแย้งของนักการเมือง ปัญหาการคอร์รัปชันของนักการเมือง และให้ร่วมกันหาสาเหตุและ แนวทางการแก้ไข

2.4 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนทุกกลุ่มรายงาน

- ผลดี ผลเสีย ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ให้เสนอแนวทางการปฏิวัติตนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายของอำนาจอธิปไตย อำนาจอธิปไตย อำนาจอธิปไตย โดยใช้แผนภูมิประกอบ

3.2 นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุด

3.3 ครูให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และให้แนวทางแก้ไข

3.4 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย
2. รูปภาพการประชุมสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาล
3. ข่าวการเมือง
4. แผนภูมิความหมายของอำนาจอธิปไตย

การวัดประเมินผล

1. การสังเกต
  - การตอบคำถาม
  - การอภิปราย
  - การทำงานกลุ่ม

- การรายงานหน้าชั้น

2. การตรวจ

- การเขียนรายงาน
- แบบฝึกหัด

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ	นางสาววาสนา แสงคำ
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2513
ภูมิลำเนา	บ้านเลขที่ 22 หมู่ 5 ตำบลม่วงตึ๊ด กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนราษฎร์รัฐพัฒนา ตำบลดู่พงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน
ดำรงตำแหน่ง	อาจารย์ 1 ระดับ 4

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา	พ.ศ. 2526 โรงเรียนบ้านม่วงตึ๊ด อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
ระดับมัธยมศึกษา	พ.ศ. 2532 โรงเรียนสตรีศรีน่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
ระดับปริญญาตรี	พ.ศ. 2536 วิทยาลัยครูเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
ระดับปริญญาโท	พ.ศ. 2542 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยการสอนแบบบูรณาการ (ลารัตินาเบล)

บทคัดย่อ
ของ
วาสนา แสงคำ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
สิงหาคม 2542

การศึกษาค้างนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริม ประการณชีวิต หน่วย “ การเมือง การปกครอง ” และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยการสอนแบบบูรณาการ (ลารดิชาเบล)

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนบ้านดู่พงษ์ ตำบลดู่พงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน จำนวน 62 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 31 คน กลุ่มทดลองสอนโดยการสอนแบบบูรณาการ (ลารดิชาเบล) และกลุ่มควบคุมสอนโดยการสอนตาม แนวการสอนของกรมวิชาการ ระยะเวลาในการทดลองสอน 48 คาบคาบละ 20 นาที โดยใช้เนื้อหา เดียวกัน ดำเนินการทดลองโดยให้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest design

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบ สอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test แบบ Independent ในรูปของ Difference Score และ t - test for Dependent Sample

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองภายหลังการทดลอง มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการทดลองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARISON OF PRATHOM SUKSA VI STUDENTS
ACHIVEMENT AND ATTITUDE TOWARD DEMOCRATIC PERSONALITY
BY THE INTEGRATION TECHNIQUE (LARDIZABAL)

AN ABSTRACT
BY
WASSANA SANGKHAM

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Element Education
At Srinakharinwirot University
August 1999

The purpose of this study was to compare Life Experience and attitude toward democratic personality of Prathom Suksa VI students through by the integration technique (Lardizabal) and the conventional instruction.

The sample was Prathom Suksa VI students in the second semester of 1998 academic year, of Ban Dupong School, Nan province. The 31 students were in an experimental group taught by the conventional method. Both groups were taught by the researcher for 48 periods, which was 20 minutes for each period. The design of this study was Random Control Group Pretest – Posttest design. The data was statistically analyzed by t – test for Independent in Difference Score and t – test for Dependent Samples.

The finding revealed that :

1. The learning achievement of the experimental group and the control group was significantly different at .01 level
2. The posttest learning achievement of the experimental group was significantly different at .01 level
3. Attitude toward democratic personality of the experimental group and the control group was significantly different at .05 level
4. The posttest attitude toward democratic personality of the experimental group was significantly higher than pretest at .01 level